

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE BİLİM DALI**

**KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERDE (KOBİ)
MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ: KAYSERİ'DE BİR
UYGULAMA**

**Hazırlayan
Özge BULUŞ**

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Azize ESMERAY**

Yüksek Lisans Tezi

**Nisan 2017
KAYSERİ**

**T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE BİLİM DALI**

**KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERDE (KOBİ)
MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ: KAYSERİ'DE BİR
UYGULAMA**

(Yüksek Lisans Tezi)

**Hazırlayan
Özge BULUŞ**

**Danışman
Yrd. Doç. Dr. Azize ESMERAY**

**Nisan 2017
KAYSERİ**

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Hazırlayan

Özge BULUŞ

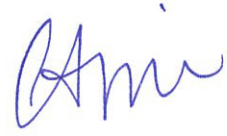
YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI

“Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde (KOBİ) Muhasebe Bilgi Sistemi: Kayseri’de Bir Uygulama” adlı Yüksek Lisans tezi, Erciyes Üniversitesi Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Hazırlayan

Özge BULUŞ

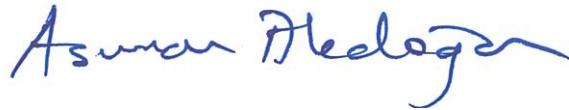

Danışman

Yrd. Doç. Dr. Azize ESMERAY

İşletme ABD Başkanı

Prof. Dr. ^AAsuman AKDOĞAN

KABUL VE ONAY

Yrd. Doç. Dr. Azize ESMERAY danışmanlığında Özge BULUŞ tarafından hazırlanan “Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde (KOBİ) Muhasebe Bilgi Sistemi: Kayseri’de Bir Uygulama” adlı bu çalışma jürimiz tarafından Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalında **Yüksek Lisans** tezi olarak kabul edilmiştir.

21.04/2017

JÜRİ

Danışman : Yrd. Doç. Dr. Azize Esmaray Çarın

Üye : Prof. Dr. Saban UZAY S. Uyg

Üye : Prof. Dr. Ayhan Aşkın

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 28/04/2017 tarih ve10..... sayılı kararı ile onaylanmıştır.

21.04/2017
Prof. Dr. Celaleddin ÇELİK
Enstitü Müdürü

TEŞEKKÜR

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde (KOBİ) Muhasebe Bilgi Sistemi: Kayseri’de Bir Uygulama adlı araştırmamın her aşamasında emeğini esirgemeyen sayın ve değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Azize ESMERAY’a sonsuz teşekkürler.

Akademik gelişimime büyük katkı sağlayan ve yüksek lisans eğitimime başladığım günden beri desteğini ve yardımlarını esirgemeyen Hocam Sayın Prof. Dr. Şaban UZAY’a sonsuz teşekkürler.

Tüm hayatım boyunca bana inanan, maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen benim için değerlerinin oldukça önemli olduğu sevgili annem, babam ve aileme sonsuz teşekkür ederim.

Hayatta attığım her adımda yanımda olan ve verdiğim kararları saygı ile karşılayan, her anımda desteğini esirgemeyen sevgili dostum Serdar DAĞLI’ya sonsuz teşekkürler.

Özge BULUŞ

Kayseri, Mart 2017

KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERDE (KOBİ) MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ: KAYSERİ'DE BİR UYGULAMA

Özge BULUŞ

Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Nisan 2017
Danışman: Yrd. Doç. Dr. Azize ESMEYAY

KISA ÖZET

İşletmeler, rekabetin oldukça yoğun olduğu ve her geçen gün şiddetlendiği bir ortamda faaliyetlerini sürdürmektedirler. İçinde bulunduğumuz çağa adını veren bilgi kavramı günümüzde, işletmelerin faaliyetlerini sağlıklı ve başarılı bir şekilde yürütebilmeleri ve piyasadaki rakip firmalar ile rekabet edebilmeleri için önemli bir kavram haline gelmiştir. İşletmelerde bilginin üretiminin yapıldığı ve bilginin zamanında ilgili bölümlere iletilmesini sağlayan bilgi sistemleri bulunmaktadır. Bu sistemlerden biri de muhasebe bilgi sistemidir. Bu çalışmanın amacı muhasebe bilgi sisteminin ana hatlarıyla incelenmesi ve muhasebe bilgi sisteminin ülke ekonomilerinin lokomotifleri olarak tanımlanabilecek küçük ve orta büyüklükteki işletmeler üzerindeki etkinliğinin ölçülmesidir.

Bu kapsamda muhasebe bilgi sistemi ve küçük ve orta ölçekli işletmeler ile ilgili genel bilgiler verildikten sonra Kayseri ilinde faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin muhasebe bilgi sistemi algısı ve muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve önemi üzerinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmada nitel veri toplama tekniği olan anket yöntemi kullanılmıştır. Anket soruları üç boyuttan oluşmaktadır. Bu boyutlar: Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı, Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi, İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi şeklindedir. Katılımcılara uygulanan anketlerden elde edilen verilerin analiz edilerek, değerlendirilmesi sonucu muhasebe bilgi sisteminin işletmelerdeki etkinliği ortaya konulmuştur. Çalışma sonucuna göre muhasebe bilgi sisteminin işletmenin faaliyet süresi, sahip oldukları teknoloji düzeyi, yöneticilerin eğitim düzeyleri ve işletmelerin hukuki statüleri değişkenleri üzerinde etkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yönetim Bilgi Sistemi, Muhasebe Bilgi Sistemi, Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler

ACCOUNTING INFORMATION SYSTEM IN THE SMALL AND MEDIUM ENTERPRICES: IN THE APPLICATION OF KAYSERI

Özge BULUŞ

Erciyes University, Graduate School of Social Sciences

M. Sc. Thesis, March 2017

Supervisor: Yrd. Doç. Dr. Azize ESMERAY

ABSTRACT

Business enterprises activate in an atmosphere that competition is very intensive and increases to be intensive in every single day. Information that gives its name to the age that we live, nowadays, an became important thing to business enterprises to carry out their jobs in a healthy and succesful way and to complete with the other rival business companies. There is information system that produce information and send it to the correct department in time. One of this information system is Accounting Information System. The main objective of this study is to investigate both Acoounting Information System and Management Information System with their main lines and measure the effect on the bussiness enterprises.

In this context; after given information system, management information system and accounting information system that is the main purpose of this study are investigated, a research is done on the small and medium sized enterprises that works in the city of Kayseri. In this research, questionnaire method which is a qualitative data collection technique is utilized.

Questions of the study are composed of three dimensions. These demensions are; Innovations that accounting Information system brings to business enterprises management system. The level of perception of the accounting information system on the business enterprises. The importance of accounting information system on decision of management department and effectiveness on the business enterprises. The information that we gather from the result of the questionnaire is examined by doings some certain analizes.

As a result of evaluting this dimetions, the effectiveness of accounting information system on the business enterprises is put forward. According to the result of this study, acoounting information system has effect on the factors of the activity period of the business enteprises, the legal statute, the educational level of the managers and owned technological level.

Anahtar Kelimeler: Management Information system, Accounting Information System, Small and Medium Sized Enterprises

İÇİNDEKİLER

KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERDE (KOBİ) MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ: KAYSERİ'DE BİR UYGULAMA

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
YÖNERGEYE UYGUNLUK SAYFASI	ii
KABUL VE ONAY	iii
TEŞEKKÜR	iv
KISA ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	xi
TABLolar LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiv
GRAFİKLER LİSTESİ	xv
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ

1.1. Yönetim Bilgi Sistemleri ve Muhasebe Bilgi Sistemi'nin Tanımı.....	3
1.1.1. Bilgi	3
1.1.1.1. Bilginin Özellikleri.....	5
1.1.1.2. Bilginin Önemi	8
1.1.2. Bilgi Sistemleri Kavramı.....	9
1.1.2.1. Yönetim Bilgi Sistemlerinin Tarihi Gelişimi.....	11
1.1.2.2. Yönetim Bilgi Sistemlerinin Tanımı.....	13
1.1.2.3. Yönetim Bilgi Sistemini Oluşturan Alt Sistemler	15
1.1.2.3.1. Pazarlama Bilgi Sistemi.....	16
1.1.2.3.2. Üretim Bilgi Sistemi.....	16

1.1.2.3.3. İnsan Kaynakları (Personel) Bilgi Sistemi.....	17
1.1.2.3.4. Finans Bilgi Sistemi	18
1.1.2.3.5. Muhasebe Bilgi Sistemi.....	20
1.1.3. Muhasebe Bilgi Sisteminin Tanımı	21
1.1.3.1. Muhasebe Bilgi Sisteminin Amacı ve Temel Yapısı	23
1.1.3.1.1. Muhasebe Bilgi Sistemini Oluşturan Alt Sistemler	25
1.1.3.2. Muhasebe Bilgi Sisteminin Önemi	27
1.1.3.3. Muhasebe Bilgi Sisteminin geliştirilmesi ile ilgili ilkeler.....	29
1.1.3.3.1. Uygun Maliyet İlkesi.....	29
1.1.3.3.2. Raporlama İlkesi.....	30
1.1.3.3.3. İnsan Faktörü İlkesi.....	30
1.1.3.3.4. Örgüt Yapısı İlkesi.....	31
1.1.3.3.5. Esneklik İlkesi	31
1.1.3.3.6. Açıklık ve Anlaşılabilirlik İlkesi	32
1.1.3.3.7. Veri Biriktirme ve Süreçleme İlkesi.....	32
1.1.3.4. Muhasebe Bilgi Sisteminde Bilgilerin İşlenmesi ve Akışın Gözlemlenmesi	32
1.1.3.5. Muhasebe Bilgi Sisteminin İşlevleri	33
1.1.3.5.1. Bilgilerin Kaydedilmesi	34
1.1.3.5.2. Bilgilerin Sınıflandırılması	34
1.1.3.5.3. Bilgilerin Özetlenmesi ve Raporlanması.....	35
1.1.3.5.4. Bilgilerin Analiz Edilmesi ve Yorumlanması	35
1.1.3.6. Muhasebe Bilgi Sisteminde Bilgi Teknolojileri ve Sağladığı Faydalar	36

2. BÖLÜM

KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERDE MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ

2.1. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) Tanımı ve Genel Özellikleri	41
2.1.1. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ) Tanımı	41
2.1.1.1. Nitelik ve Nicelik Yönünden KOBİ Tanımlama Kriterleri	42
2.1.1.1.1. Nicel kriterler	42
2.1.1.1.2. Nitel kriterler	42

2.1.1.2. Farklı KOBİ Tanımları.....	42
2.1.1.2.1. Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı'nın (KOSGEB) KOBİ Tanımı	43
2.1.1.2.2. Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü'nün (OECD) KOBİ Tanımı	44
2.1.1.2.3. Avrupa Birliği KOBİ Tanımı.....	45
2.1.1.2.4. Almanya	46
2.1.2. KOBİ'lerin Ekonomideki Yeri ve Önemi	46
2.1.3. KOBİ'lerin Güçlü ve Zayıf Yönleri	50
2.1.3.1. KOBİ'lerin Güçlü Yönleri/ Sağladıkları Avantajlar	50
2.1.3.2. KOBİ'lerin Zayıf Yönleri/ Dezavantajları	52
2.1.4. KOBİ'lerin Karşılaştıkları Sorunlar	53
2.1.4.1. KOBİ'lerin Yönetim Sorunları	53
2.1.4.2. KOBİ'lerin Tedarik Sorunları	54
2.1.4.3. KOBİ'lerin Muhasebe Yönetimi İle İlgili Sorunları	54
2.1.4.4. KOBİ'lerin Karar Alma İle İlgili Sorunları.....	55
2.1.4.5. KOBİ'lerin Finansman Sorunları	55
2.1.4.6. KOBİ'lerin İhracat Sorunları	56
2.1.4.7. KOBİ'lerin Pazarlama Sorunları.....	57
2.1.5. KOBİ'lerde Muhasebe Bilgi Sistemi.....	58

3. BÖLÜM

KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERDE MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ: KAYSERİ'DE BİR UYGULAMA

3.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı	61
3.2. Araştırmanın Önemi.....	61
3.3. Araştırmanın Sınırlamaları.....	62
3.4. Araştırmanın Yöntemi ve Hipotezleri.....	62
3.5. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	66
3.6. Araştırmanın Literatür Taraması.....	69
3.7. Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesi ve Yorumlanması	71
3.7.1. Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesi İçin Yapılan Güvenirlilik Analizi Sonuçları.....	71

3.7.2. Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Teknikler.....	72
3.7.3. Araştırmaya Katılanlara Yönelik Sosyo-Demografik Bilgiler ve Değerlendirmeler.....	72
3.7.4. Anket İfadelerine Ait Tanımlayıcı İstatistik Verileri ve Yorumları.....	77
3.7.5. İşletmelerin Sosyo-Demografik Bilgileri ile Ölçek Sorularının Analizi	81
SONUÇ.....	90
KAYNAKLAR	94
EKLER.....	109
ÖZGEÇMİŞ.....	113

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
DPB	: Devlet Personel Başkanlığı
KOBİ	: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı
MBS	: Muhasebe Bilgi Sistemi
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
TOSYÖV	: Türkiye Orta Ölçekli Sanayici ve Yöneticileri Vakfı
TTK	: Türk Ticaret Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.	Bilginin Özellikleri.....	7
Tablo 2.	KOSGEB KOBİ Tanımlamaları.....	44
Tablo 3.	OECD'nin KOBİ Tanımı	45
Tablo 4.	AB KOBİ Tanımı	45
Tablo 5.	Almanya KOBİ Tanımı	46
Tablo 6.	Türkiye'de Çalışan Sayılarına Göre Girişimler	66
Tablo 7.	KOSGEB Kayseri İşletme Sayıları ve KOBİ Sayıları	67
Tablo 8.	Kayseri KOBİ'lerin Sınıflandırması	68
Tablo 9.	Örneklem Büyüklükleri $\alpha= 0.05$	69
Tablo 10.	Ölçeklerin Güvenilirlik Analizi.....	72
Tablo 11.	Katılımcılara ve İşletmelere Ait Demografik Bilgileri	73
Tablo 12.	Anketi Cevaplayan Kişinin Firmadaki Pozisyonu	74
Tablo 13.	Katılımcının Eğitim Durumu	74
Tablo 14.	Firmalara Ait 2016 Yılı Ciro Değerleri.....	75
Tablo 15.	Firmalara Ait çalışan Sayısı Değerleri	75
Tablo 16.	Firmaların Faaliyet Sürelerine Ait Değerler.....	75
Tablo 17.	Firmaların Hukuki Statülerine Ait Bilgiler	76
Tablo 18.	Firmaların Teknoloji Düzeylerine Ait Değerler.....	76
Tablo 19.	Firmaların Sektörel Dağılımına Ait Göstergeler.....	77
Tablo 20.	Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı ..	78
Tablo 21.	Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi.....	79
Tablo 22.	İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi.....	80
Tablo 23.	Katılımcının firmadaki pozisyonuna ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu ..	81
Tablo 24.	Katılımcının Eğitim Düzeyleri ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu	82
Tablo 25.	Firmanın Faaliyet Süresi ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu	83
Tablo 26.	İşletmenin Teknoloji Düzeyi ve Ölçeklere İlişkin T Tablosu.....	84

Tablo 27. İşletmenin 2016 Yılı Ciroosu ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu	85
Tablo 28. İşletmenin Çalışan Sayısı ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu	86
Tablo 29. İşletmenin Hukuki Statüsü ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu	87
Tablo 30. İşletmenin Bulunduğu Sektör ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu.....	88

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Yönetim Düzeyine Göre Bilgi Sistemleri	10
Şekil 2. Yönetim Bilgi Sisteminin Alt sistemleri.....	15
Şekil 3. Muhasebe Bilgi Sisteminin Temel Yapısı	24
Şekil 4. Muhasebe Bilgi Sistemini oluşturan Alt Sistemler.....	25
Şekil 5. Muhasebe Bilgi Sisteminde Bilgi Akışı.....	33

GRAFİKLER LİSTESİ

Grafik 1. Büyüklük grubuna göre temel göstergeler 1.....	48
Grafik 2. Büyüklük grubuna göre temel göstergeler 2.....	49

GİRİŞ

Temel amacı süreklilik sağlamak ve kar elde etmek olan işletmelerin, bu amaçlarını yerine getirebilmeleri için buldukları rekabet koşullarına ayak uydurmaları gerekmektedir. Günümüzde rekabet ortamında işletmelerin birbirleri üzerinde güç sağlayabilmeleri ve birbirleri ile rekabet edebilmeleri için ihtiyaç duydukları en önemli faktörün bilgi olduğu bilinmektedir.

Küreselleşmenin etkisi ile ticari sınırlar ortadan kalkmış ve bilgiye verilen önem artmıştır.

İşletmelerde önemli kararlar üst yönetim tarafından alınmaktadır. Ancak işletmelerin her geçen gün büyümesi ve daha da karmaşık bir yapı halini alması ve buna bağlı olarak yeni ihtiyaçların ortaya çıkması üst yönetimin etkin kararlar alabilmesini zorlaştırmış ve yöneticilerin bilgiye olan ihtiyaçlarını daha da artırmıştır. İşletmelerin başarılı olarak yönetilmesi ve işletme faaliyetlerinin planlandığı gibi gerçekleştirilmesi için bilginin doğru, zamanlı ve güvenilir olarak işletmede ilgili birimlere iletilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda, bilgi ihtiyacını karşılayan birimler doğru kararlar alabilmekte ve başarılı faaliyetler gerçekleştirebilmektedir. İşletmelerde bu bilgi ihtiyacı en eski ve verimli sistem olan muhasebe bilgi sistemi tarafından sağlanmaktadır. Muhasebe bilgi sistemi, işletmelerin ihtiyaç duydukları bilgilerin kaydedilmesi, belirli kriterlere göre sıralanması, elde edilen bilgilerin değerlendirilmesi ve yorumlanması işlemlerini gerçekleştirerek işletmelere geri bildirim sağlayan sistemdir.

Bu çalışma yönetim bilgi sisteminin bir alt bacağı olarak işletmelere finansal bilgiler sağlayan muhasebe bilgi sisteminin, küçük ve orta büyüklükteki işletmeler üzerindeki etkinliği, yönetimin muhasebe bilgi sistemi algısı ve muhasebe bilgi sisteminin yönetime getirdiği yenilik algısının etkinliğinin belirlenmesi amacı ile

gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın küçük ve orta büyüklükteki işletmeler üzerinde yapılmasının nedeni bu işletmelerin ekonominin yönlendirici olarak vazgeçilmez unsurlarından sayılmasıdır. Bu amaçla Kayseri ilinde bulunan küçük ve orta büyüklükteki işletmeler (KOBİ) üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada veri toplama tekniği olarak anket yöntemi kullanılmıştır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde bilgi kavramı, bilgi sistemleri, yönetim bilgi sistemi ve çalışmanın asıl amacı olan muhasebe bilgi sistemi kavramları üzerinde durulmuştur. İkinci bölümde küçük ve orta ölçekli işletmeler (KOBİ) kavramı üzerinde durulmuş ve bu işletmeler sınıflandırılarak, tanımlanarak KOBİ'lerin avantaj ve dezavantajları ile karşılaştıkları sorunlara değinilmiştir. Üçüncü bölümde ise gerçekleştirilen araştırmanın amacı ve önemi, yöntemi ve kapsamı açıklanarak anket verileri değerlendirilmiş ve elde edilen sonuçlara yer verilmiştir.

1. BÖLÜM

MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ

Çalışmanın bu bölümünde ilk olarak bilgi kavramı tanımlanacak olup, daha sonra yönetim bilgi sistemleri ve muhasebe bilgi sistemleri ile ilgili tanımlamalara yer verilecektir.

1.1. Yönetim Bilgi Sistemleri ve Muhasebe Bilgi Sistemi'nin Tanımı

1.1.1. Bilgi

Teknolojik gelişmelerin hızlı bir hal aldığı günümüzde işletmeler, rakiplerine karşı üstünlük sağlayabilmeleri ve ticari faaliyetlerini sürdürebilmeleri için bilgiye ihtiyaç duymaktadırlar (Yazıcı, 2010, s. 202). Sürekli değişim ve gelişimin yaşandığı rekabet piyasası ortamında, gelişmelere ayak uyduramayan organizasyonların bu piyasa içerisinde kaybolduğu; gelişmeleri yakından takip eden ve uygulayan organizasyonların ise varlığını güçlendirdiği bilinen en önemli kaynağın bilgi olduğu bilinmektedir (Odabaş, 2005, s. 8).

Bilgi kavramının net olarak anlaşılabilmesi için öncelikle veri kavramının açıklanması uygun olacaktır.

Veri en genel tanımı ile kayıtların işleme alınmamış halidir (Davenport; Prusak, 2005, s.2). Yapılan araştırmalar içerisinde yer alan bir örneğe göre, benzin istasyonundan yakıt alan bir kişinin, benzin istasyonu tarafından ele alınan kayıtları verileri oluşturmaktadır. Bu kayıtların veri olarak düşünülmesinin nedeni ise yakıt alan kişinin bu istasyonu tercih etmesinin sebebi ile ilgili bir anlam ifade etmemesidir. Oysaki bir bilginin, bu istasyon ile ilgili neden başka istasyonun tercih edilmediği vb. kriterleri

içinde barındırması gerektiği ifade edilmektedir (Davenport; Prusak, 2005, s.2). O halde veri kavramı, yapılan faaliyet ile amaç arasındaki ilişkiyi açıklayamamaktadır.

Birçok yazarın yapmış oldukları ortak tanımlamalarda veri, işlenmemiş, ham, gerçek izlenimler olarak tanımlanmaktadır (Karaçar, Avlar, 2010, s. 39). Başka bir tanıma göre veri, “*olgu, kavram ya da komutların iletişim, işlem ve yorum için elverişli biçimsel ve uzlaşımsal bir gösterimidir.*” şeklinde tanımlanmaktadır (İraz, 2005, s. 244).

Veriler, bilginin temel hammaddesini oluşturmakta ve çeşitli sembol, harf, rakam ve işaretlerle temsil edilebilmekte olan, işlenmemiş gerçeklerdir (Odabaş, 2008, s. 2).

Bilgi terimi ile ilgili geçmişten günümüze kadar birçok tanımlama yapılmış ancak bu kadar eski bir kavram olmasına rağmen tam bir tanım üzerinde görüş birliğine varılamamıştır (Knox, 2007, s. 676).

Bilgi, organizasyonların yönetiminde önemli bir değere sahip olmakla birlikte, organizasyon içerisindeki karar verici mekanizma için de işletme yönetimi ile ilgili kararların alınabilmesinde kolaylık sağlamaktadır (Abugeddida, 2013, s. 10). Bu nedenle çalışmanın temel amacı olan muhasebe bilgi sistemini açıklamadan önce bilgi kavramının tanımlanması uygun olacaktır.

Bilgi kavramı ile ilgili yürütülmüş olan çalışmalarda yer alan bir tanımda bilgi “*belli, bir düzen içindeki deneyimlerin, değerlerin, amaca yönelik enformasyonunun ve uzmanlık görüşünün yeni deneyimlerin ve enformasyonun bir araya getirilip değerlendirilmesi için bir çerçeve oluşturan esnek bir bileşimidir. Bilgi bilenlerin beyinlerinde ortaya çıkar ve orada uygulamaya geçilir. Kuruluşlarda genellikle yalnızca belgelerde ya da dolaplarda değil rutin çalışmalarda, süreçlerde, uygulamalarda ve normlarda kendisini gösterir.*” şeklinde tanımlanmaktadır. (Kalkan; Keskin, 2005, s. 178). Başka bir kaynakta bilgi en genel anlamı ile sayısal olarak ifade edilebilen ve parçalanarak kodlanabilen her şeyi ifade eden bir kavramdır (Kara, 2014, s. 55). Bilgi (information) kavramı, belirli bir anlam ifade edecek şekilde işlenmiş olan, yönetsel kararlar için gerekli olduğu düşünülen veya gerçek değeri olan veriler olarak ifade edilebilmektedir (Bedük, 2002, s. 696). O halde bilgi kavramının veri kavramından farkı, içerisinde bir anlam taşımasıdır.

Bilgi sözcüğü en temel anlamı ile, bilgi işlem yardımıyla verilerin anlamlı ve faydalı biçime getirilmiş hali olarak tanımlanabilmektedir (Kurtaran; Çubukçu, 1991, s. 28).

Bilgi, Bucland (1991) tarafından üç farklı biçimde ele alınmıştır. Bu tanımlamalardan ilki, bilginin bir “süreç” olarak ifade edilmesidir (Buckland, 1991, s. 43). Günlük yaşantımızda öğrendiğimiz yeni bilgiler neticesinde, mevcut bilgilerimizde birtakım güncellemeler yapmamız gerekmektedir. Bu durum bilginin bir süreçten oluştuğunun göstergesidir.

Öte yandan diğer tanımlamada “bilgi, bilgidir.” ifadesi yer almaktadır (Buckland, 1991, s. 43). Bunun anlamı ise bilgi kavramının, kitap, dergi ve benzeri bilgi taşıyan nesnelere için kullanılmasını ifade etmektedir.

Son olarak “bilgi, nesnedir.” yorumlaması yapılmıştır (Buckland, 1991, s. 43). Buna göre bilgi, verilerin belirli bir süreçten geçirilerek işlenmesi ve sonra bilginin ölçümlenebilmesi için tanımlanarak nesnelere üzerine aktarılması anlamına gelmektedir.

Bilginin bu denli öneme sahip olduğu ekonomik ve sosyal yapı içerisinde faaliyetlerini gerçekleştiren işletmelerin; ancak yeni bilgiler üretme ve üretilen bilgilerin geliştirilmesi, paylaşılması ve yine üretilen bilgilerin etkin biçimde kullanılması ile başarılı olabilecekleri bilinmektedir (Kalkan; Keskin, 2005, s. 174). Ancak bu bilgilerin işletme hedeflerinin başarılı bir şekilde gerçekleştirilebilmesi için birtakım özellikleri içinde barındırması gerekmektedir.

1.1.1.1. Bilginin Özellikleri

Tüm dünya üzerinde bulunan işletmeler konum farkı nedeni ile farklı zamanlarda çalışmaktadır. Bu zaman farkı dolayısı ile dünya üzerinde 24 saat boyunca işlemler gerçekleşmekte, üretilen ve kullanılan bilgi süreklilik göstermektedir (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd. 2005, s. 3).

Bilginin bu denli öneme sahip olduğu günümüzde, işletmelerin başarılı olabilmeleri, bilgi sistemlerinin işletme bünyesinde etkin olarak kullanılması neticesinde mümkün olmaktadır. Buna göre işletmelerin, işletme faaliyetleri ile ilgili bilginin üretilmesi,

üretilen bilginin ise verimli olarak kullanılması durumunda gelişim sağlayabildikleri savunulmaktadır.

İşletmelerin faaliyetlerini gerçekleştirmeleri ve etkili bir yönetim sergileyebilmeleri için ihtiyaç duydukları bilginin doğruluk, tamlık, erişilebilirlik, zamanlılık ve ilgililik gibi birtakım özelliklere sahip olması gerekmektedir (Mizrahi, 2011, s. 308). Bu özellikler detaylı olarak Tablo 1’de yer almaktadır.

Bir bilginin sağlaması gereken en değerli özellik, bilginin zamanının, yerinin ve ulaştığı kişinin doğru olması gerekliliğidir (Hoşcan; Şahin, 2005, s. 6). Söz konusu bu doğruluk kriterlerini sağlamayan bilgi, bilgi kullanıcısı için faydalı olamamakta ve değerini yitirmektedir. İşletme içerisinde kayıt altına alınan bir verinin doğruluk kriterini sağlayıp sağlamadığı, kaydedilen bilgilerin denetlenmesi ile ortaya çıkmaktadır.

Denetimin amacı, ağırlıklı olarak geçmiş dönemlerde kayıt altına alınan bilgilerin doğru olarak kaydedilip kaydedilmediğine yönelik, bilgilerin test edilmesidir (Uzay, 2007, s. 8). Denetim, işletmelerde kullanım amaçlarına göre; faaliyet denetimi, finansal tabloların denetimi, uygunluk denetimi olarak gruplandırılmaktadır (<http://archive.ismmmo.org.tr/docs/yayinlar/kitaplar/130/2%20denetim%20turleri.pdf>).

Faaliyet denetimi, *“Bir örgütün işletme fonksiyonları, mali kontroller ve destekleme sistemleri dahil bütün yönlerini kapsayan bağımsız bir inceleme”* olarak tanımlanmaktadır (Uzay, 2007, s. 2). Faaliyet denetimi işletmenin mali tablolarının denetlenmesi faaliyetlerini gerçekleştirmektedir.

İşletmelerde bilgi sistemlerinin kontrolleri de faaliyet denetiminin bir türü olarak ortaya çıkmaktadır (Uzay, 2007, s. 2).

Finansal tabloların denetimi, finansal tabloların işletmenin finansal durumu ve faaliyet sonuçlarını doğru ve dürüst, genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine ve yasal düzenlemelere uygun olarak yansıtıp yansıtmadığının incelenmesidir (Dursun, 2005, s. 422).

Uygunluk denetimi ise işletme içi veya dışından yetkili bir kişi ya da makam tarafından belirlenmiş kurallara ve yasal düzenlemelere uyulup uyulmadığını araştırmaktır (http://www.denetimnet.net/UserFiles/Documents/2010/Muhasebede_sinirli_uygunluk_

denetimi.pdf). Uygunluk denetimi işletmede kayıt altına alınan bilgilerin doğruluğunun üçüncü kişiler tarafından incelenmesini sağlamaktadır.

İşletmelerde doğru ve güvenilir bilgiye olan ihtiyaç her geçen gün artmakta ve bu ihtiyacın giderilmesindeki en etkili kavram ise denetim olarak ortaya çıkmaktadır.

Bilginin tam olması diğer önemli kriterdir. İşletme içerisindeki karar vericiler, işletme ile ilgili kararların alınabilmesi için elde ettikleri bilgileri kullanmaktadırlar (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd. 2005, s. 4). Çünkü işletme faaliyetleri yalnızca bilgi yardımı ile planlanabilmekte, uygulanabilmekte ve kontrol edilebilmektedir. Bu nedenle karar vericilere ulaştırılan bilgiler, karar vericinin zaman kaybetmemesi için detaylı ya da eksik olmamalıdır. (Hoşcan; Şahin, 2005, s. 6).

Doğruluk ve tamlık özelliklerine sahip olan bilginin, işletme faaliyetlerinde etkin olarak kullanılabilmesi ve bu faaliyetlerin yakından incelenebilmesi için zamanında erişilebilir olması ve ulaşılmak istenen bilgi ile ulaşılan bilginin birbiriyle ilgili olması gerekmektedir (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd. 2005, s.4).

Tablo 1. Bilginin Özellikleri

Nitelik	Tanım
Doğruluk	Durumun adil bir şekilde ortaya konabilmesi için bilgiler doğru olmalıdır.
İlgililik	Bilgi konuyla ilgili olmalıdır; aksi halde gereksiz işlemlere ve zamana mal olmaktadır.
Tamlık	Bilgi tam olmalıdır; eksik bilgi sonuçların yanıltıcı hatta yanlış olmasına neden olabilmektedir.
Zamanlılık	Bilgi, gereksinim duyulduğu anda hazır olmalıdır. Zamanında elde edilemeyen bilgi değerini yitirip boşa çaba haline gelebilmektedir.
Ulaşılabilirlik	Bilgiye istenilen her anda (yetki dahilinde) kolaylıkla ulaşılabilir olmalıdır.
Anlaşılabilirlik	Bilgi, kullanıcıyı tereddüte sürüklemekten kolay anlaşılabilir olmalıdır.
Güvenilirlik	Kullanıcı bilgiye güvenmeli, gönül rahatlığıyla kullanabilmelidir.
Etkin Maliyet	Bilginin maliyeti bilgiden elde edilecek faydadan fazla olmamalıdır.

Kaynak: (Demir, 2010, s. 143)

Tablo 1’de bir işletmenin ihtiyaç duyduğu değerli bilginin sahip olması gereken nitelikler açıklaması ile sunulmaktadır.

1.1.1.2. Bilginin Önemi

Toplumunu oluşturan bireyler ve içinde bulunduğumuz toplumun yapısı gereği, her geçen gün bireysel ve toplumsal bilgi düzeyinin daha üst seviyelere çıkarılması hedeflenmektedir. Toplumsal ve örgütsel sorunların çözümlenmesinde de katkısı büyük olan bilgi, toplum için büyük önem taşımaktadır.

Bilgi kavramı literatürde birçok sınıflandırma sistemine tabi tutulmuştur. Bunlardan biri bilginin örgütler tarafından kullanımı ve elde edilen kaynaklar doğrultusunda sınıflandırılmasıdır. Buna göre bilgi yönetsel bilgi, bilişimsel bilgi ve dışsal bilgi olarak ayrılaştırılmaktadır (Canbolat, 2006, s. 7).

Yönetsel Bilgi, örgütlerdeki işleyişi ve örgütsel gözlemlere ilişkin faktörleri içermektedir (Öğüt, 2001, s. 14). Yönetsel bilginin temel kaynağı deneyimlerden oluşmaktadır. Ancak günümüzde teknolojik gelişmelerin oldukça hızlı olması nedeniyle artık deneyimler eskisi kadar önem taşımamaktadır. Yöneticilerin deneyimlerinin tek başına yetersiz olması durumu, edindikleri deneyimleri yönetsel bilgi ile destekleme ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Yönetsel bilgi, bilgi kullanıcılarına kendi deneyimlerinden faydalanırken aynı zamanda yönetim açısından gerekli olan model, şema ve diyagramlardan da yararlanmasını sağlamaktadır. (Öğüt, 2001, s. 14).

Bilginin sınıflandırılmasındaki diğer bir kavram ise bilişimsel bilgidir. Bilişimsel bilgi, bilgi teknolojileri ve sistemleri içerisinde herhangi bir bilginin belirli kurallar çerçevesinde işlenip, objektif niteliğe sahip olarak ortaya çıkmasıyla elde edilen nesnel bilgi olarak ifade edilmektedir (Öğüt, 2001, s. 16).

Üçüncü kavram olan dışsal bilgi ise, ortaya çıkmış olduğu toplumun değerlerinin dışında oluşan sosyal, ekonomik, hukuki, kültürel, teknolojik ve benzeri hususlarda toplumu etkileme olasılığı yüksek olan tehdit ya da fırsatlarla ilişkili olan bilgi türüdür (Sağsan, 2003, s. 250). Dışsal bilgi geçmiş toplumlarda etkisini fazla gösterememiştir. Bunun nedeni günümüzdeki teknolojik gelişmelerin artması ve günümüz ekonomisinin, bilgi ekonomisine dönüşmesini tetikleyen küreselleşme faktörlerinin oluşturduğu etkidir.

Bilginin ilk çağlardan başlayıp günümüz küresel çağına kadar insanların hem günlük yaşantılarında hem de gerçekleştirdikleri faaliyetlerde ihtiyaç duydukları en önemli kaynak olduğu bilinmektedir (Engin, 2005, s. 247). Bilgiden elde edilecek fayda, harcanan emekle birlikte bilginin somut olarak kullanılabilir hale getirilmesi ve kullanılması ile doğrudan ilgilidir. Bilgi aynı zamanda kullanıldığı yer ve zaman açısından da büyük önem taşımaktadır (Karagül, 2005, s. 60). Harcanan emeğin karşılığının alınabilmesi için bilginin kullanılması yetmemektedir. Bu nedenle başarılı bir yönetim için, elde edilen bilginin yerinde ve zamanında kullanabilmesi gerekmektedir.

İşletmeler açısından bilginin önemi göz önüne alındığında, işletmelerin buldukları örgüt içerisindeki rakip işletmelerden ayrılmasını, öne çıkmasını sağlayacak en önemli faktörün bilgi olduğu düşünülmektedir (Atlı, 2014, s. 631). İşletmeler elde ettikleri bilgileri kullanırken zamanı verimli kullanabildikleri takdirde başarılı olabilmektedirler.

Küresel faktörler işletme yöneticilerini, zamanlarını tasarruflu kullanmaya ve zamanı iyi değerlendirmeye itmektedir (Uğur, 2000, s. 18). Bu durum işletmelerde zaman yönetiminin önemini ortaya çıkarmaktadır. Zaman yönetimi, “*amaçlara ve hedeflere ulaşmada önemli bir kaynak olan zamanı verimli kullanma çabasıdır*” olarak ifade edilmektedir (<http://www.ceis.org.tr/dergiDocs/makale241.pdf>, Erişim Tarihi: Eylül 2015). Zaman, sınırlı ve yenilenemeyen bir kaynaktır. Bu nedenle işletmeler faaliyetlerini gerçekleştirirken zamanı verimli kullanmak zorunda kalmaktadırlar.

İşletmenin en alt sisteminden en üst sistemine kadar yöneticinin bilgi sahibi olması ve gerektiğinde her aşamaya müdahale etmesi olanaksızdır (Şenkayas; Turan, 2006, s. 19). Bu nedenle yöneticilerin, işletmede ihtiyaç duydukları bilgileri elde etmek için işletmenin etkin bir bilgi akış sistemine sahip olması gerekmektedir.

Bundan sonraki kısımda çalışmanın temel amacı olan muhasebe bilgi sisteminin, en üst basamağını temsil eden yönetim bilgi sistemi ayrıntılı olarak incelenecektir.

1.1.2. Bilgi Sistemleri Kavramı

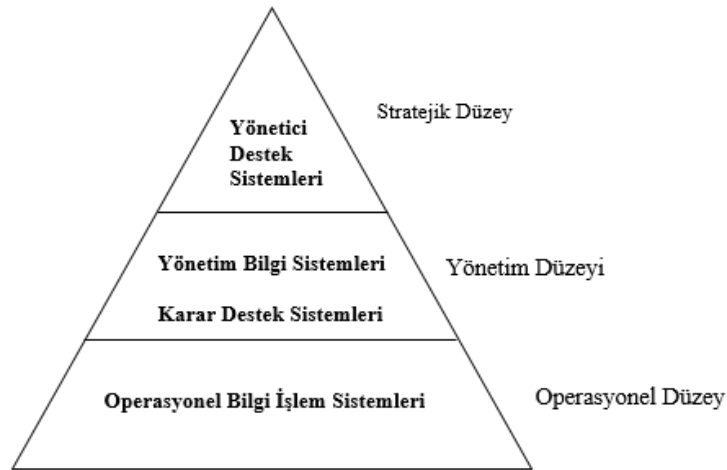
İşletme içerisinde ihtiyaç duyulan bilginin ihtiyaç sahibine iletilebilmesi bilgi sistemleri sayesinde gerçekleştirilmektedir (Şenkayas; Turan, 2006, s. 19).

Yönetim bilgi sisteminin üst basamağını oluşturan bilgi sistemleri, bilgi kullanıcılarının ihtiyaçlarına göre verilerin toplanarak değerlendirilmesini sağlayan ve değerlendirilen verilerin ilgili birimlere dağıtılması faaliyetlerini gerçekleştiren sistem olarak ifade edilmektedir (Esmeray, 2016, s. 233).

Yönetim bilgi sistemi kavramının tam olarak anlaşılabilmesi için öncelikle bilgi sistemlerinin ve yönetim bilgi sistemlerinin bu sistem içerisindeki yerinin açıklanması gerekmektedir.

Dünya üzerinde gerçekleşen tüm faaliyetler içerisinde önemli bir yere sahip olan bilginin, günümüzde bilgi sistemlerince üretildiği bilinmektedir (Acar; Özçelik, 2011, s. 10). İşletmeler için bilgi sistemleri; yönetici destek sistemleri, yönetim bilgi sistemleri, karar destek sistemleri ve operasyonel bilgi işlem sistemleri olarak kendi içerisinde gruplara ayrılmaktadır (İlter, 2007, s. 6).

Şekil 1’de yönetim düzeyine göre bilgi sistemleri yer almaktadır.

Şekil 1. Yönetim Düzeyine Göre Bilgi Sistemleri

Kaynak: (İlter, 2007, s. 6)

Yönetim düzeyine göre bilgi sistemleri, stratejik düzeyde kullanılan, yönetici destek sistemleri; yönetim düzeyinde kullanılan, karar destek sistemleri ve yönetim bilgi sistemleri; operasyonel düzeyde kullanılan, Operasyonel bilgi işleme sistemleri olarak gruplandırılmaktadır (İlter, 2007, s. 6). Konunun bütünlüğü açısından bu bilgi sistemlerine kısaca değinilecektir.

Yönetici destek sistemi, bilgi sistemleri içerisinde stratejik düzeyde yer alan, yöneticilerin işletme ile ilgili ancak yapısal olmayan yani standart bir çözümü bulunmayan ve kişisel değerlendirme gerektiren kararların alınmasında destek sağlayarak, yöneticileri belirsiz durumlara karşı daha etkin kararlara yönlendiren bilgi sistemidir (Bensghir, 1993, s. 244).

Karar destek sistemi, bilgi sistemleri içerisinde yönetim düzeyinde yer alan ve yöneticilere destek sağlayan, yarı-yapısal, yani yöneticinin kısmen de olsa karar üzerinde etkisinin bulunduğu kararları ele alan bilgi sistemidir. Alt düzeydeki bilgi sistemlerinden toplanan bilgiler sayesinde yöneticinin karar alınmasını kolaylaştırarak, verilecek karar alternatiflerini çoğaltmaktadır (Alagöz; Öge; Koçyiğit, 2013, s. 32).

Yönetim bilgi sistemi, örgütlerde yönetim kararlarının alınabilmesi ve bu kararların uygulanabilmesi için bilgilerin toplanması, işlenmesi, depolanması ve sistem içerisinde bilgi ihtiyacı olan taraflara dağıtılmasını sağlayan bir bütündür (Alagöz; Öge; Koçyiğit, 2013, s. 29). Yarı yapısal kararların alınmasında rol oynayan ve Karar Destek Sistemi ile aynı düzeyde çalışan, yönetimin ihtiyaç duydukları raporları üreten bilgi sistemidir (Bensghir, 1993, s. 246).

Operasyonel bilgi işleme sistemleri ise, işletme ile ilgili yapısal yani standart çözümleri olan kararların alınmasında etkili olan ve işletmenin operasyonel düzeyindeki faaliyetleri ile ilgili bilgileri işleyen bilgi sistemidir (İlter, 2007, s. 6).

Bu bölümde yönetim bilgi sistemi kavramının tanımı yapılacak olup, yönetim bilgi sistemi alt sistemleri ile birlikte açıklanacaktır.

1.1.2.1. Yönetim Bilgi Sistemlerinin Tarihi Gelişimi

Yönetim bilgi sistemi hakkında yazılan kaynaklarda, eski dönemlerde İnkalar tarafından, düğüm ve hesap anlamına gelen Quipu olarak adlandırılan bir aracın kullanıldığı bilgisi elde edilmektedir. Bu aracın İnkalar'dan daha önce keşfedildiği düşünülmekte ancak bu hususla ilgili net bir kanıt bulunamaması nedeni ile bu araç İnkalar ile birlikte anılmaktadır (Üçtuğ, 2015, s. 85). Türkçe'de Kipu olarak adlandırılan ve bir kodlama sistemi olarak kabul edilen bu sistemin, kullanıldığı dönemde devlet tarafından hayvan sayısını, asker sayısını, elde edilen vergileri, devletin sahip olduğu

ambarlardaki stok durumlarını vb. verileri içinde barındıran kayıt yöntemi olarak kullanılmış olduğu kaynaklarda yer almaktadır (Domenici; Domenici, 1996, s. 1).

Yine eski dönemlerde Almanya’da yaşayan bir aile tarafından geliştirilen bir raporlama sistemi bulunmaktadır. Fugger Ailesi olarak bilinen ve oldukça geniş bir pazarlama ağına sahip olduğu düşünülen bu aile buldukları dönemde dünya çapında şubeler kurarak pazarlama ağı oluşturmakta ve kurdukları şubeler sayesinde tüm pazardan bilgi edinmekteydiler. Bilgiler her bir şubede toplanarak merkeze iletilmekte ve merkezde yorumlanan bilgiler ışığında şubelere içlerinde buldukları durum hakkında yöntemler teklif edilmekteydi. Fugger Ailesi tarafından kurulan bu sistemin amacının planların daha detaylı ve düzgün bir şekilde yapılması ve planların uygulanmasında kolaylık sağlanması olduğu gözlemlenmektedir (Anameriç, 2005, s. 28-29).

Geçmiş yıllardan itibaren faaliyetler ile varlığını sürdüren yönetim bilgi sistemi kavramının, ancak 1950’li yıllarda bir kavram olarak ifade edilebilmiştir. 1960’lı yıllarda bilgisayar kullanımı ile daha da bilindik bir kavram haline gelmiştir. Bu tarihlerden sonra belirli kitlelere, belirli bir düzende rapor sağlayan bir sistem olarak görülmeye başlanmakta ve veri bilgi sistemi olarak kullanılmaktadır. Ancak zamanla bu sistemde eksiklikler görülmüş ve geliştirme çalışmalarına başlanmıştır (Sayın; Şen; Şeniş, 2001, s. 34).

Günümüzde bilgi sistemlerin geliştirilmesi ile gerçekleştirilen ve bu sistemin gelişimini önemli ölçüde hızlandırdığı düşünülen faaliyetler gözlemlenmektedir. Bilgisayar sistemlerinin ve iletişim araçlarının geliştirilmesi ile piyasadaki bilgisayar üreticilerinin artmasına bağlı olarak yönetim bilgi sisteminin de gelişimi daha hızlı bir hal almaya başlamıştır. Asıl olarak muhasebe bilgi sistemlerinin geliştirilmesi ve işletme yönetiminde kullanılan teorik kuralların geliştirilmesi, bu sistemin gelişimine katkıda bulunan iki anahtar faaliyet olarak tanımlanmaktadır. 1970 ve sonraki yıllarda ise bilgisayar sistemlerinin gelişiminin daha hızlı bir hal almasıyla yönetim ve muhasebede bilgisayarlar oldukça aktif bir şekilde kullanılmaya başlanmaktadır (Anameriç, 2005, s. 29).

1.1.2.2. Yönetim Bilgi Sistemlerinin Tanımı

Son yıllarda yaşanan ulusal ve uluslararası problemler nedeniyle işletmelerin piyasaya olan güvenleri sarsılmıştır. İşletmelerin bu olumsuz piyasada güvenilir ve sağlam kurumlar haline gelebilmeleri yalnızca kurumsal yönetim anlayışı elde etmeleri ile mümkün olabilmektedir. Bu kurumsal yönetim anlayışı, işletmelerin iyi işleyen bilgi sistemine sahip olmaları ihtiyacını doğurmaktadır (Dinç; Abdioğlu ,2009, s.157).

Yönetim bilgi sistemi; üretim bilgi sistemi, pazarlama bilgi sistemi, insan kaynakları bilgi sistemi, finansman bilgi sistemi ve muhasebe bilgi sistemi olarak kendisini oluşturan beş alt sisteme sahiptir (Dinç; Abdioğlu ,2009, s.162).

İşletmeler açısından oldukça önemli olan yönetim bilgi sistemi ile ilgili yapılan tanımlamalardan bazıları aşağıdaki gibidir:

- Yönetim bilgi sistemi, *“örgütün yaşama ve gelişiminin sağlanması ile örgütsel eylemlerin yerine getirilebilmesi için, yönetimin gereksinim duyduğu doğru, zamanlı ve anlamlı bilgiyi sağlayan ve geliştiren sistem”* olarak tanımlanmaktadır (Gümüştekin, 2004, s.127).
- Yönetim bilgi sistemi *“Yönetimin karar alma sürecini kolaylaştıran ve işletmenin yönetsel fonksiyonları ile işlemsel fonksiyonlarının etkili bir şekilde yürütülmesi için gereksinim duyulan doğru ve zamanlı bilginin hazırlanmasını sağlayan sistemlerdir.”* olarak tanımlanmaktadır (Alagöz; Öge; Koçyiğit, 2013, s. 29).
- Yönetim bilgi sistemi, işletmenin faaliyetlerini gerçekleştirirken, faaliyetler içerisinde bulunan tüm hiyerarşik sistemlere etki eden sistemdir (Ömürbek, 2003, s. 96).
- Yönetim rapor sistemleri olarak da adlandırılan bu sistemin işletmelerin yönetim faaliyetleri ile işlemsel faaliyetlerinin yürütülmesi için ihtiyaç duyulan bilginin, doğru ve zamanında hazırlanmasını sağlayan bir sistem olarak da tanımlanabilir (Alagöz; Öge; Koçyiğit, 2013, s. 29).

Yönetim bilgi sisteminde yönetime sunulan bilgi genellikle belirli bir raporlama tekniği izlenerek oluşturulmaktadır (Laudon; Laudon,1996, s. 27).

Bu raporlama teknikleri aşağıdaki gibidir (Ersoy, 2012, s. 14):

- Rutin olarak sunulan raporlar
- İstisnai olarak sunulan raporlar
- Yönetimin isteği üzerine hazırlanan raporlar
- Özel raporlar

Rutin olarak sunulan raporlar, yönetime sunulan raporlar içerisinde en çok rastlanan raporlar olmakla birlikte yönetim bilgi sisteminin standart raporları olarak görülmektedir (Ersoy, 2012, s. 14). Standart bilgilere sahip olan bu raporlar yönetime belirli zamanlarda iletilen bilgilerden oluşmaktadır. Genel olarak belirli bir formata sahiptirler. İstisnai olarak sunulan raporlar ise genellikle yönetimde sık olarak karşılaşılmayan durumlarda sunulmuş olan raporlardır.

Yönetimin isteği üzerine hazırlanan raporlar ise rutin raporların sahip oldukları bilginin, yönetim tarafından eksik olduğunun belirlenmesi halinde sunulacak olan raporlardır (Ersoy, 2012, s. 14). Yönetim eğer rutin raporlarda gözlemlemiş oldukları bilgiyi yetersiz veya eksik bulursa bu raporu talep etmektedir.

Son olarak özel raporlar ise, isminden de anlaşılacağı üzere yeterli bilginin hazır olmadığı özel durumlarda genellikle dış kaynaklar yardımıyla ulaşılan bilgilerin elde edilmesiyle oluşturulan raporlardır (Ersoy, 2012, s. 14). Yönetime sunulacak bu raporların oluşturulması ve dağıtım kanalları aracılığı ile yönetime ulaştırılması bilgi sistemi sayesinde gerçekleşmektedir.

Yönetim bilgi sistemi kendisini oluşturan alt sistemlere bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. Bu alt bilgi sistemleri ise işletme faaliyetleri arasındaki dengenin sağlanması, ihtiyaç duyulan bilgilerin iletilmesi, ortaya çıkabilecek zıtlık ve sorunların önlenmesi ve yönetim için önemi bulunmayan işlemlerin azaltılarak maliyetlerin düşürülmesi amaçları ile oluşan sistemlerdir ve “Yönetim Bilgi Sistemi” olarak adlandırılan üst bilgi sistemine bağlıdırlar (Dinç; Abdioğlu, 2009, s. 163).

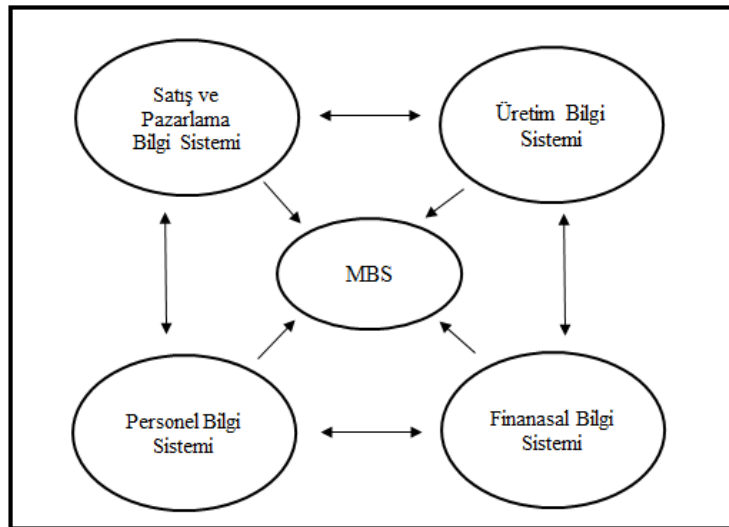
İşletmelerin yönetim sürecinde büyük öneme sahip olan yönetim bilgi sistemi, yönetime ihtiyaç duyduğu bilginin yerinde ve gerek duydukları zamanda sunulmasını sağlamaktadır.

İşletme örgütünde hiyerarşinin alt basamaklarında yönetim bilgi sistemi daha çok rutin işlerin yapılması, yönetim faaliyetleri ve gerek duyulan kararların alınması için bilgi kaynağı oluşturmaktadır (Öğüt, 2001, s. 133).

Hiyerarşinin alt basamaklarındaki işlemler belirli periyotlarda, programlanmış ve yapılandırılmış işlemlerden oluşmaktadır ancak üst kademelere çıkıldıkça yönetimin daha karmaşık, riskli kararlar alması ve iyi bir strateji ile değerlendirilmesi gereken hususlar ile karşı karşıya kalmakta olduğu görülmektedir (Alagöz; Öge; Koçyiğit, 2013, s. 29). Dolayısı ile üst yönetimin karşılaştığı problemlerin kısmen daha az olarak ortaya çıktığı ve bu problemlerin çözümü ile ilgili kararların alınmasının diğer kararlara göre zor olduğu sonucuna varılabilir. Karşılaşılan problemlerin nadir olması nedeniyle, yönetimin söz konusu problemlerle baş etmek için geliştirmiş olduğu standart bir yöntemi bulunmamaktadır. İşte bu aşamada yöneticinin bilgiye duyduğu ihtiyaç artmakta ve bu ihtiyaç işletmelerde yönetim bilgi sistemi tarafından karşılanmaktadır. Bu nedenle yönetim bilgi sisteminin öneminin göz ardı edilmemesi gerekir.

1.1.2.3. Yönetim Bilgi Sistemini Oluşturan Alt Sistemler

İşletme bilgi sistemi olarak da adlandırılan yönetim bilgi sistemi; üretim bilgi sistemi, satış ve pazarlama bilgi sistemi, personel (insan kaynakları) bilgi sistemi, finans bilgi sistemi ve muhasebe bilgi sistemi gibi kendisini oluşturan alt sistemlere sahiptir (Dinç; Abdioğlu, 2009, s. 162). Yönetim bilgi sistemlerinin alt sistemleri Şekil 2'de görüldüğü gibidir.

Şekil 2. Yönetim Bilgi Sisteminin Alt sistemleri

Kaynak: (Dinç, 2009, s. 163)

Yönetim bilgi sistemini oluşturan alt sistemler aşağıdaki gibi açıklanabilir:

1.1.2.3.1. Pazarlama Bilgi Sistemi

İşletmelerde bilgi sisteminin mal ve hizmet ile ilgili olan kısmıyla ilgilenen ve üreticiden tüketiciye kadar bu mal ve hizmetlerin sağlanması faaliyetlerinin düzenli bir şekilde gerçekleştirilmesini destekleyen sistem olarak ifade edilmektedir (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd. 2005, s. 30). Bu sistemde gerçekleştirilen eylemler, firmaların satış hacimleri ve yapılması düşünülen satışların planlanması, satışı yapılacak ürün için reklam çalışmalarının gerçekleştirilmesi, ürünün rakip firmalardaki piyasa fiyatlarının araştırılarak ve ürün maliyetinin değerlendirilmesiyle fiyatlamasının yapılması, gerçekleştirilen satışların sonuçlarının değerlendirilmesi eylemleri olarak sıralanmaktadır (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd. 2005, s. 30). İşletmelerin sürekliliği ve faaliyetlerinin başarısı açısından oldukça önemli olduğu düşünülen bu hususların geri bildirim pazarlama bilgi sistemi tarafından sağlanmaktadır. (Karayormuk; Köseoğlu, 2005, s. 107)

İşletmelerin pazarlama bilgi sisteminden elde edeceği faydalar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Karayormuk; Köseoğlu, 2005, s. 110):

- Bilginin, etkin ve verimli olarak kullanılmasını sağlar.
- İşletmenin planlama çalışmalarına etkide bulunmakta ve rekabet avantajı sağlar.
- Yöneticiye, alınacak önemli kararlar açısından kolaylık sağlar.
- Pazarda bulunan müşteri ile ilgili verilerin toplanmasını sağlayarak müşterilerin tüketim ihtiyaçlarındaki değişimin yakından takip edilebilmesi ve işletmenin, müşterinin tüketim ihtiyaçlarına daha kolay cevap verilebilmesini sağlamaktadır.
- İşletme faaliyetlerinin kontrol altında tutulmasına katkıda bulunur.

1.1.2.3.2. Üretim Bilgi Sistemi

İşletmeler, tüketicilerin isteklerine ve ihtiyaçlarına gerçekleştirdikleri üretim ile cevap verebilmektedirler. Bu nedenle işletmelerin gayelerini gerçekleştirebilmeleri ve etkin bir

çalışma sonucu rekabet avantajı sağlayabilmeleri açısından üretim bilgi sisteminin önemi büyüktür.

Üretim bilgi sistemi, işletmenin üretimini gerçekleştirdiği mamul, hizmet ve bunlarla ilgili olan hammadde ve malzemelerin, işletme içerisindeki üretim planlaması, stok kontrolü, kalite kontrol gibi işlemsel akışları ile ilgili bilgi edinmeyi sağlayan sistemdir (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd. 2005, s. 29-30).

Üretim bilgi sistemi, işletmenin imalatını yaptığı ürünlerin, üretim alanı içerisindeki hareketlerini inceleyen ve bu fiziksel yönetime ait işletmeye bilgi sağlayan sistem olarak tanımlanmaktadır (Koçak, 2008, s. 227). Özellikle rekabet ortamındaki koşulların değişmesi, ürün yaşam periyodunun kısalması, değişen tüketici talepleri ve üretime karşı artan ihtiyaç göz önüne alındığında işletmelerin, üretim bilgi sistemine olan ihtiyacı ön plana çıkmaktadır.

Üretim bilgi sistemi, üretim faaliyetlerinin planlanması ve denetimi, işletme stoklarının kontrolü ve stok yönetimi, ürünlerin kalitelerinin kontrolleri gibi faaliyetlerin yerine getirilmesi hususunda işletmeye bilgi sağlar (Sabuncuoğlu; Tokol, 2011, s. 96).

1.1.2.3.3. İnsan Kaynakları (Personel) Bilgi Sistemi

İşletmelerin örgütsel amaçlarına ulaşabilmeleri için yararlandıkları en önemli kaynağın insan gücü olduğu düşünülmektedir. Bunun nedeni diğer kaynaklar olarak düşünülen para, malzeme, yer, zaman kaynaklarının zaman içinde teknolojinin gelişmesi ile ikame edilebilir kaynaklar olmasına karşılık insan gücünün geçmişten günümüze konumunun hiç değişmemesidir (Calp, 2016, s. 541).

Örgütler çalışma faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve ortaya çıkan fırsatların değerlendirilmesi için de insan gücüne ihtiyaç duymaktadırlar (İnce; Bedük; Aydoğan, 2004, s. 424).

Personel bilgi sistemi olarak da tabir edilen insan kaynakları bilgi sistemi, işletmelerin ihtiyaç duydukları bu insan gücünün sağlanmasında etkili olan sistemdir (Calp, 2016, s. 541). Bu sistem, rekabet üstünlüğü sağlamak amacı ile ihtiyaç duyulan insan kaynağının elde edilmesini, istihdam edilmesini ve geliştirilmesini sağlayan, çalışan personelin işe

alımı, verilecek eğitim, personelin işe adapte edilmesi ve iş gören sayısının belirlenmesi gibi daha birçok hususta yönetime bilgi ileten sistem olarak tanımlanmaktadır (Saldamlı, 2008, s. 240).

İşletme yönetimi belirli bir amaç için bir araya gelmiş insan gücünü en iyi verim alacak ve etkin kullanacak şekilde yönetmek ile sorumludur (Odabaş, 2005, s. 5). Personel bilgi sistemi aynı zamanda işletme içerisinde çalışan personelin kazanmış olduğu yetenek ve deneyimlerin işletme sistemini besleyerek işletmedeki birimlerin birbirine olan bağımlılıklarının ortadan kaldırılmasını amaçlamaktadır. Bu amacın temelinde ise iş akışında ve işlemlerde ortaya çıkabilecek hataların sistemdeki diğer çalışanlar tarafından giderilebilmesini sağlamaktır.

1.1.2.3.4. Finans Bilgi Sistemi

İşletmelerin faaliyetlerini sürdürebilmeleri için işletme varlıklarını bu doğrultuda yönetmeleri oldukça önemli bir hal almaktadır. Hem yönetimin hem de işletme içerisinde yer alan finans bölümünün bu faaliyetleri etkin olarak yürütülebilmesi için finansal bilgilere ihtiyacı bulunmaktadır (Yılmaz, 1999, s. 53).

Gelişen ekonomi nedeni ile işletmelerde yönetimi ile ilgili alınacak olan kararların, işletme üzerindeki etkisi artmaktadır. Bu nedenle işletmeler, başarı sağlayabilmeleri için doğru zamanda doğru bilgiyi elde edip, elde edilen bilginin de doğru yerde kullanılabilmesine ihtiyaç duymaktadırlar. Finansal bilgi sistemi, yönetimin işletme yönetimi faaliyetlerinin takip edilmesi ve bu hususta bilgi edinilebilmesi için gerekli olan sistemdir. (Demir; Coşkun, 2009, s. 3). Finansal bilgi sistemi, işletme yönetimi tarafından, işletmeye ait varlıkların denetlenebilmesi ve söz konusu varlıklarla ilgili planlar yapılması ile uzun dönemde varlıkların etkin kullanımının sağlanması hususunda yönetime bilgi akışı sağlayan sistemdir (Şahin, 2001, s. 300).

İşletmelerde, uygulamada finansal bilgi sistemi ile muhasebe bilgi sistemi faaliyetlerinin genel olarak aynı olduğu algısı bulunmaktadır. Ancak finansal bilgi sistemi işletmelerin ihtiyaç duydukları varlıklar ve bu varlıkları yönetimi ile ilgilenirken muhasebe bilgi sistemi, finansal faaliyetlerinin kaydedilmesi ve belirli hukuki kurallar ile prosedürler çerçevesinde kaydedilmesi, sınıflandırılması, özetlenmesi, raporlanması ve ortaya çıkan

verilerin firmada ilgili kişilere sunulması faaliyetleriyle ilgilenmektedir (Parlakkaya; Erbaşı, 2009, s. 128-129).

İşletmelerin amaçlarına ulaşmasında en önemli etken olan finansal bilgi sistemi, bilgi kullanıcılarına, işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesinde ihtiyaç duydukları bilgilerin iletilmesini sağlayan veri işleme süreci olarak tanımlanmaktadır (Bekçi; Alkan, 2009, s. 3-4). Bu süreçte işletmelerde ekonomik ve etkin bir finansal bilgi sisteminin oluşturulmasını sağlayan öğeler bulunmaktadır.

Bu öğeler insan ögesi, haberleşme araçları, donanım ve raporlardır (Bekçi; Alkan, 2009, s. 3-4):

- **İnsan Ögesi:** Finansal bilgi sistemlerinin etkin olarak işlemesi, insan gücünün etkinliğine bağlanmaktadır. İnsanlar edindikleri deneyimleri, beklentileri ve istekleri ile bu sistemin sosyal yapısını etkilemektedirler (Gümüştekin, 2004, s. 206). Dolayısı ile sağlam bir finansal bilgi sisteminin oluşturulması ancak işletme içerisindeki sosyal yapıyı oluşturan bireylerin bu sistemi benimsemeleri ile mümkün olabilmektedir. İnsan gücü işletmelerde veri ve bilgilerin girdi olarak alınabilmesi, bu veri ve bilgilerin işlenmesi, depolanması ve raporlanarak bilgi kullanıcılarına iletilmesi işlevlerinin yerine getirilmesini sağlamaktadır.

- **Haberleşme Araçları:** Haberleşme araçları veri ve bilgilerin kaydedildiği belgeleri temsil etmektedirler (Dinç; Abdioğlu, 2009, s. 164). Bu belgeler, bilgilerin kayıt altına alınması, sınıflandırılması, özetlenmesi, hesaplanması, saklanması ve iletilmesi için gerekli olan kayıt ortamının oluşturulmasını sağlamaktadır.

- **Donanım:** Veri veya bilgilerin yönetsel bilgilere dönüştürülmesinde kullanılan daktilo, makine, okuyucu, yazıcı, bilgisayar vb. araçları ifade etmektedir (Yavuz, 2014, s. 13).

- **Raporlar:** Raporlar, finansal bilgi sisteminden elde edilen bilgilerin belgelere dönüştürülmesi ile oluşan çıktıları ifade etmektedir (Sürmeli, Erdoğan; Erdoğan vd. 1996, s. 41). Genel olarak işletme içi ve işletme dışı bilgi kullanıcılarına bilgi sağlamaya yönelik olarak hazırlanmaktadır.

Finansal bilgi sistemi ile muhasebe bilgi sistemi tümleşik bilgi sistemleri olarak düşünülmektedir. Finansal bilgi sisteminden sağlanan raporlar, muhasebe bilgi sistemine veri olarak sunulmakta ve burada kullanılmaktadır (Parlakkaya; Erbaşı, 2009, s. 126).

Çalışmanın bundan sonraki kısmında muhasebe bilgi sistemi detaylı olarak incelenecektir.

1.1.2.3.5. Muhasebe Bilgi Sistemi

Muhasebe bilgi sistemi, finansal bilgi sistemi faaliyetleri dışında kalan işlemlerin planlanması, kaydedilmesi, denetlenmesi ve bu işlemlerin istatistiğinin yapılması ile firmanın durumunun değerlendirmesiyle ilgili bilgileri içeren sistemdir (Akgün; Kılıç, 2013, s. 22). Genel olarak işletme içerisindeki işlemlerle ilgilenen bu sistemin temel amacı, bilgi işleme maliyetlerinin azaltılmasını ve işletme faaliyetleriyle ilgili bilgilerin zamanında, doğru olarak elde edilmesini sağlamaktır.

Muhasebe bilgi sisteminden elde edilen bilgiler, işletme içerisindeki bilgi kullanıcılarına yapılan eylemlerin yürütülmesi ve denetlenmesini sağlarken, işletme dışındaki kullanıcılara ise ihtiyaç duydukları kararların alınmasında yardım sağlamaktadır (Akgün; Kılıç, 2013, s. 23).

Kaynaklarda yönetim bilgi sistemi ve muhasebe bilgi sistemi kavramlarının açıklaması yapılırken, en genel ifade ile muhasebe bilgi sistemi, yönetim bilgi sisteminin bir alt sistemi olarak ifade edilmektedir. Ancak bazı kaynaklarda yönetim bilgi sistemi ve muhasebe bilgi sisteminin birbirlerini tamamlayan sistemler olduğu durumlara da değinilmektedir. Bu hususta ortaya atılmış olan üç farklı görüş bulunmaktadır (Yazıcı, 2010, s. 204):

- Yönetim bilgi sisteminin bir alt sistemi olarak ifade edilen görüşte, muhasebe bilgi sisteminin, işletme dışındaki bilgi kullanıcılarına yönetim bilgi sistemi adına üretmekte olduğu finansal tabloların sunulmasını sağlayan sistemdir.
- Başka bir görüşte yönetim bilgi sistemi, muhasebe bilgi sisteminin alt sistemi olarak ifade edilmiş ve bu görüşe göre, muhasebe bilgi sisteminin hem yönetime hem de işletme dışı bilgi kullanıcılarına bilgi sunduğu düşünülmektedir. Yönetime bilgi

sunmasının muhasebe bilgi sisteminin alt sistemi olması gerekliliğini getirdiği düşünülmektedir.

- Son olarak yönetim bilgi sistemi ve muhasebe bilgi sistemi karşılıklı olarak birbirlerinden etkilenen sistemler olarak düşünülmekte ve her iki sistemin gerek işletme yönetimine gerekse işletme dışında bilgi ihtiyacı olanlara bilgi sağlaması için birlikte çalışmaları gerekliliği savunulmaktadır.

Çalışmanın bundan sonraki kısmında muhasebe bilgi sistemi detaylı olarak incelenecektir.

1.1.3. Muhasebe Bilgi Sisteminin Tanımı

Bilginin önemli bir yere sahip olduğu günümüzde işletmeler faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde etkili olacak bilgiye ulaşabilmek için bilgi sistemlerine ihtiyaç duymaktadırlar. Muhasebe bilgi sistemi, bilgi sisteminin alt yapısında yer alan en eski ve gelişmiş sistem olarak bilinmektedir (Mizrahi, 2011, s. 310). Muhasebe işletmenin finansal yapısını gösteren hedefleri ile ilgili işlemlerin tanımlanması, sınıflandırılması, özetlenmesi ve raporlanması sürecidir (Akgün; Kılıç, 2013, s. 22). Bu nedenle Muhasebe işletmenin dili olarak ifade edilmektedir (Demir, 2010, s.142). Muhasebe bilgisi, işletmenin ekonomik faaliyeti sonucu elde ettiği bilgilerin ölçülerek, raporlanması faaliyetlerini gerçekleştirmekte ve işletme içinde ve işletme dışında bulunan finansal bilgi kullanıcılarına ortaya çıkardığı bu bilgilerin iletilmesini sağlamaktadır. Muhasebe bilgisinin, işletme faaliyetlerinin etkin bir şekilde sürdürülmesi ve işletme ile ilgili alınacak önemli kararların verilmesi üzerinde etkisi oldukça fazladır. Bu nedenle muhasebe bilgisinin bir işletmenin en önemli kaynağı olarak ortaya çıkmaktadır.

Muhasebe bilgi sistemi ile ilgili literatürde birçok çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmalarda ele alınan muhasebe bilgi sistemi kavramlarından bazıları aşağıdaki gibidir:

- Muhasebe bilgi sistemi, geleceğe yönelik işletme faaliyetlerinin planlanmasını ve uygulanan planlar neticesinde ortaya çıkan faaliyetlerin kontrol edilmesini, ayrıca yönetimin bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesindeki sorumluluğunun yerine

getirilebilmesi için gerekli bilgileri sağlayan sistem olarak ifade edilmektedir (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd. 1996, s.28-29).

- Muhasebe bilgi Sistemi, insan faktörünün bilgi teknolojileri ile buluşturulduğu süreci ifade eden sistemdir. Bu sistemde, işletme faaliyetleri ile ilgili verilerin toplanması ve kaydedilmesi, söz konusu verilerin daha sonra planlama, uygulama ve kontrol aşamalarında kullanılabilmesi için bilgiye dönüştürülmesi ve ihtiyaç duyulan bu bilgilerin zamanında doğru ve güvenilir olarak bilgi kullanıcılarına iletilmesini sağlayan üç önemli faaliyeti yerine getirilmektedir (Ömürbek; Bekçi, 2006, s. 79)
- Muhasebe bilgi sistemi, *“organizasyon bilgi sisteminin en temel ögesi olup, işletmenin sürekliliğini sağlama yönünde işletme faaliyetlerinin geleceğe yönelik koşullar dikkate alınarak planlanmasına olanak sağlamaktadır. Bu sistem, hem geleneksel muhasebe işlevlerini yerine getiren ve hem de yönetim muhasebesi, maliyet muhasebesi, sorumluluk muhasebesi, işletme bütçesi gibi yönetsel işlevleri içeren geniş bir bütündür”* olarak tanımlanmaktadır (Güney, 2013, s. 278)
- Muhasebe bilgi sistemi, bir işletmede finansal ve finansal olmayan işlemlerle ilgili süreçlerde doğrudan etkili olan bir alt sistem olarak ifade edilmektedir (Hall, 2008, s. 7).
- Muhasebe bilgi sistemi, işletmenin dili ve işletmenin sınır sistemi gibi düşünülmektedir çünkü muhasebe işletme içerisindeki veya işletme dışarısındaki olayların, gelişmelerin belgelere dayalı olarak saptanması, kaydedilmesi, elde edilen verilerin işlenmesi ve sonuçların raporlar ile yorumlanarak bilgi kullanıcılarına sunulması süreçlerini oluşturan sistem olarak ifade edilmektedir (Büyükmirza, 2011, s. 27).

Piyasa içerisinde faaliyetlerini sürdüren kuruluşlar veya yatırım kararları alacak herhangi bir birey ya da kurumun bu kararı almasında en önemli etken piyasadan elde etmiş oldukları bilgilerdir (Yayla, 2006, s. 73). Yatırım kararı verilirken yatırımcılar, mevcut ticari piyasanın değerlendirilmesi sonucunda ihtiyaç duydukları bilgiye zamanında, doğru ve güvenilir olacak şekilde ulaşmak istemektedirler. Dolayısı ile yatırımcıların yatırımlarından elde edecekleri getiri veya kayıplar elde edecekleri bu bilgilere bağlı olmaktadır. Bu nedenle “muhasebe bilgi sistemleri de ürettikleri bilgi ile piyasa mekanizmasının kalbi gibidir” tanımlaması yapılmaktadır (Yayla, 2006, s. 73). İşletmeler geçmişte muhasebe bilgi sistemine yeterli değeri vermemekte ve bu sistemi bir maliyet unsuru olarak görmekteydiler. Ancak 21.yüzyılın başında meydana gelen

muhasabe skandallarından sonra muhasabe bilgi sistemine verilen önemin artmakta olduğu gözlemlenmektedir. Günümüzde işletmeler muhasabe bilgi sisteminin yokluğunda çok daha büyük maliyetlere katlanmakta olduklarının farkına varmaktadır.

Muhasebe bilgi sisteminin etkin olarak kullanılmakta olduğu işletmelerde, işletmelerin muhasabe bilgi sisteminden elde etmekte olduğu değerler bulunmaktadır. Bu değerler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Acar; Dağlar, 2005, s. 33):

- Kaliteli ürün geliştirebilmesi, yüksek kalitede servis ağlarının sağlaması ve maliyetlerin azaltılması,
- Faaliyetlerde verimliliğin artması,
- Doğru, tam, zamanında ve güvenilir bilginin elde edilmesi,
- Rakiplere karşı avantaj sağlanması.

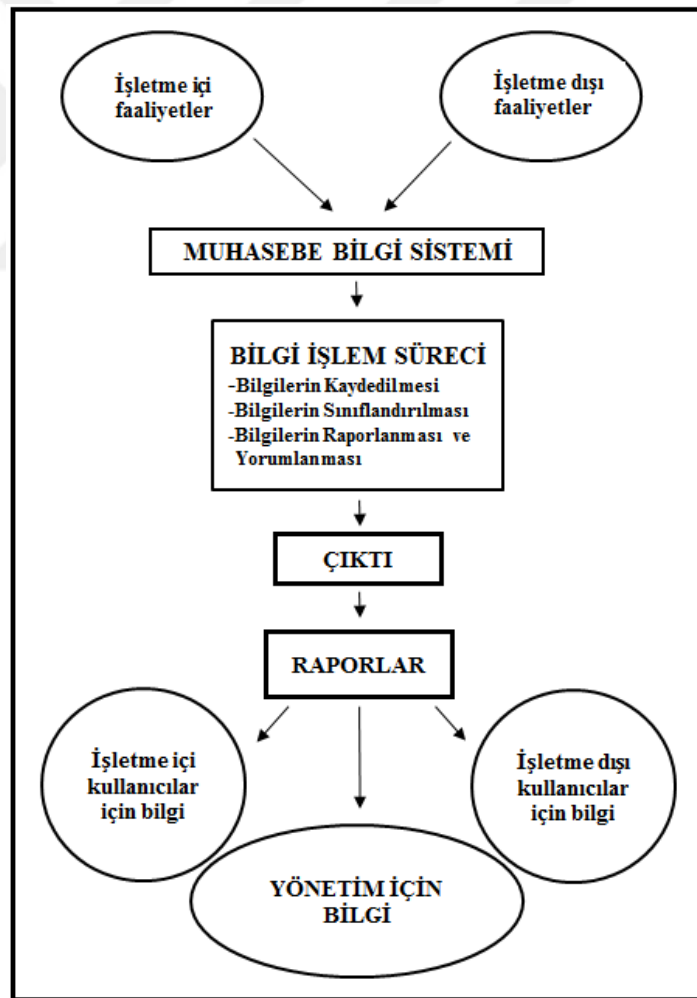
1.1.3.1. Muhasebe Bilgi Sisteminin Amacı ve Temel Yapısı

Muhasebe bilgi sisteminin, işletmelerin organizasyonlarının planlanabilmesi, işletme faaliyetlerinin değerlendirilebilmesi ve işletmenin finansal durumunun analiz edilebilmesi için verileri finansal tablolar haline dönüştürür (Şakrak, 2014, s. 2). Bu doğrultuda muhasabe bilgi sisteminin öncelikli amaçları söz konusudur ve bu amaçlar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Yayla, 2006, s. 73):

- Muhasebe bilgilerinin kullanılmasına yardımcı olarak, açıklanacak olan bilgilerin ve bu bilgileri açıklama biçiminin belirlenmesi (Akgün; Kılıç, 2013, s. 23).
- İşletme içerisinde meydana gelen bütün işlemlerin kayıt altına alınarak tanımlanması,
- Zaman faktörü göz önünde bulundurularak, işlemlerin finansal raporlama kuralları çerçevesinde ve yönetim için kullanışlı olabilecek şekilde sınıflandırılması (Şakrak, 2014, s. 1).
- Gerçekleşen işlemlerin kıymetlerinin ölçülmesi,
- İşlemlerin hangi döneme ait olduğunun tespit edilmesi,
- İşlemlerin finansal tablolarda şeffaf olarak gözlemlenebilecek şekilde kaydedilmesi,
- İşletme performansının ölçülmesi; planlanan amaçlar ile sonuçların karşılaştırılması (Altuğ, 2014, s. 69),
- Yasal raporlama ihtiyacının karşılanması (Altuğ, 2014, s. 69).

Muhasebe bilgi sistemi, işletme kaynak ve faaliyetleri ile ilgili her türlü verinin sistematik bir şekilde bir araya getirilmesi, bu verilerin kaydedilmesi, sınıflandırılması, düzenli bir şekilde raporlanması ve yorumlanması faaliyetlerini gerçekleştirmektedir (Acar, Dağlar, 2005, s. 33). Bu işlemlerden geçirilen ve bilgi halini alan veriler, işletme bünyesinde depolanarak saklanmaktadır. Daha sonra saklanan bilgiler, ihtiyaç olması durumunda düzenli raporlar halinde yönetime sunulmaktadır.

Şekil 3’de muhasebe bilgi sisteminin temel yapısı ve işleyişi detaylı olarak görülmektedir. Buna göre işletme içinde ve dışında gerçekleşen eylemler muhasebe bilgi sistemi tarafından girdi olarak işlenmekte ve elde edilen çıktılar neticesinde raporlanarak başta yönetime olmak üzere işletme içi ve işletme dışı bilgi kullanıcılarına bilgi olarak sunulmaktadır.

Şekil 3. Muhasebe Bilgi Sisteminin Temel Yapısı

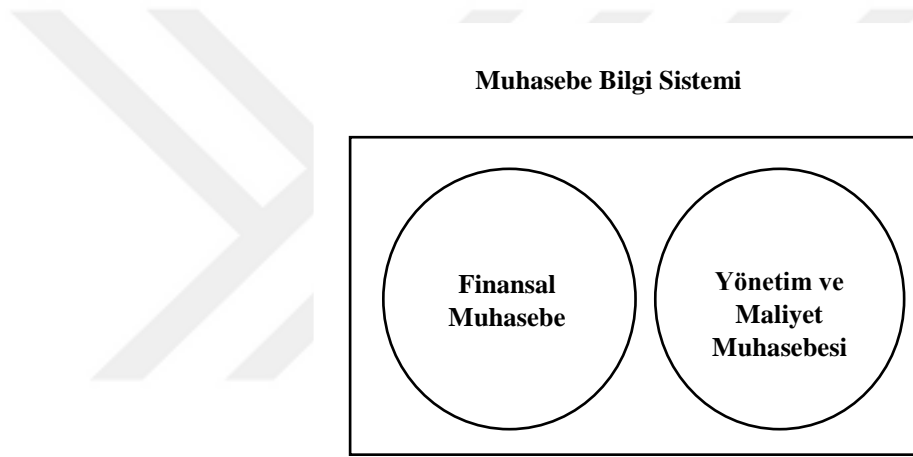
Kaynak: Araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

Muhasebe bilgi sistemi bilgi işlem süreci çalışmanın sonraki başlıklarında detaylı olarak incelenecektir.

1.1.3.1.1. Muhasebe Bilgi Sistemini Oluşturan Alt Sistemler

Muhasebe bilgi sistemi, kendini oluşturan üç alt gruba ayrılmaktadır. Bunlar, dış kaynaklara bilgi sağlayan finansal muhasebe ile iç kullanıcılara bilgi sağlayan yönetim ve maliyet muhasebesidir (Yıldırım; Tek, 2004, s. 9).

Şekil 4’de muhasebe bilgi sistemini oluşturan alt sistemlere yer verilmektedir.

Şekil 4. Muhasebe Bilgi Sistemini oluşturan Alt Sistemler

Kaynak: (Yıldırım, 2004, s. 9)

Finansal muhasebe bilgi sistemi, firma içerisinde bulunan bilgi kullanıcılarına bilgi sağlarken; diğer yandan da firma dışında bulunan dış bilgi kullanıcılarına ihtiyaç duydukları bilgiyi sağlayan sistem olarak ifade edilmektedir. Finansal muhasebe bilgi sistemi işletmenin varlıkları ve sermaye yapısındaki değişimin tespit edilmesini, işletmenin temel faaliyeti olan tedarik ve satış işlevlerinin fiziki ve maddi hareketlerinin konularına ve tarih sırasına göre kayıt altına alınmasını sağlamaktadır (Demir; Gül, 2015, s. 177).

Yöneticilerin örgütlerde almış ya da alacak oldukları kararlar işletmenin sahip olduğu varlıklarda değişime neden olmaktadır (Sürmeli; Cemalcılar; Benligiray, 2009, s. 3). Bu varlık ve kaynaklar ile ilgili bilgilerin edinilmesi için öncelikle kaynakların elde edilmişlerinin detaylı şekilde açıklanması yani işletmenin yürütmüş olduğu faaliyetler

sonucu kazanılmış ya da kaybedilmiş olan varlıkların tanımlanması, oluşan değişimin izlenmesi ve sonuçların ölçülmesi gerekmektedir. İşletmelerde bu fonksiyonların tamamını finansal muhasebe bilgi sistemi yerine getirmektedir.

Başka bir tanıma göre finansal muhasebe bilgi sistemi, işletmelerin kaynakları ve varlıklarında oluşan değişimleri meydana getiren parasal olarak ifade edilebilen işlemler ile ilgili bilgilerin toplanması, doğru olan bilgilerin tespit edilmesi, kaydedilmesi, özelliklerine göre sıralanması, elde edilen sonuçların raporlara aktararak işletme içi veya dışı kullanıcılara sunulması faaliyetlerini gerçekleştiren sistem olarak tanımlanmaktadır (Küçüksavaş, 2001, s. 5).

Muhasebe bilgi sistemini oluşturan ikinci alt sistem ise yönetim muhasebesi bilgi sistemidir. Yönetim muhasebesi bilgi sistemi, *“verilerin toplanması, işlenmesi, analizi ve bilgilerin yönetilmesi gibi faaliyetler bütünü”* olarak tanımlanmaktadır. (Demir; Gül, 2015, s. 178). Genel olarak yönetimin planlama ve kontrol faaliyetlerinde ihtiyaç duymakta olduğu bilgilerin üretilmesini sağlamaktadır.

Muhasebe bilgi sistemini oluşturan üçüncü alt sistem ise maliyet muhasebesi bilgi sistemidir. Maliyet muhasebesi sistemi, *“işletmelerde üretilen mamullerin maliyetini ölçebilmek için maliyet giderlerinin türlerini oluş yerleri itibariyle ve üretilen mamullerin türlerine göre tespit etmek için yapılan hesaplar ve tutulan kayıt sistemi”* olarak ifade edilmektedir (Demir; Gül, 2015, s. 177). Maliyet muhasebesi ihtiyaç duyduğu verilerin bir kısmını finansal muhasebe sisteminden elde etmektedir (Ömeroğlu, 2003, s. 1).

Muhasebe bilgi sistemi, yönetim bilgi sisteminin alt sistemi olarak işletmenin amaçlarını gerçekleştirebilmesi için işletme faaliyetlerinin kaydedilmesi ve ortaya çıkan sıkıntılarının giderilebilmesini sağlarken, maliyet muhasebesi fonksiyonu ile ise işletmenin finansal durumunu ortaya koyan sistem olarak düşünülmektedir (Kaya, 2000, s. 73).

Küresel bir rekabet ortamı içerisinde bulunan işletmelerin, günümüzde sürdürmüş oldukları faaliyetlerinin başarılı olabilmesi için bilgiye duydukları ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Küresel sistemin ve rekabet ortamının bu hali işletmeleri bilgi edinme

ihtiyaçlarını en önemli ölçüde karşılayan muhasebe bilgi sisteminin etkin olarak kullanılmasına itmektedir.

Muhasebe bilgi sistemi tek başına bir sistem olarak çalışmamakta ve bilgi ve teknoloji sistemleri ile birlikte bir sistem olarak ifade edilmektedir. İşletmelerin ekonomik ve finansal alanlarda ihtiyaç duydukları bilgileri üreten bir araç olarak kullanılan muhasebe bilgi sisteminde, bilgi ediniminin belirli bir strateji izlenilerek yapılması hususu ön plana çıkmaktadır (Mudashiru, 2011, s. 26).

Bir işletmenin sistem içerisinde varlığını devam ettirebilmesi ve faaliyetlerinde başarılı olabilmesi için kullanmış olduğu kaynakları ve sahip olduğu varlıkları belirlemeleri, bu varlık ve kaynaklarda meydana gelen değişimleri gözlemlenmeleri ve son olarak faaliyetlerinden sağlamış oldukları kar veya zararını tespit etmeleri gerekmektedir. Söz konusu bu aşamaların hepsi muhasebe bilgi sisteminin aktif kullanımı ile mümkün olabilmektedir.

1.1.3.2. Muhasebe Bilgi Sisteminin Önemi

İşletmeler, yalnızca bugün var olan bir yapı olmamakla birlikte süreklilik gösteren ve uzun dönemli hedefler doğrultusunda faaliyetlerini gerçekleştiren sistemlerdir (Güney, 2013, s. 278). Bu nedenle her işletmenin kendisine yol gösterici olacak bir muhasebe bilgi sistemine ihtiyacı bulunmaktadır.

Bir işletme açısından başarılı bir muhasebe bilgi sisteminin varlığı, yönetimin kararlarına etki eden en temel faktör olarak tanımlanmaktadır (Güney; Özyiğit, 2015, s. 292). Bu nedenle işletmelerde tasarlanacak olan bu sistemin yönetimin ihtiyaçları doğrultusunda olması ve bu ihtiyaçları karşılayacak niteliğe sahip olması oldukça önem taşımaktadır.

Muhasebe bilgi sisteminin sağlamakta olduğu bilgiler ışığında, yönetimin faaliyetlerinin sonuçlarının değerlendirilmesi ve işletme bünyesinde şeffaflık, hesap verilebilirlik, sorumluluk, adillik ilkeleri gibi kurumsal yönetim anlayışı ilkelerinin uygulama sonuçlarının değerlendirilmesi yapılabilmektedir (Güney, 2013, s. 278).

Yönetimin gereksinimlerini en iyi şekilde karşılayabilecek muhasebe bilgi sisteminin kurulmasında önemli bir detay, muhasebenin işletmeden ayrı bir sistem olarak anlaşılması ve işletmenin amaçlarının başarıya ulaştırılmasında bir aracı olarak düşünülmesi gerekliliğidir. Çünkü tek başına muhasebe bilgi sistemi bir program ya da bir sistem olarak ifade edildiğinde ortaya herhangi bir değerlendirme ölçütü çıkmamaktadır.

Başka bir detay ise, işletme yönetiminin, muhasebe sistemlerini ya da tekniklerini etkili şekilde kullanamamasıdır (Şakrak, 2014, s. 4). Bunun nedeni sistemin tam olarak kavranamaması ve sistemin yerinde ve zamanında kullanılamamasından kaynaklanmasıdır.

Muhasebe bilgi sisteminin, işletmelerde başarıyı sağlayıp sağlayamadığı, yalnızca işletmeyi amaçlarına ulaştırmada bu sistemin ne kadar etkili olduğunun ölçülmesi ile ortaya çıkmaktadır (Şakrak, 2014, s. 4). Bu nedenle muhasebede kullanılan teknikler işletmelerin başarısında oluşturdukları etkiler neticesinde değerlendirilmektedir.

Muhasebe bilgi sistemi yönetim tarafından etkin olarak kullanılmadığında, gerekli etkiyi yaratamayan, kullanışlı olmayan ve gereksiz bilgi fazlalığı oluşturmaktadır. Muhasebe bilgi sisteminin değerlendirilmesinde en önemli etken işletmenin ihtiyaçları doğrultusunda yönetimin beklentilerinin bu sistem tarafından ne kadar karşılandığı ile ilgilidir (Yavuz, 2014, s. 2). Çünkü bu sistemden elde edilen bilginin amacı, yönetimin ihtiyaçlarının doğru şekilde karşılanmasıdır. Örgütlerde karar verici makam olarak tanımlanan yönetim makamı karar verme aşamasında zaman kaybı yaşıyor ise muhasebe bilgi sistemi yeteri kadar beklentiyi karşılamıyor yorumu ortaya koyulmaktadır. İşletme yönetiminin zamanında doğru bilgiler elde edebilmesi her yılın Haziran ayında noter tasdikinin gerçekleşmesi sonucu işletmede kaydedilen finansal bilgilerin doğruluğunun onaylanması ve netleşmesi ile mümkün olabilmekte ve yönetim doğru kararlar alabilmektedir. Çünkü bu sistemde tüm yapılar en önemli kavram olan karar verme kavramı üzerine kurulmaktadır.

Muhasebe bilgi sistemi, yönetim bilgi sisteminin bir alt sistemi olmakla birlikte, muhasebe faaliyetlerinin teknoloji ile entegre edilmesini sağlamaktadır. (Esmeray, 2016, s. 234). Gelişen teknoloji sayesinde işletmeler daha hızlı ve başarılı kararlar

alabilmektedirler. İşletmede stratejik kararların muhasebe bilgi sisteminin sağladığı veriler yardımı ile yönetim tarafından alındığı bilinmektedir. Bu nedenle muhasebe bilgi sistemi yönetim için oldukça önemli bir sistemdir. Ancak bu sistemin değeri, işletme yönetimine karar vermesinde etkili olacak bilginin en hızlı şekilde, sürekli ve en düşük maliyetle sağlanması ile ortaya çıkmaktadır.

1.1.3.3. Muhasebe Bilgi Sisteminin geliştirilmesi ile ilgili ilkeler

Muhasebe bilgi sistemi, işletmenin tüm bilgi sistemlerinden ayrıştırılamaz bir parça olarak ifade edilmektedir ve bu nedenle yönetim anlayışının başarılı olabilmesi için muhasebe bilgi sisteminin birtakım ilkelere uygun olarak tasarlanması gerektiği düşünülmektedir (Güney, 2013, s. 279).

Muhasebe bilgi sisteminin geliştirilmesinde kullanılan ilkeler aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür (Dinç; Abdioğlu, 2009, s. 165):

- Uygun Maliyet İlkesi,
- Raporlama İlkesi,
- İnsan Faktörü İlkesi,
- Örgüt Yapısı İlkesi,
- Esneklik İlkesi,
- Açık ve Anlaşılır olma İlkesi,
- Veri Biriktirme ve İşleme İlkesi

Muhasebe bilgi sisteminin geliştirilmesi ile ilgili ilkeler sonraki başlıklarda detaylı olarak incelenecektir.

1.1.3.3.1. Uygun Maliyet İlkesi

Muhasebe bilgi sisteminin temel ilkesi olarak görülmekte olan bu ilkenin, sistemin oluşturulmasındaki katkısı büyüktür. Bu ilke uygun maliyetin belirlenmesi için sistemdeki herhangi bir harcama ile yapılan bu harcamanın söz konusu sisteme sağlayacağı fayda arasında karşılaştırma yapılması gerekliliğini savunan ilkedir. (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd.. 1998, s. 201). Bu açıklama, muhasebe bilgi sisteminin

tasarlanması ve uygulanmasında fayda-maliyet analizi uygulanması gerekliliğini ifade etmektedir.

1.1.3.3.2. Raporlama İlkesi

Raporlama en genel tanımı ile işletmenin ekonomik faaliyetleri sonucunda elde etmiş olduğu gelir tablosu, bilanço, satışların maliyeti tablosu gibi muhasebe tablolarının, mali tahlil, planlama ve istatistiki bilgilerin belirli zamanlarda yöneticilere ve diğer ilgili kişilere iletilmesi şeklinde ifade edilmektedir (Güney; Özyiğit, 2015, s. 291). Bu ilkenin gerekliliği ise, muhasebe bilgi sisteminden elde edilen raporların ve mali tabloların düzenli ve objektif olarak kaydedilmesinin sağlanmasıdır (Dinç; Abdioğlu, 2009, s. 166).

Diğer bilgi sistemleri gibi muhasebe bilgi sisteminde de gerekli olan en büyük unsurun bilgi üretimi olduğu düşünülmektedir. Söz konusu bu sistem, işletme içerisinde toplanan bilgilerin firma içerisindeki ilgililere, bilgiye ihtiyaç duyanlara raporlar halinde iletilmesini sağlar (Dinç; Abdioğlu, 2009, s. 165). İşletmelerde muhasebe bilgi sistemi sayesinde ortaya çıkarılan raporların temel amacı işletme içinde ve işletme dışında bulunan bilgi kullanıcılarına ihtiyaç duydukları bilginin sağlanmasıdır. Bu nedenle raporlama yapılırken hazırlanacak raporun yalnızca firma içindeki kullanıcılara odaklanılarak değil hem iç hem de dış kullanıcılara odaklı olarak hazırlanması gerekmektedir.

1.1.3.3.3. İnsan Faktörü İlkesi

Muhasebe bilgi sisteminin beşerî faktörü olan insan unsuru da sistemdeki akışın sorunsuz şekilde işlemesi için önemli bir faktördür. Sistemdeki akışın sağlanması ve gerçekleştirilmesi gereken faaliyetlerin yerine getirilmesinde en önemli unsurun insan olduğu düşünülmektedir (Şenkayas; Turan, 2006, s. 18). İşletme faaliyetlerinde bu denli önemli olan insan unsurunun, işletme içerisindeki iletişimleri de oldukça önemlidir. Sistem yapısı sosyal açıdan incelendiğinde işletme içerisinde birbiri ile sürekli iletişim halinde olan işletme çalışanlarının, zamanla aralarında uyuşmazlıklar çıkabildiğine değinmek gerekmektedir (Yaylacı, 2006, s. 54). Bu uyuşmazlıkların temel nedeni farklı beklenti ve isteklere sahip bireylerin bir arada olmasından kaynaklanmaktadır (Yaylacı,

2006, s. 55). Bu aşamada söz konusu sorunlar, çalışanlar için belirli ve düzenli bir çalışma ortamı yaratılarak ve iş tanımları belirtilerek aşılabilmektedir. İnsan unsuru ile ilgili başka bir husus da çalışanlara işin benimsetilmesidir (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd. 1998, s. 202). Bu sayede İş ortamında faaliyetler gerçekleştirilirken, çalışanların katılımı ve motivasyonu ile başarılı bir muhasebe bilgi sistemi akışı gerçekleştirilebilir.

1.1.3.3.4. Örgüt Yapısı İlkesi

Sistemin diğer önemli unsuru işletmenin örgüt yapısıdır. İşletme personelinin sağlıklı bir iletişim içerisinde işletme faaliyetlerini aksatmadan gerçekleştirebilmesi için işlemenin örgüt yapısının ve hiyerarşik düzeninin de net çizgilerle belirlenmiş olması gerekmektedir (Dinç; Abdioğlu, 2009, s. 265). Örgüt yapısı doğru olarak tanımlanmış bir işletmede yapılan işin kontrol edilebilmesi ve çalışma alanlarının doğru olarak saptanması mümkün olabilmektedir.

1.1.3.3.5. Esneklik İlkesi

İşletmelerin sürekliliklerini sağlayabilmeleri için değişen koşullara karşı esnek bir yapıya sahip olmaları ve ortaya çıkan durumlara uyum sağlayabilmeleri gerekmektedir (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd. 1998, s. 202).

Esneklik ilkesi, zaman içerisinde değişim gösteren koşullar ve olanakların dikkate alınması ile ortaya çıkacak durumlara kolayca uyum sağlanabilmesi olarak ifade edilebilmektedir (Ertan, 2010, s. 6).

Zamana bağlı olarak değişen şartlar içerisinde bulunan işletmelerin, farklı koşullarda sürekliliğini sağlamaya çalıştıkları gözlemlenmektedir. Bu işletmeler faaliyet gösterdikleri alanlarda işletme içinde ve işletme dışında işletmeye etki edebilecek birçok koşulla ve bu koşulların işletme düzeninde meydana getirdikleri değişimlerle karşı karşıya kalmaktadırlar. Buldukları sektörde ayakta durmaya çalışan işletmelerin bu hususlara karşı başarılı bir politika izleyebilmeleri ancak yapılan işlemler için gerekli esnekliğin sağlanması ise mümkün olmaktadır.

1.1.3.3.6. Açıklık ve Anlaşılabilirlik İlkesi

İşletmelerde faaliyetlerin sorunsuz bir şekilde yürütülmesi ve yürütülen faaliyetlerin kolaylıkla izlenebilmesi muhasebe bilgi sistemi faaliyetlerinin açık ve anlaşılabilir olması ile mümkün olmaktadır (Dinç; Abdioğlu, 2009, s. 265). İşletmelerde uygulanmakta olan politikaların belirlenmesi aşamasından başlayarak, politikaların uygulanması ve bu politikaların düzgün bir şekilde amacına ulaşip ulaşmadığının kontrol edilmesi de sistemin açık ve anlaşılabilir olması ile ilgili olmaktadır. Ayrıca örgüt içerisinde izlenecek sistem örgüt çalışanlarının ilkeleri kendi çıkarları yönünde yorumlama yapmalarını engelleyecek şekilde açık ve net olarak tanımlanmalıdır.

1.1.3.3.7. Veri Biriktirme ve Süreçleme İlkesi

Yöneticilerin işletmenin yönetiminde aldıkları önemli kararların objektif ve amaca ulaşmada yardımcı olabilmesine katkısı bulunan en önemli unsur, yönetime vereceği bu karar için anlamlı, zamanında ve ilgili bilgi iletiminin olmasıdır (Dinç; Abdioğlu, 2009, s. 265).

Sistem içerisinde toplanan veri ve bilgi iletimi süreci girdi-işlem-çıkıtı olarak üç aşamada izlenmektedir. Bireye dışarıdan iletilen ve bireyin algıladığı girdiler belirli işlemlere tabi tutularak ve bireyin düşünceleri ile işlenilerek çıkıtı oluşturur, bir başka ortama iletilirler (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd. 1998, s. 96). Üretilen ve aktarılan bu veri ve bilgilerin anlaşılabilir ve söz konusu durumla ilgili olması gerekmektedir. Ayrıca bilginin kullanıcıya zamanında ulaşabilmesi ve bu verilerin doğru ve yeteri kadar ayrıntılı olması gerekmektedir (Dinç; Abdioğlu, 2009, s. 265).

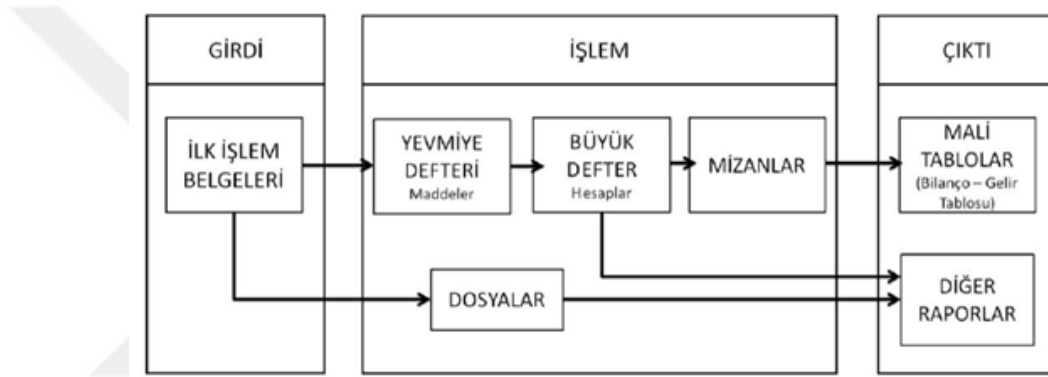
1.1.3.4. Muhasebe Bilgi Sisteminde Bilgilerin İşlenmesi ve Akışın Gözlemlenmesi

Girdi, işletme faaliyetlerinin kayıt altına alınmasını sağlayan sayısal ifadelerdir ve muhasebe bilgi sisteminin ilk aşamasında işletme faaliyetleri sonucu elde edilen sayısal veriler girdi- işlem- çıkıtı sürecine göre belgelere kaydedilerek sistem içerisine dahil edilmektedir. (Esmeray, 2016, s. 234).

Örgüt içerisinde gerçekleşen bu iş akışı ile girdi tarih sırasına göre belgelere işlenerek, ihtiyaç durumunda işletme içinden ve dışından olan kullanıcılara sunulmak amacı ile

depolanmaktadır (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd. 1998, s. 202). Muhasebe bilgi sisteminin bilgi akışı Şekil 5’de gösterilmiştir. Buna göre işlem aşamasında, işletmenin gerçekleştirmiş olduğu faaliyetler sonucunda ortaya çıkan sayısal verilerin finansal tablolara işlenmektedir (Esmeray, 2016, s. 234).

Finansal tablolar içerisinde yer alan ve verilerin işlenmekte olduğu yevmiye defteri daha sonra büyük deftere aktarılmakta ve bu aktarım da gerekli düzenin sağlanması için mizanlar oluşturulmaktadır. Son olarak çıktı bölümünde ise mali tablolar ve diğer raporlar düzenlenmektedir (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd. 1998, s. 56).

Şekil 5. Muhasebe Bilgi Sisteminde Bilgi Akışı

Kaynak: (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd., 1998, s. 56)

1.1.3.5. Muhasebe Bilgi Sisteminin İşlevleri

Bir işletmenin faaliyet sonuçlarının değerlendirilmesi hususu ile yakından ilgili olan muhasebe bilgi sistemi, “işletme sahipleri ve ortakları, yöneticileri ve çalışanları, işletme dışından ise mevcut ve potansiyel yatırımcılar, satıcılar, kredi kurumları, devlet, sendikalar, müşteriler, SPK ve İMKB gibi çeşitli kuruluşlar ve genel olarak tüm toplum” olarak ifade edilen bilgi kullanıcılarına işletmede kaydedilen ve işlenen bilgiler doğrultusunda karar verme faaliyetlerinde yardımcı olmaktadır (Demir, 2015, s. 413). Bu doğrultuda işletmelerin verilerinin, genel kabul görmüş muhasebe ilkeleri ve muhasebe bilgi sistemi fonksiyonları dahilinde hazırlanması gerekmektedir (Toroslu, 2012, s. 3). Muhasebe bilgi sisteminde, muhasebe işlevlerinin yerine getirilmesini sağlayan bu fonksiyonlar kaydetme, sınıflandırma, özetleyerek raporlama, analiz ve

yorumlama olmak üzere dört grupta incelenmektedir (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd. 1998, s. 93).

Bu fonksiyonlara aşağıdaki başlıklarda kısaca değinilecektir:

1.1.3.5.1. Bilgilerin Kaydedilmesi

Kaydetme kavramı, en genel anlamı ile ticari nitelik taşıyan finansal bilgilerin niteliklerine bakılmaksızın, düzenlenerek muhasebe fişlerine aktarıldıktan sonra yevmiye defterine işlenmesi olarak ifade edilmektedir (Kurtcebe, 2008, s .7)

İşletmelerin kayıt altına aldıkları bilgiler ile bu bilgilerin kullanımı sonucu elde ettikleri başarılar değerlendirildiğinde, yanlış bilgilerin kaydedilmesi sonucunda zarara uğradıkları görülmektedir. Kaydedilen yanlış bilgiler nedeni ile işletmeler, söz konusu sahip oldukları örgüt için yanlış kararlar alabilmekte ve geleceğe yönelik planlarından beledikleri faydayı elde edememektedirler (Bayraktar, 2007, s. 9).

Diğer fonksiyonların kaydetme fonksiyonundan elde edilen bilgiler üzerine kurulduğu düşünülürse, en önemli fonksiyonun kaydetme fonksiyonu olduğu ortaya çıkmaktadır.

1.1.3.5.2. Bilgilerin Sınıflandırılması

Sınıflandırma en genel tanımı ile veri veya bilginin çeşitli niteliklere göre gruplara ayrılması olarak tanımlanmaktadır (Sürmeli, 2009, s. 62). Muhasebe bilgi sisteminde sınıflandırma kavramı, yevmiye defterlerine kaydedilen bilgilerin büyük defterlere kaydedilmesi anlamını ifade etmektedir. Bu sayede yevmiye defteri ile büyük defter kayıtları arasında ve farklı zamanlarda gerçekleşmiş benzer işlemler arasında bağlantı kurulabilmektedir (Tokatlı, 2014, s. 4). Ayrıca sınıflandırma fonksiyonunun, *“Düzenleme ve kaydetme fonksiyonunda oluşabilecek yanlış ve hataların ortaya çıkarılabilmesi ve giderilmesini de sağlayarak muhasebede bir otokontrol fonksiyonunu”* olduğu düşünülmektedir (Kurtcebe, 2008, s .8).

Bilgilerin elde edilmesi kaydedilmesi ve sınıflandırılması aşamalarından sonra bu bilgilerin özetlenerek önemli olan noktalarının ön plana çıkarılması aşaması gelmektedir.

İşletmede gerçekleştirilmiş olan her faaliyetin kaydedilmesi gerekliliği, işletmeye geri besleme sağlanmasında, işletme için oldukça önemli bir değer olarak görülmektedir (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd. 1998, s. 58). Ancak gerçekleşen her faaliyetin kaydedilmesi sonucu ortaya uzun bir rapor ve bilgi belgesi çıkarmaktadır. Bunun sonucunda işletme içerisindeki ve dışındaki bilgi kullanıcıları ihtiyaç duydukları bilgiyi elde etmek için bu kaynakları incelerken oldukça zaman kaybetmektedirler bu nedenle kaydedilmiş olan bilgilerin sınıflandırılarak özetlenmesi gerekmektedir.

Sistemden sağlanan bu bilgilerin anlamlı gruplar haline getirilerek sınıflandırılması ve ayrıştırılması aşaması bilgilerin özetlenmesi olarak tanımlanmaktadır (Sürmeli; Erdoğan; Erdoğan vd. 1998, s. 58).

1.1.3.5.3. Bilgilerin Özetlenmesi ve Raporlanması

Muhasebe bilgi sistemi, bilgilerin raporlanması ve yorumlanması sanatıdır (Sevilengül, 2000, s. 10). Raporlama aşamasında, kaydedilen ve sınıflandırılan işlemler mali tablolar aracılığı ile raporlanarak sonuç aşamasına hazırlanmaktadır. Kaydetme ve sınıflandırma aşamalarında çok fazla bilgi elde edilebilmektedir. Bu bilgileri ışığında mali verilerin raporlanması sonucu, zaman kaybını artıracak ve karar vermeyi zorlaştıracak, fayda elde edilemeyecek kadar uzun ve karışık bilgiler elde edilebilmektedir. Bu durumun engellenebilmesi ve sistemden elde edilen bilgilerin daha faydalı olarak kullanılabilmesi için raporlanmadan önce özetlenmesi gerekmektedir (Çidem, 2013, s. 25).

Raporlama, mizanda yer alan bilgiler yardımı ile bilanço ve gelir tablosunun oluşturularak, özet raporlar haline dönüştürülerek işletmenin mali bilgilerinin yorumlanabilir hale getirilmesini ifade etmektedir (Tokatlı, 2014, s. 4). Muhasebe bilgi sisteminin en önemli işlevini oluşturan raporlama, işletmelerin mali tablolardan yararlanarak mevcut durumunun değerlendirilebilmesi ile işletmenin geleceğine karar verilmesi, işletmelerde yeni kararların alınabilmesini sağlamaktadır.

1.1.3.5.4. Bilgilerin Analiz Edilmesi ve Yorumlanması

Muhasebe bilgi sisteminin son işlevi olan yorumlama, raporlar haline dönüştürülen mali bilgilerinin amaca uygun olarak kullanılabilmesi için analiz edilerek yorumlanmasını ifade etmektedir. Elde edilen bilgilerin doğru olarak analiz edilmesi ve yorumlanması,

bu analiz ve yorumlara dayalı olarak verilecek kararların da doğru olmasına imkân sağlayacaktır (Çelik, 2015, s. 5). Analiz işlemi; mali tablolar ve raporlar ile özetler haline getirilen muhasebe bilgilerinden farklı sayısal ilişkiler kurularak yeni bilgilerin ortaya çıkarılmasını ifade etmektedir. Yorumlama ise özetlenen rapor ya da tabloların analizi sonucunun ne anlama geldiğinin ifadesidir (<http://docplayer.biz.tr/580263-Muhasebenin-gorev-ve-fonksiyonlari.html>).

Kaydedilen, sınıflandırılan, özetlenerek raporlanan işlem ve olaylar analiz ve yorum aşamasının tamamlanması ile kullanılabilir bilgi halini almaktadır (MEGEP, 2007, s. 6). İşletmelerde geleceğe yönelik alınacak kararlar, muhasebe bilgi sisteminin analiz ve yorumlama işlevinin de yerine getirilmesi ile kolay ve doğru olarak verilebilmekte böylece elde edilen bilgiler neticesinde başarılı sonuçlar elde edilebilmektedir.

1.1.3.6. Muhasebe Bilgi Sisteminde Bilgi Teknolojileri ve Sağladığı Faydalar

Bilgi sistemlerinin donanım ve yazılım tarafını oluşturan sistemler olarak tanımlanan bilgi teknolojisi, bilgi sistemleri dahil olmak üzere bütün bilgi işleme sistemlerini içine alan ve bilgi sistemlerinden daha geniş bir tanıma sahip olan bir kavramdır (Yalkın, 2011, s. 21).

Bilgi teknolojileri her geçen gün gelişmekte ve bu hızlı değişim birçok mesleği ve mesleki faaliyetlerin işleyişlerini etkilemektedir. Bu gelişmelerin yarattığı etkilerden muhasebe sektörü ve bu sektörde çalışanlarda etkilenmektedir (Can; Ceyhun, 2004, s. 24). Geçmiş dönemlerde kağıtlara kaydedilip belgeler halinde dosyalar içerisinde saklanan muhasebe bilgileri artık yerini bilgisayarlarda elektronik belgelere kaydedilen ve disklerde saklanan elektronik bilgilere bırakmaktadır. Bu gelişmelerle faaliyetler daha hızlı gerçekleştirilmekte ve istenilen bilgiye daha hızlı ulaşılmaktadır (Can; Ceyhun, 2004, s. 24). Bu nedenle birçok sektör artık işin oldukça zaman alan belgeme aşamasını daha hızlı ve kolay bir şekilde halledebilmektedirler.

Geçmişten günümüze durmaksızın gelişim gösteren ve son yıllarda daha hızlı değişimler içerisinde olan teknoloji sistemlerinin ilk adımı General Electric Firması tarafından 1954 yılında atılmıştır. 1950'li yıllarda firmaların denetimleri yalnızca bilgisayar üzerinden alınan çıktılarının denetiminin yapılması ile mümkün olmaktadır. Ancak yürütülen işlemlerin karmaşıklaşması ve bilgisayar kullanımının artması ile

işletme faaliyetlerinin yürütülmesinde kolaylık sağlayacak bilgi teknoloji sistemleri ortaya çıkmıştır (Yalkın, 2011, s. 21). Bilgisayar temelinde işlev gören bilginin ortaya çıkarılması, değiştirilmesi, saklanması, çoğaltılması, paylaşılması, geliştirilmesi ve etkileşimli hale getirilmesine yönelik olarak gerçekleşen yapının tümü bilgi teknoloji sistemlerini oluşturmaktadır (Yavuz, 2014, s. 12).

Kullanıcılara ihtiyaç duyulan bilginin ve hizmetin sağlanması ve bilgilerin iletilmesi için bu bilgilerin toplanması, gerekli olan bilgilerinin işlemde geçirilerek depolanması ve bilgisayar teknolojileri ağları sayesinde iletiminin sağlanması işlemlerinin tümü bu sistem tarafından gerçekleştirilmektedir (Sevim; Çetinoğlu; Kurnaz, 2006, s. 3).

Gelişen teknoloji neticesinde bilgi teknolojileri günümüzde firmalara karar verme ve kontrol sağlama hususunda bilgi ileterek, ortaya çıkan sorunların anında üstesinden gelebilme yeteneği sağlamakta olan entegre sistemler haline gelmektedir.

Günümüzde paket programların işletmeler için önemi yadsınamaz bir gerçektir. İşletmeler paket program kullanımının muhasebe bilgisine ve bu hususta nitelikli personele olan ihtiyacı ortadan kaldırdığı düşünülmektedir (Acar; Ömürbek, 2003, s. 70). Ancak paket programlara veri girişi yapıldığında firmanın finansal durumu ortaya çıkmasına rağmen söz konusu paket programlar bu finansal tabloların yorumlanması işlemini gerçekleştirememekte ve nitelikli muhasebe bilgisine sahip olan personele ihtiyaç duyulmakta oldukları ortaya çıkmaktadır.

Örgütsel faaliyetlerin gerçekleşmesinde asıl olan, muhasebe bilgi sisteminin asla göz ardı edilmemesi gerekliliğidir. Bunun nedeni nitelikli bilgiye sahip olmayan personelin bu paket programları yalnızca veri aktarımı yaparak kullanması ve bu nedenle de firmanın muhasebesel faktörlerinin yani firmanın finansal durumunun yorumlanamamakta olmasıdır (Acar; Ömürbek, 2003, s. 70).

Bilgisayar teknolojisinin muhasebe sisteminde etkin olarak kullanımının işletmelere sağladığı faydaların öneminin büyük olduğu görülmektedir. Bu sayede yönetim işletmenin en genel durumunu ve işlemlerin en detaylı hallerini hızlı ve kolay bir şekilde gözlemleyebilmektedirler (Çetin; Eren, 2014, s. 99). İşletme raporlarının hazırlanması oldukça kısa zaman almakta ve düzenlenme aşamasında olan raporlar

üzerinde istenilen değişikliklerin kolayca yapılabilmesi sağlanmaktadır. Raporların sonuçlarının değerlendirilmesinde bu teknolojiler oldukça önemlidir çünkü insanın beyin gücünü kullanmadan daha hızlı işlemler ve hesaplamalar gerçekleştirilebilmekte ve bu gücün yorumlama için daha önemle kullanılmasını sağlamaktadır. Sonuçlara daha hızlı ulaşan işletmeler yönetime daha iyi denetleme ve karar verebilme yetkisi sağlamaktadır.

Özellikle mal satışı yapan işletmelerde stok yönetimi işletme için önemli bir detaydır. Stokların yeterli seviyede tutulması ve elde bulunan ticari malların takip edilmesi bilgisayar teknolojisi ve sistemlerinin gelişmesi ile üretimin aksamasını engellemektedir. Kaydedilen işlemlerin farklı zamanlarda kontrol edilebilmesi ve üzerinde kolayca değişiklik yapılabilmesi işletme faaliyetlerinde yeni faaliyetlerin ve farklı fikirlerin ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir (Çetin; Eren, 2014, s. 99).

Muhasebe sistemi paket programları, işletmelere elde ettikleri sayısal verilerin tek düzen hesap planlarına kolayca aktarılmasını ve kaydedilen bu bilgilerin raporlanması ve analiz edilmesinde kolaylıklar sağlamaktadır. (Daştan; Sürmen, 2007, s. 24).

Günümüzde işletmeler muhasebe işlemlerini yürütmek için kendi bünyelerinde bölümler oluşturabilmekte veya bu işlemler piyasada bulunan muhasebecilerden danışmanlık hizmeti sağlayabilmektedirler. Muhasebe hizmetini gerek kendi bünyesinde oluşturduğu bölümlerden sağlayan işletmelerde, gerekse dışarıdan sağlanan hizmetlerle karşılayan işletmelerde ve özelliklede muhasebe danışmanlığı yapan şirketlerde paket program seçiminin önemi büyüktür. Bu işletmelerde birtakım programlarla ön muhasebe adı verilen ve stok, cari, banka, çek, senet, fatura vb. kayıtları kolaylıkla yapılabilmekte ve kendilerine özel hesaplama sistemleri oluşturarak raporlamalar yapabilmektedirler. Ancak kurumsal işletmelerde daha karmaşık işlemlerin olması ve bu işlemlerin aksamaması adına bu programların profesyonel olarak kullanılması gerekmektedir. Ön muhasebe işlemleri vergiye esas teşkil etmediği için mali karın profesyonel muhasebeciler tarafından belirlenmesi işletme açısından daha uygun olmaktadır.

Muhasebe bilgi sisteminin bilgi akışının veri girişi aşamasının araçlarından olan paket program seçiminde dikkat edilecek kriterler aşağıdaki gibidir:

- Muhasebe programı işletmenin gereksinimleri doğrultusunda ve en hızlı şekilde sağlıklı kararların alınabilmesine olanak sağlamalıdır. (Erol, 2005: 146).
- Özellikle programların satış sonrası hizmetleri ve güvenilirliği önem taşımaktadır. (Yalkın, 2011, s. 21).

Piyasada birçok sistem ile ilgili birçok programa ulaşılabilmektedir. Ancak bu programların seçiminde işletmelerin programların yaygın kullanımı ve müşteri memnuniyetine dikkat edilerek seçim yapması gerekmektedir (Can; Ceyhun, 2004, s. 30-31):

- Seçilen paket program işletmenin faaliyetlerindeki değişimler için esnek olmalı ve kullanımı kolay olmalıdır.
- İşletmelere ve programı kullanacak olan personele, kullanacakları paket program ile ilgili gerekli eğitim verme imkânı sağlayan program üreticileri ile anlaşılmalıdır. Aksi takdirde işletmede bir program kullanılması bir ekinlik ifade etmeyecektir. Çünkü bu program ancak işletmenin insan gücü ile birleştiği takdirde ortaya başarılı bir iş çıkabilmektedir.
- İşletmeler için önemli olan başka bir faktör ise kullanılan programa kaydedilen bilgilerinin rakip firmalardan saklanmasıdır. Seçilen program hem güvenli bilgi depolaması yapmalı hem de tüm dünya üzerinde kabul gören veri tabanları ile çalışıyor olmalıdır.
- Programlar işletme personelinin kafasını karıştıracak şekilde çok fazla parametre kullanılarak tanımlanmamış olmalı kullanımı kolay olmalıdır.

Gelişen teknoloji ve özellikle de bilgi işlemede meydana gelen gelişmeler işletmelerde paket program kullanımını zorunlu hale getirmektedir. Piyasada geliştirilmiş olan birçok muhasebe paket programı bulunmakta olup bunlardan en bilinenleri aşağıdaki gibidir(<http://w3.bilecik.edu.tr/osmaneli/bolumler/muhasebe-ve-vergi-uygulamalari/>):

- ETA,
- LOGO,

- MİKRO,
- ZİRVE,
- LUCA,
- ORKA.

Her geçen gün muhasebe kayıtlarını satın aldıkları veya kendi geliştirdikleri muhasebe programları ile izleyen işletmelerin sayısı çoğalmaktadır. Bu nedenle 213 sayılı Vergi Usul Kanununun (VUK) 175.maddesi ile Maliye Bakanlığı, gerçek ve tüzel kişilerce uyulması gereken kuralları ve bilgisayar programlarının içermesi gereken asgari hususlar ile standartları ve uygulamaya ilişkin usul ve esasları belirlemeye yönelik olarak ortaya koymuştur (<http://www.stokcari.com/bilgisayarlimuhasebe.asp>).

Türkiye’de 2004 yılında, muhasebe sistemimizin bir bütün olarak bilgisayar ve internet ortamlarına aktarılmasını sağlayan elektronik beyanname uygulaması başlatılmıştır. (Acar; Öksüz, 2013, s. 75). Bu uygulama sayesinde beyannameler internet ortamından alınabilir hale gelmiştir. Bu da işletmelerde muhasebe kayıtlarının kolaylıkla tutulmasını ve yanlışsız olarak işleme alınmasını sağlamaktadır.

2. BÖLÜM

KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ İŞLETMELERDE MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ

Çalışmanın bu bölümünde ekonomilerin lokomotifleri olarak adlandırılan küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin (KOBİ) tanımı, özellikleri ve muhasebe bilgi sisteminin KOBİ'ler için önemine değinilecektir.

2.1. Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) Tanımı ve Genel Özellikleri

Bu kısımda öncelikle küçük ve orta büyüklükteki işletmeler kavramı ile ilgili tanımlara yer verilerek, ardından da Türkiye ve dünyada bazı kurumlar tarafından yapılmış olan Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ) tanımlarına değinilecektir.

2.1.1. Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ) Tanımı

Piyasa içerisinde yer alan küçük ve orta büyüklükteki işletmeler, tüm dünyada olduğu gibi, Türkiye ekonomisinin de belirleyici ve dinamik unsurlarından biridir (Akgemici, 2001, s. 3). KOBİ'ler ülkemizin ekonomik gelişimi açısından oldukça büyük öneme sahiptirler.

Dünya üzerinde çeşitli kurumlar tarafından yapılan oldukça farklı KOBİ tanımları bulunmaktadır. Bu tanımlar incelendiğinde yalnızca ülkeler arasında değil, Türkiye'de ve hatta Türkiye içerisinde yer alan farklı kurumlarda da farklı tanımlamalar yapıldığı gözlemlenmektedir.

Ülkeler kendi KOBİ tanımlarını, ekonomik durum, gelişmişlik düzeyi, işletme ve sektör yapıları ve son olarak da kendi ihtiyaçlarını göz önüne alarak yapmaktadırlar (Yüksel,

2011, s. 6). Bu nedenle KOBİ tanımı ülkeden ülkeye hatta kurumdan kuruma değişiklik göstermektedir.

2.1.1.1. Nitelik ve Nicelik Yönünden KOBİ Tanımlama Kriterleri

Ülkeden ülkeye, bölgeden bölgeye ve sektörden sektöre değişiklik gösteren KOBİ kavramının tanımı yapılırken hemen hemen tüm ülkelerde kullanılan birtakım kriterler bulunmaktadır. Bu kriterler aşağıda nitel ve nicel olmak üzere iki kısımda açıklanmaktadır (Yalçın, 2006, s. 4-5).

2.1.1.1.1. Nicel kriterler

Bu kriterler geçerli bir ölçü birimi ile ifade edilmesi nedeni ile objektif özellikler taşımaktadır. Bunlar çalışan sayısı, satış hasılatı, bilanço büyüklüğü, yıllık kar tutarı, kullanılan kredi tutarı, maaş ve ücret ödemeleri miktarı, sabit sermaye yatırım miktarı, çalışan başına düşen sabit sermaye yatırımı, sermaye piyasasında yer alamaması kriterleridir. (Özgener, 2003, s. 138).

2.1.1.1.2. Nitel kriterler

İşletmelerin nitel özelliklerine ilişkin kriterler genel olarak subjektif özellik taşımaktadır. Bu kriterlerde değerlendirme sonuçları değerlendiren kişinin özellikleri, deneyimleri neticesinde farklılık gösterebilmektedir.

Nitel kriterler işletmenin faaliyette bulunduğu iş kolu içerisinde sahip olduğu pay, işletme sermayesinin tümünün veya büyük bir bölümünün işletme sahibine ait olması, iş bölümü ve uzmanlaşma derecesi, işletme sahibinin işletmede fiilen çalışması ve buna bağlı olarak ortaya çıkan kriterlerdir (Özgener, 2003, s. 138).

2.1.1.2. Farklı KOBİ Tanımları

Çalışmanın bu kısmında çeşitli ülkeler ve kuruluşlar tarafından yapılmış olan, KOBİ tanımlarına yer verilecektir.

2.1.1.2.1. Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı'nın (KOSGEB) KOBİ Tanımı

KOSGEB, 1990 yılında yürürlüğe giren 3624 sayılı kuruluş yasasında belirtildiği üzere, *“Ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında küçük ve orta ölçekli işletmelerin payını ve etkinliğini artırmak, rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek, sanayide entegrasyonu ekonomik gelişmelere uygun biçimde gerçekleştirmek”* amacı ile Türkiye’de KOBİ’lere hizmet veren bir kuruluştur (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Arşivi, 3624).

3624 Sayılı KOSGEB kuruluş yasasına göre; 1–9 işçi çalıştıran ve imalat sanayi işletmeleri “mikro ölçekli”, 10-49 işçi çalıştıran imalat sanayi işletmeleri “küçük ölçekli”, 50–250 işçi çalıştıran imalat sanayi işletmeleri “orta ölçekli” olarak kabul edilmektedir (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Arşivi, 3624).

Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı'nın hazırlamış oldukları ve 4 Kasım 2012 tarihli resmi gazetede yayınlanmış olan, KOBİ tanımında: *“İki yüz elli kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri kırk milyon Türk Lirasını aşmayan ve bu Yönetmelikte mikro işletme, küçük işletme ve orta büyüklükteki işletme olarak sınıflandırılan ekonomik birimleri veya girişimleri, ifade eder.”* olarak tanımlanmaktadır. (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Arşivi, 4778-1).

Buna göre, 4 Kasım 2012 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren yönetmelikte KOBİ kavramı günümüze uygun olarak revize edilmiş ve aşağıdaki gibi tanımlanmıştır.

KOBİ tanımının kriterlerinden “Yıllık net satış hasılatı” ve “Mali bilanço” üst limiti 25 milyon TL’den 40 milyon TL’ye yükselmiş, yıllık çalışan personel sayısı üst limiti 250 çalışan olarak kabul edilmiş ve değiştirilmemiştir.

Yapılan düzenlemeler ile mikro, küçük ve orta büyüklükteki ekonomik işletmelerin tanımları yeniden belirlenmiştir (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Arşivi, 28457 sayılı resmî gazete).

Bu bağlamda;

- Mikro İşletmeler: 10 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hâsılatı veya mali bilançodan herhangi biri 1 milyon TL aşmayan işletmeler, mikro işletme olarak adlandırılmıştır.

Görüldüğü gibi mikro işletme tanımı korunmuş ve değişiklik yapılmamıştır.

- Küçük İşletmeler: 50 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık satış hâsılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 8 milyon Türk Lirasını aşmayan işletmeler küçük işletme olarak adlandırılmıştır.

- Orta Büyüklükteki İşletmeler: 250 çalışandan az istihdam rakamı ve yıllık satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 40 milyon TL'yi aşmayan işletmeler, orta büyüklükte işletme olarak adlandırılmıştır.

Tablo 2. KOSGEB KOBİ Tanımlamaları

Kurum	Sektörel Tanımı	Tanım Kriterleri	Mikro Ölçekli İşletme	Küçük Ölçekli İşletme	Orta Ölçekli İşletme
KOSGEB	İmalat Sanayi	Çalışan sayısı	1-9 Çalışan	10-49 Çalışan	50-250 Çalışan

Kaynak: <http://www.oecd.org/cfe/smes/33705673.pdf>. (Erişim Tarihi: Ocak 2016).

Tablo 2’de KOSGEB’na ait KOBİ tanımı kriterlerine yer verilmektedir.

2.1.1.2.2. Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü’nün (OECD) KOBİ Tanımı

“Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü” bazen de “İktisadi İş birliği ve Gelişme Teşkilatı” olarak ifade edilen kuruluşun kısaltması OECD olarak kullanılmaktadır (<http://www.oecd.org/about/>, Erişim Tarihi Ocak 2016).

OECD tarafından ortaya koyulmuş olan KOBİ sınıflandırmasında ölçüt olarak istihdam edilen personel sayısı dikkate alınmaktadır. Bu kritere göre işletmeleri mikro işletmeler, çok küçük işletmeler, küçük işletmeler, orta ölçekli işletmeler olarak 4 grupta incelemektedir (Gül, Kandemir, Çakır, 2010, s. 123).

Tablo 3. OECD'nin KOBİ Tanımı

İşletmeler Grubu	Çalışan Sayısı
Mikro Ölçekli İşletmeler	1-4
Çok küçük Ölçekli işletmeler	5-19
Küçük Ölçekli işletmeler	20-99
Orta Ölçekli işletmeler	100-499

Kaynak: Gül, Kandemir, Çakır, 2010, s. 123

Tablo 3’de OECD KOBİ tanımı, çalışan sayıları ile detaylı olarak verilmektedir. Buna göre çalışan sayısı 5’ten az olan işletmeler mikro ölçekli, çalışan sayısı 5 ve 5’ten çok ve 20’den az olan işletmeler çok küçük ölçekli, çalışan sayısı 20 ve 20’den çok ve 100’den az olan işletmeler küçük ölçekli, çalışan sayısı 100 ve 100’den çok olan ve 500’den az olan işletmeler ise orta ölçekli işletmeler olarak kabul edilmektedir.

2.1.1.2.3. Avrupa Birliği KOBİ Tanımı

Avrupa Birliği’nin yapmış olduğu tanımlamada işletmeler segmentlere ayrılırken çalışan sayısının yanında, işletmenin gerçekleştirmiş olduğu ciro ve mali bilanço kriterleri de göz önünde bulundurulmaktadır.

Tablo 4. AB KOBİ Tanımı

Avrupa Birliği KOBİ Tanımı			
	Mikro	Küçük	Orta
Personel Sayısı	<10	<50	<250
Yıllık ciro	<2 milyon Euro	<10 milyon Euro	<50 milyon Euro
Yıllık Bilanço	<2 milyon Euro	<10 milyon Euro	<43 milyon Euro
Toplamı			

Kaynak: <http://esnaf.gtb.gov.tr/data/54ace8d9f293705988210506/ckt.pdf> (Erişim Tarihi: Şubat 2017)

Tablo 4’e göre çalışan sayısı 250’nin altında ve satışları 50 Milyon Euro’nun altında, mali bilançosu ise 43 Milyon Euro’nun altında olan işletmeler orta ölçekli işletme sayılmaktadır. Çalışan sayısı 50’nin altında ve satışları 10 Milyon Euro’nun altında, mali bilançosu ise 10 Milyon Euro’nun altında olan işletmeler küçük ölçekli işletme

sayılmaktadır. Çalışan sayısı 10'nun altında ve satışları 2 Milyon Euro'nun altında, mali bilançosu ise 2 Milyon Euro'nun altında olan işletmeler mikro ölçekli işletme sayılmaktadır.

2.1.1.2.4. Almanya

KOBİ kavramı Almanya'da geleneksel adı ile Mittelstand olarak tanımlanmaktadır (<http://esnaf.gtb.gov.tr/data/54ace8d9f293705988210506/ckt.pdf>).

Gruplandırma yapılırken özellikle çalışan sayısı ve ciro kriterleri dikkate alınmaktadır.

Tablo 5. Almanya KOBİ Tanımı

Sektör	Çalışan Sayısı	Yıllık Ciro
– Küçük Ölçekli İşletme	< 9	< 1 Milyon Euro
– Orta Ölçekli İşletme	< 499	< 50 Milyon Euro
– Büyük Ölçekli İşletme	< 500	< 50 Milyon Euro

Kaynak: <http://esnaf.gtb.gov.tr/data/54ace8d9f293705988210506/ckt.pdf> (Erişim Tarihi: Şubat 2017).

Buna göre çalışan sayısı 9'dan az ve yıllık cirosu 1 Milyon Euro'nun altında olan işletmeler küçük ölçekli, çalışan sayısı 499'dan az ve yıllık cirosu 50 Milyon Euro'nun altında olan işletmeler orta ölçekli, çalışan sayısı 500'den fazla ve yıllık cirosu 50 Milyon Euro'nun üstünde olan işletmeler ise büyük ölçekli işletmeler olarak kabul edilmektedir (Tablo 5).

2.1.2. KOBİ'lerin Ekonomideki Yeri ve Önemi

Bir ülkedeki toplam işletmelerin neredeyse bütününe yakın kısmını KOBİ'ler oluşturmaktadırlar. Bu nedenle ekonomi içerisinde oldukça önemli bir yere sahiptirler. Çünkü büyük ölçekli işletmelerde üretim büyük ölçüde sermaye yoğun olarak gerçekleştirilmektedir, KOBİ'lerde ise üretimin büyük kısmı emek yoğun işgücü ile gerçekleştirilmektedir (Darıcı; Coşkun; Balık, 2010, s. 156). Bu nedenle de meydana gelebilecek sorunlara karşı KOBİ'ler büyük işletmelere göre daha hızlı cevap verebilmekte ve sorunlarla baş edebilme hususunda daha esnek olabilmektedirler. Büyük işletmelerin sahip oldukları makineleri teknolojik değişimlere göre yenilenmesi, yeni teknolojiler karşısında personelin eğitilmesi vb. durumlarla karşı karşıya kalması

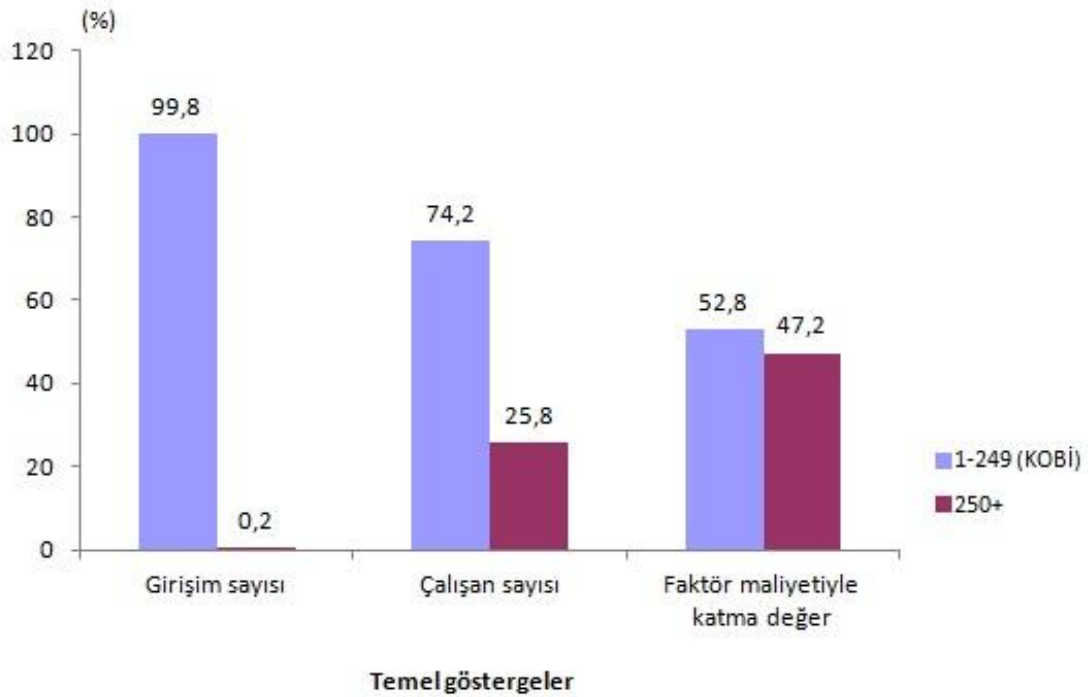
nedeni ile büyük maliyetlere katlanmaları gerekmektedir. Bu yüzden de çevresel faktörlere karşı esnek olabilme özelliği azalmaktadır.

Ekonominin temel taşlarından biri olan KOBİ'ler ekonomi piyasasında meydana gelen herhangi bir değişiklikte esnek yapıları ile anında uyum sağlayan ve bu nedenle de ekonomiye katkısı büyük olan işletmelerdir. Bu işletmeler söz konusu esnekliğin elde edilebilmesini sağlayan birtakım özelliklere sahiptirler.

KOBİ'lerin başlıca özellikleri aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Mizrahi, 2011, s. 308):

- Küçük sermaye ile kurulmaktadırlar.
- Küçük yatırımlar ile daha çok üretim gerçekleştirirler ve ürün çeşitliliği fazladır,
- Teknolojik gelişmeler karşısında esnektirler ve kolay adapte olabilme özelliğine sahiptirler,
- Emek yoğun üretim gerçekleştirmeleri nedeni ile istihdam yaratmada etkili rol oynamaktadırlar,
- Genellikle aileler tarafından yönetilen ve profesyonel yönetime geçememiş işletmelerdir.
- Dinamik yapıları sayesinde ekonomide teşvik edici rol oynayarak, ekonominin hareketlenmesine katkıda bulunurlar.
- Ekonomide yeni iş olanakları yaratılmasında etkili olmaktadırlar.
- KOBİ'ler, bu özellikler neticesinde ekonomideki rekabet ortamını geliştiren ve ekonomik yaşamın düzgün bir şekilde işlemlerini sağlayan oldukça önemli yapılardır. Dünya üzerindeki ülkelerde ekonomik kalkınma düzeyleri ne olursa olsun fark etmeksizin KOBİ'ler, ekonominin dinamikleştirilmesi, yeni iş imkanlarının yaratılması, yeniliklerin teşvik edilmesi gibi birçok alanda ekonomiye katkı sağlamaktadırlar (Zengin; Aykırı, 2012, s. 94).

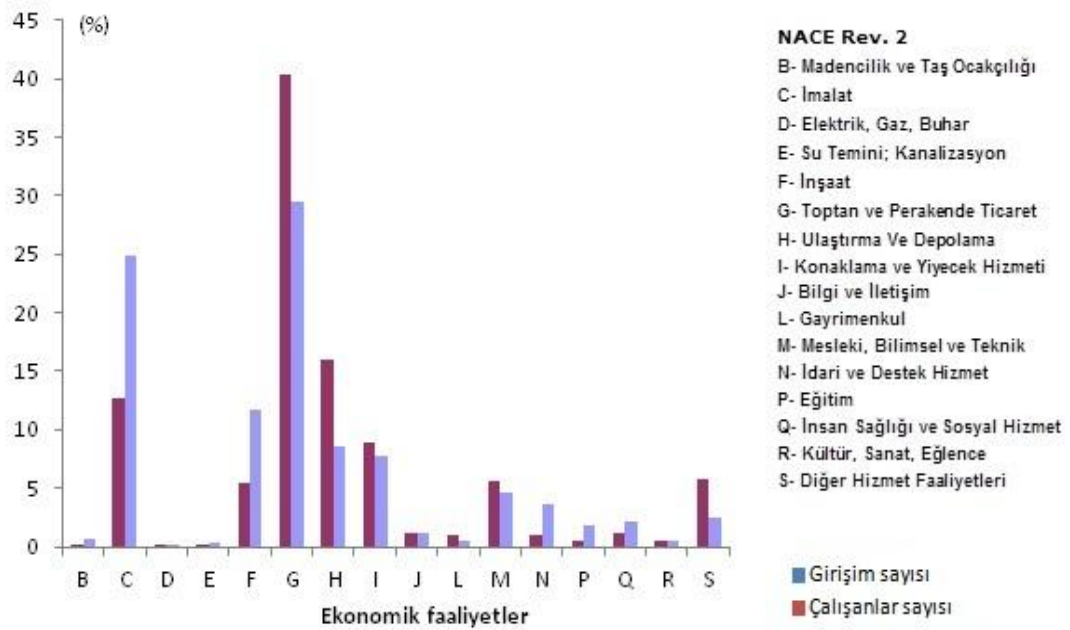
Türk İstatistik Kurumu'nun 19 Kasım 2015 tarihinde yayınlamış oldukları ve 2013 yılı verilerine göre değerlendirilmiş olan istatistiklere göre Türkiye'de sanayi ve hizmet sektöründe 2.695.131 işletme faaliyet göstermektedir. Aynı raporda Türkiye 'de Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin, toplam işletme sayısının %99,8'ini oluşturmakta olduğu gözlemlenmektedir (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21864> Erişim Tarihi: Kasım 2016).

Grafik 1. Büyüklük grubuna göre temel göstergeler 1

Kaynak: (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21864>, Erişim Tarihi: Kasım 2016).

Grafik 1'de görüldüğü gibi KOBİ'ler Türkiye'de faaliyette bulunan imalat ve sanayi girişimleri arasında oldukça büyük bir paya sahiptirler. Bu nedenle ekonomik piyasa koşulların şekillenmesinde oldukça etkilidirler ve Türkiye piyasasında önemli bir yere sahiptirler.

Grafik 2. Büyüklük grubuna göre temel göstergeler 2

Kaynak: (<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18521>, Erişim Tarihi: Kasım 2016).

Grafik 2’de Türk İstatistik Kurumu’nun 2013 yılında yayımlanmış olduğu raporda yer alan KOBİ’lerin sektörel dağılımı yer almaktadır. Tabloda yer alan verilere göre KOBİ büyük çoğunluğu toptan ve perakende ticaret sektöründe yer almaktadır. Sonraki sırada ise imalat ve ulaştırma ve depolama sektörü yer almaktadır (Grafik 2).

Türkiye’de ekonomik ve toplumsal kalkınmada KOBİ’ler istihdam sağlanması, yeni iş imkanlarının oluşturulması, yeniliklerin teşvik edilmesi, bölgesel kalkınmanın hızlandırılması ve ekonomide dinamizm oluşturulması gibi belirli rollere sahiptirler. (http://kulamyu.cbu.edu.tr/db_images/site_212/file/Giri%C5%9Fimcilik3.pdf Erişim Tarihi: Ocak 2017). KOBİ’lerin ekonomiye en büyük katkıları bu rolleri neticesinde ortaya çıkmaktadır.

Türk İstatistik Kurumu’nun yayınlamış olduğu 2015 yılı girişim istatistiklerinde tüm girişimler içerisinde KOBİ’lerin payları aşağıda verilmektedir (http://kulamyu.cbu.edu.tr/db_images/site_212/file/Giri%C5%9Fimcilik3.pdf Erişim Tarihi: Ocak 2017):

- İhracattaki payı %56,4
- İthalattaki payı %37,8
- Ar-Ge harcamalarındaki payı %17,4
- İstihdamdaki payı %28,3
- Ciro payı %50,9
- Yatırımdaki payı %19

KOBİ'lerin faaliyetleri sonucu ortaya çıkan bu istatistikler sonucu Türkiye ekonomisinin gelişmesinde bu işletmelerin paylarının oldukça önemli olduğu ortaya çıkmaktadır.

2.1.3. KOBİ'lerin Güçlü ve Zayıf Yönleri

Ülke ekonomisinin oldukça önemli bir kısmını oluşturan KOBİ'ler buldukları sektörde faaliyetlerini sürdürürken bir takım avantaj ve dezavantajlara sahip olmaktadır.

2.1.3.1. KOBİ'lerin Güçlü Yönleri/ Sağladıkları Avantajlar

Büyük işletmelere göre KOBİ'ler çeşitli güçlü yönlere ve avantajlara sahiptirler. Bunlar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Büyük işletmelere göre müşteriye ve çalışanlara daha yakın olmaları nedeni ile her iki tarafın da ihtiyaçlarına cevap verme konusunda daha esnek bir yapıya sahiptirler (Türkoğlu, 2003, s. 276), müşteriye daha yakın olmaları, müşteri sorunlarını daha kolay ve hızlı şekilde çözüme ulaştırmalarını sağlamakta ve yeniliklere açık bir yapıya sahip hale gelmektedirler (Akgemici, 2001, s. 15),
- Araştırma projelerinin daha hızlı faaliyete geçirilmesi ile aynı harcama sonucu büyük işletmelere göre daha fazla verimlilik elde etmektedirler (Türkoğlu, 2003, s. 277),
- Firmada ortaya çıkabilecek personel eksikliğine karşı hemen çözüm getirilebilmekte ve üretimde meydana gelebilecek aksamanın önüne geçebilmektedirler (Bayülken; Kütükoğlu, 2012, s. 31),

- Küçük işletmelerde karar alıcı sayısının az olması ve bürokrasinin büyük işletmelere göre az olması nedeni ile kararlar daha hızlı alınabilmekte ve daha düşük maliyetlere katlanılmaktadır (Türkoğlu, 2003, s. 278),
- Küçük işletmelerde girişimci bizzat işin başında bulunmaktadır. Böylece ortaya çıkabilecek problemlere zamanında müdahale edilebilmekte ve israf önlenerek verimlilik artışı sağlanabilmektedir (Özdemir; Ersöz; Sarıoğlu, 2006, s. 41),
- Küçük işletmeler işçi maliyetleri nedeni ile nitelsiz ve genç işçilerle çalışmaktadırlar. Böylece istihdama katkıda bulunmaktadırlar (Özdemir; Ersöz; Sarıoğlu, 2006, s. 41),
- Teknolojik yeniliklere daha yatkındırlar ve kolayca adapte olabilmektedirler (Kolçak; Bilici, 2013, s. 6),
- Büyük sanayi işletmelerine fason üretim gerçekleştirerek, işletmelerin destekleyicisi durumundadırlar (Bilici; Kolçak, 2013, s. 6),
- Bireysel tasarrufların teşvik edilmesine yardımcı olmaktadır (Ayvaz, 2005, s. 12),
- Buldukları bölgenin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olarak kullandıkları teknoloji ile hem bölgenin gelişimine hem de çevrenin korunmasına katkıda bulunmaktadırlar (Uludağ; Serin, 1991, s. 21),
- KOBİ'ler kapasite bakımından küçük işletmeler olması nedeni ile daha düşük sabit maliyetlere katlanmakta ve büyük işletmelere göre daha ucuz üretim gerçekleştirebilmektedirler (Ekinci, 2003, s. 19),
- Özellikle imalat sektörlerinde piyasaya katılımın oldukça yüksek olması ve piyasaya katılan her bir firmanın piyasada bulunan diğer firmaların payından yararlanması sebebi ile rekabet ortamı oluşmaktadır. Bu rekabet ortamında büyük, küçük tüm işletmelerin belirli avantajlar sağlayarak rakipleri ile yarışmaları gerekmektedir. Büyük işletmeler ise bu avantajların ortaya çıkarılması yönünden KOBİ'ler kadar esnek değillerdir. Küçük işletmelerin büyük işletmelere nazaran piyasaya giriş çıkışlarda daha hızlı hareket edebilmeleri nedeni ile büyümeleri de o denli hızlı olabilmektedir. (OECD SMEs OUTlook, 2002, s. 38).

2.1.3.2. KOBİ'lerin Zayıf Yönleri/ Dezavantajları

Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler kendilerine fayda sağlayan kriterler yanında birtakım zayıf yönlere ve dezavantajlara sahiptirler. Bunlar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- Satışların dengesiz olması, KOBİ'lerin nakit sıkışıklığı yaşamasına yol açmakta ve bu da kısa dönemli borçlanmalara neden olmaktadır (Atay, 2012, s. 3),
- Üretim ve satışın koordine edilmesi hususunda sorunlar yaşamaktadırlar (Akgemici, 2001, s. 12),
- Küçük işletmelerin sahip oldukları sermaye en zayıf yönlerini oluşturmaktadır. Sınırlı bir sermaye ile yapılan yatırımlar sonucu finansman sorunları yaşamakta ve bu da girişimciyi borçlanmaya itmekte, iflasa yol açmaktadır (Özdemir; Ersöz; Sarioğlu, 2006, s. 50),
- KOBİ'ler yetersiz sermayelerinin bulunması nedeni ile ihtiyaç duydukları finansmana ulaşılmasında birçok engel ile karşılaşabilmektedirler. Türkiye'de girişimcilik hususunda yazılmış kaynaklarda girişimciliğin önündeki en önemli engelin sermaye erişiminin sağlanması olduğu görülmektedir. KOBİ'ler küçük işletmeler olmaları sebebi ile yeterli teminat durumuna sahip olmamaktadırlar. Bu nedenle bankalardan gerekli olan finansmanın sağlanması konusunda sorunlar yaşamaktadırlar. Bu nedenle finansman ihtiyaçlarını şahsi varlıkları, çekler, ipotekler ile karşılamak durumuna düşmektedirler (OECD raporu, 2002, s. 3),
- Bazı zamanlarda rekabet koşulları olumlu iken, pazara yeni giren rakip firmaların aynı talepleri karşılayabilmesi ile rekabet koşulları olumsuz duruma dönmektedir (Özdemir; Ersöz; Sarioğlu, 2006, s. 50),
- Nitelikli eleman ücretlerinin yüksek olması nedeni ile niteliksiz eleman çalıştırmak zorunda kalmakta ve iş için doğru eleman seçilememektedir bu nedenle işletme bünyesinde mali danışman veya uzman istihdam edememektedirler (Akgemici, 2001, s. 12), Ayrıca firma sahibinin nitelikli personel çalıştırmayı bir maliyet unsuru olarak görmesi ve kendisinin de mesleki ve teknik bilgisinin yetersiz olması, yetki devredememesi nedeni ile işletmede yanlış kararlar alınabilmekte başarısızlık meydana gelmektedir (Uludağ; Serin, 1991, s. 22),

- KOBİ tanımının net olarak yapılmaması nedeni ile çoğu zaman küçük işletmelere tanınan kredi imkanlarından büyük işletmeler yararlanmakta ve küçük işletmeler geri planda kalmaktadır (Kolçak; Bilici, 2013, s. 8),
- İşletmelerin faaliyetlerinin sorunsuz devam edebilmesi için en önemli kavramlardan biri haberleşme kavramıdır. Haberleşme; “İşletmede çalışanlar arasındaki bilgi alış-verişi” olarak tanımlanmaktadır. Zaman zaman KOBİ’ler de yöneticiler iş görenin kapasitesinin yeterli olmadığı düşüncesi ile çeşitli bilgileri iş gören ile paylaşmaktan kaçınmakta ve bu nedenle de sorunlar meydana gelmektedir (Akgemici, 2001, s.24),
- Kurumsal bir anlayış çerçevesinde yönetimden ziyade daha çok bireysel olarak kurulan şirketler olması sebebi ile bu küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde örgütsel yönetimde yetersizlikler bulunmaktadır.Öte yandan KOBİ’lerden talep edilen yüksek vergiler ve primler üretim maliyetlerini oldukça artırabilmektedirler (Özdemir; Ersöz; Sarioğlu, 2006, s. 43).

2.1.4. KOBİ’lerin Karşılaştıkları Sorunlar

Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin, diğer ülkelerde olduğu gibi yatırıma, üretime, istihdama ve bunlarla birlikte ülke ekonomisine ve ülke sanayisine katkıları Türkiye’de de önemli bir yere sahiptir. Ülke ekonomisinin geliştirilmesine katkı sağlarken bir yandan da karşı karşıya kaldıkları birtakım sorunlarla mücadele etmek zorunda kalmaktadırlar. Bu sorunlar aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- Yönetim sorunları,
- Tedarik sorunları,
- Muhasebe yönetimi ile ilgili sorunları,
- Karar alma ile ilgili sorunlar,
- Finansman Sorunları,
- İhracat Sorunları,
- Pazarlama Sorunları,

2.1.4.1. KOBİ’lerin Yönetim Sorunları

İşletme sahibinin faaliyet gösterdiği sektördeki bilgiye ulaşma ve ulaşılan bilgiyi değerlendirme yetersizliği, nitelikli personel çalıştırmadan kaçınması, yetki devri

yapmaması işletmedeki sorunların giderek artmasına yol açmaktadır (Özgüner; Çakmak; Fidan, 2016, s.55).

KOBİ'lerin, genel olarak yöneticisi ile işletme sahibi aynı kişidir ve büyük bir çoğunluğu aile işletmelerinden oluşmaktadır (Yalçın, 2006, s. 56). Bu kuruluşlarda işletme kurucusunun şirket üzerinde tek söz sahibi olmak istemesi ciddi sorunlara yol açmaktadır. Yönetimi tek başına elinde tutan işletme sahibi belirli bir işletme büyüklüğüne ulaşana kadar başarılı olabilmekte ancak işletme büyüdükçe yönetimi tek başına idare etmesi mümkün olamamaktadır.

2.1.4.2. KOBİ'lerin Tedarik Sorunları

KOBİ'lerin tedarik sorunları bakımından karşılaştıkları en önemli sorun hammadde ve mamul stoklarının asgari düzeyde tutulmasından kaynaklanmaktadır. Alınan siparişlere göre üretim yapılması nedeni ile hammadde ve malzeme sipariş hacmi düşüktür (Özkanlı; Namazalieva, 2006, s. 102). Bu nedenle hammadde alımında daha az fiyat indirimi sağlanmakta ve bu da üretilen malların maliyetlerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Tedarik ile ilgili başka bir sorun ise uzun vadeli malzeme tedariki yapamamalarıdır (Akgemici, 2001, s. 27). Kısıtlı kaynağa sahip olan bu firmalar siparişe göre değişen malzeme ihtiyaçları (Bayülken; Kütükoğlu, 2012, s. 62) nedeni ile istedikleri zamanda, istenilen miktarda malzemeye sahip olamama sorunu ile karşı karşıya kalmaktadırlar.

2.1.4.3. KOBİ'lerin Muhasebe Yönetimi İle İlgili Sorunları

KOBİ'lerin karşı karşıya kaldıkları en genel ve önemli olarak görülen sorunlardan biri de mevcut yapısında genellikle muhasebe bölümlünün bulunmamasıdır. Bu bölümlerin bulunmaması nedeni ile de çoğu zaman alanında yetkili ve kalifiye eleman bulundurmaları oldukça zor olmaktadır. Söz konusu departmanlarla ilgili işlemler mevcut personeller tarafından gerçekleştirilmeye çalışılmaktadır. Bu nedenle sınırlı işlem gerçekleştirilebilen KOBİ'lerin büyümesi konusunda bu husus büyük engel teşkil etmektedir (Müftüoğlu; Durukan, 2004, s. 73)

İşletmelerde muhasebe hesap ve kayıt işlemleri dışarıdan sağlanan hizmetler neticesinde veya işletme bünyesinde oluşturulmaktadır. Ancak işletme bünyesinde

çalışan personel muhasebe konusunda kalifiye olmaması nedeni ile aksaklıklar meydana gelebilmektedir (Akgemici, 2001, s. 33). Bu nedenle muhasebeye ilişkin konulara çözüm getirmek için bu işletmelerde sadece ön muhasebe işlemleri gerçekleştirilmekte, bilanço çıkarılması, beyanname, vergiler gibi işlemleri gerçekleştirmek için mali müşavirler ile çalışmaktadırlar.

KOBİ'lerin bankalardan destek sağlayamamalarının en büyük nedeni muhasebe kayıtlarının düzensiz olması ve yardımcı bir defterin tutulmamasıdır (Bayülken; Kütükoğlu, 2012, s. 48). Bilanço hesaplarında anlaşılamayan kayıtların bulunması ve bu kayıtların işletmeler tarafından açıklanamaması nedeni ile şüpheli duruma düşen işletmeler bankalar tarafından yanlış değerlendirilebilmekte ve bu firmalara kaynak sağlanamamaktadır.

2.1.4.4. KOBİ'lerin Karar Alma İle İlgili Sorunları

İşletmelerin faaliyetlerinin sorunsuz devam edebilmesi için en önemli kavramlardan biri haberleşme kavramıdır. Haberleşme; *“İşletmede çalışanlar arasındaki bilgi alış-verişi”* olarak tanımlanmaktadır (Akgemici, 2001, s. 24). Zaman zaman KOBİ'lerde yöneticiler iş görenin kapasitesinin yeterli olmadığı düşüncesi ile çeşitli bilgileri iş gören ile paylaşmaktan kaçınmakta ve bu nedenle de sorunlar meydana gelmektedir (Yalçın, 2007, s. 24).

İşletmelerde piyasa koşullarına uyum sağlayabilme ve işletmenin geliştirilmesi faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için çalışanların güdülenmesi ve verilen kararlara eğitimleri düzeyinde katkıda bulunmaları gerekmektedir (Çiçek; Emecen, 2016, s. 147). Büyük işletmeler nitelikli personel özelliklerinden yararlanabilmekte ancak KOBİ'lerin genellikle aile şirketleri olması, yöneticilerin çalışanların fikirlerinden çok kendi deneyim ve fikirlerini uygulamasına neden olmaktadır. Bu yüzden KOBİ'ler bilimsel tekniklerden büyük işletmelere nazaran daha az yararlanabilmekte ve yanlış kararlar alabilmektedirler.

2.1.4.5. KOBİ'lerin Finansman Sorunları

KOBİ'lerin işletme faaliyetlerini gerçekleştirirken karşı karşıya kaldıkları en büyük sorun finansman sorunudur ve bu sorunun temelinde KOBİ'lerin öz sermaye yapıları ile finans kuruluşlarının KOBİ'lere yaklaşımları yatmaktadır (Oktay, Güney, 2002, s. 4).

Ekonomide meydana gelen dalgalanmalar girdi fiyatlarını artırmakta ve KOBİ'ler bu artışı ürün fiyatlarına yansıtamamakta ve finansman ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Zaten yetersiz bir sermaye ile kurulan işletmeler finansman ihtiyacını karşılayamamakta ve işletmenin sürekliliği tehlikeye düşmektedir.

Türkiye'de ve dünyada KOBİ'lerin sorunları ile ilgili araştırmalarda ele alınan en önemli sorunlardan birinin finansal sorunlardır. KOBİ'lerin karşılaştıkları finansman sorunları beklenmeyen ödemelerle karşılaşmaları, kredi maliyetlerinde meydana gelen değişiklikler ve kredi maliyetlerinin yüksek olması, son olarak finansman sağlama koşullarının ağırlığı nedeni ile ortaya çıkmaktadır (Çelik, 2007, s. 121). KOBİ'lere finansal kuruluşlar tarafında sağlanmakta olan kredilerde sorunlar ortaya çıkabilmekte ve sağlanan finansman maliyetleri oldukça yüksek olabilmektedir.

KOBİ'lerde Karşılaşılan Finansal sorunlar aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (OECD raporu, 2002, s. 3):

- İşletme sermayelerinin yetersiz olması ve ihtiyaç duydukları finansmanın hemen sağlanamaması,
- Özsermayelerinin yeterli düzeyde olmaması,
- Kredi kullanımlarında yansıtılan yüksek maliyetler ve neticesinde oluşan kredilerden yararlanamama sorunları,
- Alacak tahsilatlarının uzun süreler sonucu sağlanması ya da hiç tahsilat sağlanamaması sorunları.

2.1.4.6. KOBİ'lerin İhracat Sorunları

KOBİ'ler ürettikleri ürünlerin ihracatını gerçekleştirirken de birtakım sorunlarla karşı karşıya kalmaktadırlar. KOBİ'lerin ihracat ile ilgili olarak karşılaştıkları sorunlar kısaca aşağıdaki gibi sıralanmaktadır (Bilici; Kolçak, 2013, s. 62):

- Ucuz ve kaliteli hammaddenin bulunmasının zor olması,
- İhracat pazarlama maliyetlerinin, sınırlı kaynaklar nedeni ile karşılanamaması,
- Fiyatlama yanlışlığı yapılması,
- Rakiplerin tanınamaması,
- Uygun olmayan pazarlama stratejileri,

- İhracata yönelik üretilecek ürünler için kapasitenin yetersiz olması,
- Dış pazarlamayla ilgili ürünlerin, ambalajlanması ve ürünlerin geliştirilmesi gibi konularda destek olacak eleman eksikliği.

KOBİ'lerin kendi markalarını yaratarak siparişe göre üretim gerçekleştirmektedirler, ancak kendi markalarının pazarlanmasında güçlük çekmeleri ve kaliteli üretim sağlayamadıkları için başarılı olamamaktadırlar (Özgüner; Çakmak; Fidan, 2016, s. 58).

İhracat ile ilgili yaşadıkları başka bir sorun ise ihracat pazar araştırması ve tanıtım faaliyetlerinin oldukça külfetli olması durumudur (Akgemici, 2001, s. 30). Firmalar bu faaliyetleri maliyet olarak görmekte ve çoğu zaman göz ardı etmektedirler. Ayrıca dış ticaret işlemleri ile ilgili yeterli bilgilerinin olmaması ve maliyet unsuru olarak görmekte oldukları uzmanların çalıştırılmaması da ihracat hususunda geri planda kalmalarına neden olmaktadır.

2.1.4.7. KOBİ'lerin Pazarlama Sorunları

İç pazarlarda pazarlama araştırmaları faaliyetlerinin yapılmasının ve pazarlama tekniklerinin etkin olarak kullanılmasının büyük işletmelere oranla daha zor olduğu görülmektedir (Ayvaz, 2005, s. 69). KOBİ'ler büyük işletmelerin özellikle kurumsal bir markaya sahip olan işletmelerin fiyatları karşısında rekabet edememektedirler. Sonuç olarak bu işletmeler daha küçük çaplı pazarlama ağına sahip olmakta ve büyük işletmelere ekonomi içerisinde sağlanan avantajlardan faydalanamamaktadırlar (Akgemici, 2001, s.29).

Büyük işletmelerde üretim, sistemli ve bilinçli çalışmalar neticesinde gerçekleştirilmekte ve pazar analizi doğru olarak yapılabilmektedir. Ancak KOBİ'ler bu araştırmaların gerçekleştirilmesi için kısıtlı güce sahiptirler. Bu nedenle değişen tüketici zevkleri ve alışkanlıkları tespit edilememekte ve Pazar içerisindeki rekabet gücü azalmaktadır (Bayülken; Kütükoğlu, 2012, s. 31).

KOBİ'lerin pazarlama ile ilgili yaşadıkları en önemli sorunlardan biri KOBİ'lere sağlanan teşviklerin yeterli olmamasıdır (İstanbul Ticaret Odası, 2006, s. 51).

2.1.5. KOBİ'lerde Muhasebe Bilgi Sistemi

Muhasebe bilgi sisteminin temel amacını işletmelerde meydana gelen kıymet hareketlerinin izlenmesi oluşturmaktadır ve işletmeler önemli kararlar alırken bu sistemden elde ettikleri bilgileri kullandıkları için muhasebe bilgi sistemi işletmeler için önemli bir sistem haline gelmektedir (Mizrahi, 2011, s. 311).

KOBİ'lerin karşılaştıkları en önemli sorunun finansal sorunlardır. Bu sorunların temelinde ise muhasebe bilgi sisteminin verimsiz kullanımı yatmaktadır (Köse, 2009, s. 116). Özellikle bankalardan finansman kaynağı sağlamak isteyen KOBİ'lerin işletmelerinde muhasebe bilgi sisteminin varlığı elde edecekleri kaynakları doğrudan etkilemektedir.

Teknolojik gelişmelerin oldukça hızlı olması, bilgisayar teknolojilerinden yararlanan işletmeleri yakından ilgilendirmektedir (Mizrahi, 2011, s. 315). Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin yöneticileri bilgisayar teknolojileri sayesinde kaydedilen, sınıflandırılan bilgileri kullanarak yerinde ve zamanında kararlar alabilmektedirler.

KOBİ'lerin sahip oldukları bilgisayarların büyük bölümü, muhasebe işlemlerinin düzenli ve anlamlı şekilde kaydedilmesi ve kullanılabilir hale getirilmesi için bulundurulmaktadır (Gümüş; Ak; Saydan, 2005, s. 59).

KOBİ'lerde muhasebe bilgi sistemi ile ilgili önemli olan başka bir konu ise işletmede muhasebe bilgisine sahip insan kaynağının bulundurulmasıdır (Öner; Gençyılmaz; Gülel, 2005, s. 167-176). Uzman personel çalıştırma maliyetlerinin yüksek olması nedeni ile küçük ve orta büyüklükteki işletmeler çoğu zaman niteliksiz personel ile çalışmaktadırlar. Muhasebe işlemlerine yeteri kadar hâkim olamayan personel tarafından kaydedilen bilgiler yanlış veya eksik olabilmektedir. Bu da yanlış kararların alınması sonucu işletmenin sürekliliğinin tehlikeye girmesine yol açmaktadır.

Küçük ve orta büyüklükteki işletmeler için muhasebe bilgi sisteminin sağlanması gereken bilgiler aşağıdaki gibi özetlenebilir (Mbroh, 2012, p. 31):

- Her üç veya altı ayda bir iş süreçleri ile ilgili yönetici ve işletme içi bilgi kullanıcılarına bilgi sağlamalıdır,

- İşletmeler için oldukça önemli olan nakit akışı ile ilgili bilgilerin kaydedilmesi ve yıllık finansal tahminlerin yapılabilmesi için iyi çalışan bir muhasebe bilgi sistemi oluşturulmalıdır,
- Muhasebe bilgi sistemi, bankalardan finansman ihtiyacının karşılanabilmesi için gerekli olan mali tabloların üretilmesini sağlamalıdır,
- MBS, özellikle üretim işletmelerinde üretim maliyetlerinin ve ürün fiyatlarının belirlenmesinde bilgi sağlamalıdır.

1 Temmuz 2012 tarihinde yürürlüğe giren 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile KOBİ'lerin muhasebe bilgi sisteminde oldukça önemli değişiklikler meydana gelmiştir. Bu değişiklikler aşağıdaki gibi sıralanabilir (Yıldız; Eskin, 2012, s.63-64):

- Gerçek ve tüzel kişilere ticari defterleri tutarken ve finansal tabloları hazırlarken, Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan, Türkiye Muhasebe Standartları'na ve muhasebe ilkelerine aynen uyum zorunluluğu getirilmiştir.
- KOBİ'ler ticari defterlerini tutarken Vergi Usul Kanunu'nu, finansal tabloları hazırlarken ise Finansal Raporlama Standartları'nı dikkate alacaklardır.
- İşletmede tutulan ticari defterlerin, üçüncü kişiler tarafından yapılacak incelemelerde, işletmenin faaliyeti ve finansal durumu ile ilgili fikir verebilecek şekilde tutulması gerekmektedir.
- Kanunun en önemli maddesi ise ticari defterlerin tutulma şekli ile ilgili olup, ticari kayıtların elektronik ortamda tutulabilmesi mümkün hale getirilmiştir.
- İşletmelere envanter çıkarılırken genel kabul görmüş matematiksel ve istatistiksel yöntemlerden yararlanabilme hakkı tanınmıştır.
- KOBİ'ler finansal tablo olarak; finansal durum tablosu (bilanço), kapsamlı gelir tablosu ve gelir tablosu hariç, öz kaynak değişim tablosu, gelir ve dağıtılmamış kârlar tablosu ve nakit akış tablosu hazırlayacaklardır.
- İşletmenin tüm varlıklarının, gelir ve gider hesaplarının doğru şekilde değerlendirilmiş olarak gösterilmesi gerekmektedir.
- Tacirin elde etmiş olduğu tüm belgeleri on yıl süre ile saklaması zorunlu olmuştur.

Muhasebe bilgi sisteminin küçük ve orta büyüklükteki işletmeler için en önemli yanı sürekli değişen kar-zarar durumunun bu sistemde kaydedilmesi ile işletme

yöneticilerine karlılıklarındaki değişim hakkında bilgi sağlamasıdır (Smirat, 2013, p. 170). İşletme yöneticilerinin bu bilgiler ışığında başarı elde etme şansları artmaktadır.

KOBİ'lerde, muhasebe bilgi sistemi oldukça önemli ve gerekli bir yapı haline gelmiştir. Zira bu sistem olmadan KOBİ'lerin geçmişteki performanslarının değerlendirilebilmesi, gelecekteki performanslarının ise tahmin edilebilmesi imkânsız bir hal almaktadır.

3. BÖLÜM

KÜÇÜK VE ORTA ÖLÇEKLİ İŞLETMELERDE MUHASEBE BİLGİ SİSTEMİ: KAYSERİ'DE BİR UYGULAMA

3.1. Araştırmanın Konusu ve Amacı

Çalışmanın bu bölümünde birinci ve ikinci bölümlerde araştırılmış olan ve ortaya konulan teorik bilgiler ışığında Kayseri İlinde yer alan küçük ve orta büyüklükteki işletmeler üzerinde değerlendirilme yapılmakta ve işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin algılanma düzeyi, muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ve işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ile ilgili tespitler ortaya konmaya çalışılmaktadır.

Bu bölüm içerisinde araştırmanın konusu ve amacı, önemi, yöntemi, evren ve örnekleme, verilerin değerlendirilmesi ve yorumlanmasına ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

3.2. Araştırmanın Önemi

Teknolojik gelişmelerin hızlı bir hal alması ve her geçen gün çevresel faktörlerin değişmesi nedeni ile işletmeler faaliyetlerini sürdürebilmeleri ve rakiplerine karşı rekabet avantajı elde edebilmeleri için bu gelişim ve değişime ayak uydurmak hatta gelişim ve değişimde öncü olmak zorunda kalmaktadırlar. Bu aşamada işletmelerin ihtiyaç duydukları en önemli kaynağın bilgi olduğu ve söz konusu bu bilgiye de zamanında ve doğru olarak ulaşabilmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda ihtiyaç duyulan bu bilgiyi hem iç hem de dış kaynaklardan sağlayarak, zamanında gerekli birimlere ulaştırılması faaliyetleri muhasebe bilgi sistemi tarafından

gerçekleştirilmektedir. Bu nedenle muhasebe bilgi sistemi işletmenin sinir sistemi olarak düşünülmekte ve birimler arası organizasyonu sağlamaktadır.

Ülkemizde yapılan araştırmalar neticesinde ticari faaliyette bulunan işletmelerin büyük çoğunluğunun KOBİ olduğu tespit edilmiştir. KOBİ'lerin rekabet ortamında üstünlük sağlayabilmeleri için iyi organize edilmiş, etkin bir muhasebe bilgi sistemine ihtiyaçları bulunmaktadır. Bu sistemin oluşturulabilmesi için işletme yöneticilerinin bir takım deneyim ve bilgilere sahip olması gerekliliği önemli bir husustur.

Bu araştırmanın önemi küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde muhasebe bilgi sistemi algısının tespit edilmesine ve geliştirilmesine ayrıca bu sistemin etkin olarak kullanımının sağlanmasına katkıda bulunabilecek değerlerin tespit edilmesidir.

3.3. Araştırmanın Sınırlamaları

Gerçekleştirilen araştırmalarda araştırmacının karşı karşıya geldiği bazı sınırlamalar söz konusu olmuştur. Araştırma yapılırken yeterli zamanın bulunmaması ve bütçenin kısıtlı olması nedeni ile yalnızca Kayseri ilinde bulunan küçük ve orta büyüklükteki işletmeler dikkate alınmıştır. Bu nedenle veri analizleri ile ilgili genelleme yapılırken bu sınırlamanın göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

3.4. Araştırmanın Yöntemi ve Hipotezleri

Araştırmada küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin muhasebe bilgi sistemleri ile ilgili tespitlerde bulunmak amacı ile kullanılan veri toplama yöntemi olarak anket tekniğinden faydalanılmaktadır. Anket formu işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin algılanma düzeyi, işletme yöneticilerinin muhasebe bilgi düzeyi ve işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ile ilgili tespitlerin ortaya konması amacı ile 46 sorudan oluşturulmuştur. Bu çalışmanın verileri yüz yüze ve online olarak uygulanan anketlerden elde edilmiştir. Çalışmada kullanılan anket soruları; A.İ. Akgün ve S. Kılıç'ın (2013), E. Dinç ve A. Karakaya'nın (2014) ve Y. Öz ve H. Yavuz'un (2015) makalelerinde yer verdikleri ölçeklerden yararlanmak sureti ile oluşturulmuştur. Anket sorularına verilen cevaplar ile oluşturulan veri setlerinin güvenilirliğini ölçmek için söz konusu makalelerde Cronbach Alfa analizi uygulanmıştır. Cronbach Alfa "*verilerin iç tutarlılığını ölçen matematik temelli bir güvenilirlik analizi yöntemi*" olarak

tanımlanmaktadır (Dinç, Karakaya, 2014, s. 29). Güvenilirlik analizi katsayısının 0,80'in üzerinde olması durumunda anket verilerinin güvenilirlik düzeylerinin yüksek olduğu kabul edilmektedir (Akgün, Kılıç, 2013, s. 30). Ayrıca bu katsayının 0,60 üzerinde olması durumunda ise analizin gerçekleştirilebilmesi için uygun olduğu kabul edilmektedir (Akgün, Kılıç, 2013, s. 30). Bu doğrultuda anket formunun ilk 8 sorusu işletmeler ile ilgili demografik bilgilerin tespiti üzerine oluşturulmuştur. Daha sonraki 20 soru işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin algılanma düzeyini ölçmek amacı ile oluşturulmuştur. Dinç ve Karakaya'nın (2014) geliştirmiş oldukları bu 20 soruluk ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0,926 olarak tespit edilmiştir (Dinç, Karakaya, 2014, s. 29).

Daha sonraki 6 soru işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısını tespit etmek amacı ile oluşturulmuştur. A. İ. Akgün ve S. Kılıç'ın (2013) geliştirmiş oldukları bu 6 soruluk ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,796 olarak tespit edilmiş ve anketin uygulanması için yeterli katsayıya sahip olduğu düşünülmüştür (Akgün, Kılıç, 2013, s. 30).

Son olarak kullanılmış olan 10 soruluk anket çalışması ise işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliğinin ve yönetimin kararlarındaki öneminin ölçülmesi amacı ile oluşturulmuştur. Y. Öz ve H. Yavuz'un (2015) geliştirmiş oldukları ölçeğin güvenilirlik katsayısının 0,805 olduğu tespit edilmiş ve ölçek yüksek düzeyde güvenilir bulunmuştur (Öz, Yavuz, 2015, s. 237). İşletmelerin demografik bilgilerinin tespit edilmesine yönelik sorular kapalı uçlu sorular olarak hazırlanmıştır. KOBİ'lerde muhasebe bilgi sistemi ile ilgili tespitlerin yapılmasına ilişkin sorularda ise Likert tipi beşli ölçekle (1: Kesinlikle Katılmıyorum, 2: Katılmıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılıyorum ve 5: Kesinlikle Katılıyorum) biçiminde oluşturulmuştur.

Araştırma öncelikle 20 kişilik bir gruba uygulanarak, anket formunda çıkabilecek olası eksiklikler belirlenmeye çalışılmıştır. Bir hafta kadar süren bu pilot çalışma sonucu katılımcılardan herhangi bir itiraz alınmamış, anlaşılmayan herhangi bir soruya rastlanmamıştır.

Araştırmada üç boyut bulunmaktadır. Bu boyutlar;

1. **Boyut:** Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı
2. **Boyut:** Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi
3. **Boyut:** İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi

Araştırmanın hipotezleri A.İ. Akgün ve S. Kılıç'ın (2013), E. Dinç ve A. Karakaya'nın (2014) ve Y. Öz ve H. Yavuz'un (2015) makalelerinde yer verdikleri ölçekler sonucunda çalışmanın amacına yönelik olarak oluşturulmuştur.

Araştırmanın 1. boyutuna ait hipotezler aşağıdaki gibi olup, H1, H2, H3, H4, H5, H6, H7, H8 hipotezlerini kapsamaktadır:

H1: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile katılımcının firmadaki pozisyonu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile katılımcının eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile işletmenin 2016 yılı cirosu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H4: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile işletmede istihdam edilen personel sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H5: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile işletmenin faaliyet süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H6: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile işletmenin hukuki statüsü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H7: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile işletmede kullanılan teknoloji düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H8: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile işletmenin dahil olduğu sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmanın 2. boyutuna ait hipotezler aşağıdaki gibi olup, H9, H10, H11, H12, H13, H14, H15, H16 hipotezlerini kapsamaktadır:

H9: Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi ile katılımcının firmadaki pozisyonu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H10: Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi ile katılımcının eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H11: Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi ile işletmenin 2016 yılı cirosu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H12: Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi ile işletmede istihdam edilen personel sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H13: Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi ile işletmenin faaliyet süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H14: Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi ile işletmenin hukuki statüsü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H15: Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi ile işletmede kullanılan teknoloji düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H16: Muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi ile işletmenin dahil olduğu sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmanın 3. boyutuna ait hipotezler aşağıdaki gibi olup, H17, H18, H19, H20, H21, H22, H23, H24 hipotezlerini kapsamaktadır:

H17: İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ile katılımcının firmadaki pozisyonu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H18: İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ile katılımcının eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H19: İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ile işletmenin 2016 yılı cirosu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H20: İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ile işletmede istihdam edilen personel sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H21: İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ile işletmenin faaliyet süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H22: İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ile işletmenin hukuki statüsü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H23: İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ile işletmede kullanılan teknoloji düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H24: İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ile işletmenin dahil olduğu sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmada, araştırma boyutlarını oluşturan fonksiyonel değişkenler ve katılımcılarla ilgili demografik değişkenler arasında bulunan farklılıklar One-Way Anova testi ile tespit edilmeye çalışılmıştır. Kullanılan ölçeklerin güvenilirlikleri Cronbach's Alpha testi yapılarak ölçülmüştür. Ayrıca değişkenlerin ayrı ayrı istatistiksel olarak anlamlılığı, iki değişkenli gruplarda t testi, iki ve üzeri değişkenli sorularda ise F testi uygulanarak ortaya konmuştur.

3.5. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini ekonomi piyasası içerisinde oldukça önemli bir sayıya ve dolayısı ile etkiye sahip olan küçük ve orta büyüklükteki işletmelerden Kayseri İlinde faaliyetlerini sürdüren işletmeler oluşturmaktadır.

Türk İstatistik Kurumu'ndan 2017 yılı Ocak ayında alınan bilgiye göre; Türkiye'de KOBİ niteliği taşıyan işletme sayısı 3.304.996'dır.

Tablo 6. Türkiye'de Çalışan Sayılarına Göre Girişimler

1-9 ÇALIŞAN SAYISI OLAN GİRİŞİM SAYISI	10-49 ÇALIŞAN SAYISI OLAN GİRİŞİM SAYISI	50-249 ÇALIŞAN SAYISI OLAN GİRİŞİM SAYISI	Toplam
3.083.252	189.964	31.780	3.304.996

* Türkiye İstatistik Kurumu (Erişim Tarihi: Ocak 2017)

Tabloya 6'da görülmekte olduğu gibi Türkiye'deki işletmelerin çalışan sayısına göre değerlendirildiğinde %93 oranında 1-9 çalışan sayısı bulunan işletmelerin yer aldığı görülmektedir.

KOSGEB’den 2017 yılı Ocak ayında alınan bilgiye göre, en güncel verilerin 2014 yılına ait olduğu anlaşılmıştır. Buna göre Kayseri ilinde faaliyet gösteren ve KOBİ niteliklerini taşıyan işletme sayısı 50.979’dur. Ayrıca bu işletmelerin 50.900’ü KOBİ niteliği taşımaktadır. Bu bilgiler Tablo 7’de gösterilmektedir. Bu girişimlerin yalnızca 13.506’sı KOSGEB’e üye olarak görünmektedir.

Tablo 7. KOSGEB Kayseri İşletme Sayıları ve KOBİ Sayıları

	2014 Yılı*	2017 Yılı **
İŞLETME SAYISI	50.979	-
KOBİ SAYISI	50.900	13.506

* TÜİK İş Kayıtları İstatistikleri

** Strateji Geliştirme Ve Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı (Erişim Tarihi: 10.01.2017)

T.C. Başbakanlık İletişim Merkezi (BİMER)’e 2017 yılı Ocak ayında yapılan başvuru sonucu elde edilen verilere göre; 10.01.2017 tarihi itibarıyla Kayseri ilinde KOSGEB veri tabanına kayıtlı 13.506 işletme bulunmaktadır (Tablo 7). İşletmelerin ölçek bilgileri getirmiş oldukları beyannameler sonucu analiz edilebildiğinden bu sayıya en az bir kez KOBİ beyannamesi getirmiş olan işletmeler dahil edilmiş ve Strateji Geliştirme ve Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı tarafından bu işletmeler değerlendirmeye tabi tutulmuştur.

Strateji Geliştirme ve Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı’ndan alınan bilgilere göre; Kayseri ilinde KOSGEB Veri Tabanına kayıtlı ve en az bir kez beyanname getiren işletmelerden %71,9’u mikro, %21,4’ü küçük ve %6,7’si orta büyüklükte işletmelerdir.

Söz konusu 13.506 işletmenin sektörlere göre oransal dağılımı aşağıda yer almaktadır.

- Bilgi ve İletişim %1,7
- Diğer Hizmet Faaliyetleri %4,5
- Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımını %0,4
- İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri %1,5
- İmalat %34,1

- İnşaat %8,0
- Konaklama ve Yiyecek Hizmetleri Faaliyeti %3,1
- Kültür, Sanat, Eğlence ve Spor Faaliyetleri %0,0
- Madencilik ve Taş Ocakçılığı %0,5
- Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler %4,3
- Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme %0,3
- Toptan ve Perakende Ticaret %36,0
- Ulaştırma ve Depolama %5,7

Araştırma Strateji Geliştirme ve Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı'ndan Ocak 2017'de alınan veriler dikkate alınarak değerlendirilmektedir.

Tablo 8. Kayseri KOBİ'lerin Sınıflandırması

Çalışan Sayısı	İşletme Sayısı	Yüzdeler
1- 9 Kişi	9.710	71,90%
10- 49 Kişi	2.890	21,40%
50- 249 Kişi	906	6,70%
Toplam	13.506	1%

Kaynak: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (Erişim Tarihi: Ocak 2017)

Tablo 8'de KOBİ'lerin çalışan sayılarına göre sınıflandırıldığı görülmektedir. Çalışmanın genel olarak muhasebe departmanı bulunan işletmeler üzerinde yürütülmek istenmesi ve kurumsallaşma düzeyinin anket çalışması için yeterli olmayacağı düşünülen mikro işletmeler (1-9 arası çalışanı olan) değerlendirme kapsamına dahil edilmemiş ve yeni ana kütle 3.796 olarak belirtilmiştir.

Tablo 9. Örneklem Büyüklükleri $\alpha= 0.05$

Evren Büyüküğü	+ 0.03 örnekleme hatası			+ 0.05 örnekleme hatası			+ 0.10 örnekleme hatası		
	(d)			(d)			(d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80
25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004, s. 50

Tablo 9'a göre 2500-5000 evren büyüklükleri ve +0.05 örnekleme hatası dikkate alındığında anketin uygulanacağı işletme sayısının 286 ve 303 rakamları aralığında olması gerekmektedir. Araştırma Kayseri ilinde bulunan 335 küçük ve orta büyüklükteki işletmeye ulaşılmıştır. Kayıp verilerin olması ve bazı nedenler ile anketlerden 310 tanesi değerlendirmeye alınabilmiştir.

3.6. Araştırmanın Literatür Taraması

Literatürde yer alan ulusal ve uluslararası çalışmalarda Muhasebe Bilgi sistemi ve KOBİ'lerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliğinin ölçülmesi, muhasebe bilgi sisteminin yönetim kararlarına etkileri, yönetime ve işletmeye getirdiği yenilik algısı, kurumsallaşma ile muhasebe bilgi sistemi arasındaki ilişki üzerine araştırılmış olan tez ve makaleler bulunmaktadır.

Öz ve Yavuz (2015), çalışmalarında işletme yönetiminin almak zorunda olduğu kararlar üzerinde muhasebe bilgi sisteminin etkileri ve muhasebe bilgi sisteminin etkin kullanımı durumunda işletmelere sağlayacağı faydalar üzerinde durulmaktadır. Bu doğrultuda

Bartın ilinde faaliyetlerini sürdüren KOBİ'ler üzerinde yöneticilerin muhasebe bilgi sistemine verdikleri önem düzeyinin ölçülmesi için anket çalışması yapılmıştır. Sonuç olarak MBS'nin önemi tüm işletmeler tarafından kabul edilmesine rağmen MBS'den alınan bilgilerin işletme kararlarında etkin bir şekilde kullanılmadığı tespit edilmiştir.

Dinç ve Karakaya (2014), çalışmaları muhasebe bilgi sistemi ve işletmelerin kurumsallaşması üzerindeki etkilerinin tespit edilmesine yöneliktir. İstanbul ve çevresi illerde gerçekleştirilen ve 479 küçük ve orta büyüklükteki işletme üzerinde yapılan anket çalışmasından elde edilen veriler sonucu kurumsallaşma ile muhasebe bilgi sistemi arasında karşılıklı bir etki olduğu saptanmıştır.

Kaderli ve Köroğlu (2014), Marmaris ilinde gerçekleştirmiş oldukları anket çalışması ile kurumsal yönetim anlayışını benimsemiş olan işletmelerde muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim anlayışı arasındaki ilişki tespit edilmeye çalışılmıştır. İşletme yöneticilerine uygulanan anket sonuçları değerlendirilmiş, değerlendirme sonucu işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkin kullanımı sonucu rekabet üstünlüğü elde ettiği ifade edilmiştir.

Akgün ve Kılıç (2013), çalışmada muhasebe bilgi sistemi ve yönetim bilgi sistemini kavramsal olarak incelenmektedir. Bu doğrultuda işletme yönetiminde muhasebe bilgi sisteminin önemini ve etkinliğini araştırmaya yönelik olarak, Tuz Gölü işletmeleri yöneticilerine anket formu uygulamış ve elde edilen verilerin analizi neticesinde muhasebe bilgi sisteminin meydana getirdiği yeniliklerin, işletmenin yönetiminde olumlu bir etkiye sahip olduğunu tespit edilmiştir.

Çidem (2013), çalışmada Kayseri ilinde Kayseri Organize Sanayi Bölgesi'nde faaliyet gösteren 250 adet küçük ve orta büyüklükteki işletme üzerinde anket araştırması yapmaktadır. Anket sonuçlarından elde edilen veriler regresyon analizi ile değerlendirilmiştir. Değerlendirme sonucunda, muhasebe bilgi sisteminin işletme performansı üzerine olumlu bir etki yarattığı tespit edilmiştir.

Mizrahi (2011), çalışmasında yönetim bilgi sistemi ve muhasebe bilgi sistemi kavramsal boyutta incelenmektedir. İzmir ilinde faaliyetlerini sürdüren KOBİ'ler üzerine yapılan anket çalışmasında işletmede alınan kararlar üzerinde muhasebe bilgi sisteminin etkisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Elde edilen anket verileri sonucunda KOBİ'lerin muhasebe

bilgi sistemini daha etkin ve verimli olarak kullanmaları üzerine önerilerde bulunulmuştur.

Hatunoğlu ve Güneş (2012), çalışmalarında muhasebe bilgi sisteminin ve yönetim uygulamalarının birbirleri üzerine etkilerini araştırmış ve kurumsal yönetim ilkelerinin muhasebe bilgi sistemi üzerinde olumlu etki yarattığı sonucuna varmışlardır.

Grande, Estebanez ve Colomina (2011), çalışma İspanya’da faaliyet gösteren KOBİ’ler üzerinde gerçekleştirilmekte ve elde edilen veriler sonucunda muhasebe bilgi sisteminin etkin kullanımı sonucu işletme performansının olumlu yönde etkilendiği sonucuna varılmıştır.

Yılmaz (2010), çalışmada Ankara ilinde bulunan tekstil işletmeleri üzerine araştırma yapmaktadır. Araştırmadan elde edilen veriler neticesinde işletme bünyesinde bir muhasebe departmanının oluşturulması gerekliliği tespit edilmektedir. Ayrıca KOBİ yöneticilerinin muhasebe departmanında uzman kişiler ile çalışması ve bu departmanlara gerekli yetki ve sorumlulukların verilmesi ile işletmelerin yönetim performansının güçleneceği sonucuna varılmaktadır.

Dinç ve Abdioğlu (2009), çalışmada muhasebe bilgi sistemi ile kurumsal yönetim algısı arasındaki ilişki ortaya konulmaktadır. Araştırmada, raporlama ilkesi, örgüt yapısı ilkesi, açıklık ve anlaşılabilirlik ilkesi, veri biriktirme ilkeleri ile muhasebe bilgi sisteminin ve kurumsal yönetim anlayışı ilkeleri arasında olumlu bir etki olduğu tespit edilmektedir.

3.7. Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesi ve Yorumlanması

3.7.1. Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesi İçin Yapılan Güvenirlilik Analizi Sonuçları

Anketlere alınan cevaplar doğrultusunda araştırmada kullanılan ölçekler için Cronbach’s Alpha değerleri hesaplanmış ve güvenilirlik analizi yapılmıştır. Kalaycı (2010) çalışmasında bir ölçeğin Alfa katsayısına göre güvenilirlik düzeyi ile ilgili aralıkları aşağıdaki gibi yorumlamaktadır (Kalaycı, 2010, s. 405).

0 < Alfa < 0.40 ise ölçek güvenilir değildir.

0.40 < Alfa < 0.60 ise ölçeğin güvenilirliği düşüktür.

0.60 < Alfa < 0.80 ise ölçek oldukça güvenilirdir.

0.80 < Alfa < 1.00 ise ölçek yüksek düzeyde güvenilirdir.

Çalışmada kullanılan ölçeklerdeki sorular kendi aralarında ilişkilendirilerek 3 boyutta incelenmiştir.

Tablo 10. Ölçeklerin Güvenilirlik Analizi

Ölçek Adı	Soru Sayısı	Cronbach's Alpha
Tüm Boyut	36	0,910
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	6	0,899
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	20	0,957
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	10	0,800

Tablo 10'deki veriler doğrultusunda araştırmada kullanılan ölçeklerden “Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”, “Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi”, “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçeklerinin güvenilir olduğu anlaşılmaktadır.

3.7.2. Araştırma Verilerinin Değerlendirilmesinde Kullanılan Teknikler

Anketlerden elde edilmiş olan veriler SPSS 20 (Statistical Packages for the Social Sciences) programı ile analiz edilmiştir.

3.7.3. Araştırmaya Katılanlara Yönelik Sosyo-Demografik Bilgiler ve Değerlendirmeler

Bu bölümde ankete katılan işletme çalışanlarının firmadaki pozisyonu, eğitim durumu, işletmenin 2016 yılı cirosu, işletmede istihdam edilen personel sayısı, işletmenin faaliyet süresi, hukuki statü, kullanılan teknoloji düzeyi ve dahil olunan sektör grubuna ait bilgilere yer verilmektedir.

Tablo 11. Katılımcılara ve İşletmelere Ait Demografik Bilgileri

Katılımcının Firmadaki pozisyonu		
	Frekans	Yüzde (%)
Genel Müdür	21	6,8
Genel Müdür Yardımcısı	49	15,8
Muhasebe Müdürü	114	36,8
Finans Müdürü	27	8,7
Muhasebe Personeli	99	31,9
Katılımcının Eğitim Durumu		
Lise	74	23,9
Ön Lisans	121	39,0
Lisans	90	29,0
Yüksek Lisans	20	6,5
Doktora	5	1,6
İşletmenin 2016 yılı cirosu		
100.000- 999.999 TL	73	23,5
1.000.000- 7.999.999 TL	179	57,7
8.000.000-40.000.000 TL	58	18,7
İşletmede istihdam edilen personel sayısı		
10-49	206	66,5
50-249	104	33,5
İşletmenin faaliyet süresi		
1-5 Yıl	41	13,2
6-10 Yıl	44	14,2
11-20 Yıl	138	44,5
20 Yılden fazla	87	28,1
İşletmenin hukuki statüsü:		
Anonim Şirket	162	52,3
Limited Şirket	96	31,0
Şahıs Şirketi	52	16,8
İşletmede kullanılan teknoloji düzeyi		
İleri	114	36,8
Orta	196	63,2
İşletmenin dahil olduğu sektör grubu		
Tekstil	83	26,8
Gıda	40	12,9
Plastik	20	6,5
Ağaç ve Ağaç Ürünleri	54	17,4
Taş ve Toprak	20	6,5
Makina ve Metal	49	15,8
Otomotiv	20	6,5
Diğer	24	7,7
Toplam	310	100

Tablo 11’de katılımcılara ve işletmelere ait demografik bilgiler özet tablo olarak sunulmaktadır. Demografik bilgilerin detaylı olarak incelenmesi yapılacaktır.

Tablo 12. Anketi Cevaplayan Kişinin Firmadaki Pozisyonu

	Frekans	Yüzde (%)
Genel Müdür	21	6,8
Genel Müdür Yardımcısı	49	15,8
Muhasebe Müdürü	114	36,8
Finans Müdürü	27	8,7
Muhasebe Personeli	99	31,9
Toplam	310	100,0

Tablo 12’ye bakıldığında katılımcıların %36,8’inin muhasebe müdürü olduğu (114 kişi), %31,9’unun muhasebe personeli olduğu (99 kişi), %15,8’inin genel müdür yardımcısı olduğu (49 kişi), %8,7’sinin finans müdürü olduğu (27 kişi) ve %6,8’inin de genel müdür olduğu (21 kişi) görülmektedir. Katılımcıların çoğunluğunun muhasebe müdürü pozisyonunda olduğu görülmektedir.

Tablo 13. Katılımcının Eğitim Durumu

	Frekans	Yüzde (%)
Lise	74	23,9
Ön Lisans	121	39,0
Lisans	90	29,0
Yüksek Lisans	20	6,5
Doktora	5	1,6
Toplam	310	100,0

Tablo 13’e bakıldığında katılımcıların %39’unun ön lisans mezunu olduğu (121 kişi), %29’unun lisans mezunu olduğu (90 kişi), %23,9’unun lise mezunu olduğu (74 kişi), %6,5’inin yüksek lisans mezunu olduğu (20 kişi) ve %1,6’sının doktora eğitim seviyelerine sahip olduğu (5 kişi) görülmektedir. Katılımcıların çoğunluğunun ön lisans mezunu olduğu görülmektedir.

Tablo 14. Firmalara Ait 2016 Yılı Ciro Değerleri

	Frekans	Yüzde (%)
100.000- 999.999 TL	73	23,5
1.000.000- 7.999.999 TL	179	57,7
8.000.000-40.000.000 TL	58	18,7
Toplam	310	100

Tablo 14’de ankete katılan firmaların 2016 yılı ciro değerleri verilmektedir. Bu değerler içerisinde firmaların cirolarının %57,7’sinin 1.000.000- 7.999.999 TL arasında olduğu (179 firma), %23,5’ünün 100.000- 999.999 TL arasında olduğu (73 firma) ve %18,7’sinin de 8.000.000-40.000.000 TL arasında olduğu (58 firma) görülmektedir. Firmaların çoğunun 1.000.000- 7.999.999 TL arasında ciroya sahip olduğu yani orta ölçekli olduğu görülmektedir.

Tablo 15. Firmalara Ait Çalışan Sayısı Değerleri

	Frekans	Yüzde (%)
10-49	206	66,5
50-249	104	33,5
Toplam	310	100

Tablo 15’de ankete katılan firmaların çalışan sayılarına göre değerleri yer almaktadır. Buna göre firmaların %66,5’inin 10-49 kişi arasında çalışanın olduğu (206 firma) ve %33,5’unun 50-249’unun ise 50- 249 kişi arasında çalışanı olduğu (104 firma) görülmektedir. Firmaların çoğunun 10-49 kişi aralığında çalışanı bulunduğu görülmektedir.

Tablo 16. Firmaların Faaliyet Sürelerine Ait Değerler

	Frekans	Yüzde (%)
1-5 Yıl	41	13,2
6-10 Yıl	44	14,2
11-20 Yıl	138	44,5
20 Yıldan fazla	87	28,1
Toplam	310	100

Tablo 16’da firmaların faaliyet sürelerine ait değerler bulunmakta olup, buna göre %44,5’inin 11-20 yıl arasında olduğu (138 firma), %28,1’inin 20 yıldan fazla (87 firma), %14,2’sinin 6-10 yıl aralığında (44 firma), %13,2’sinin 1-5 yıl aralığında (41 firma) faaliyet gösterdiği görülmektedir. Firmaların çoğunun 11-20 yıl aralığında faaliyette bulunmakta oldukları sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 17. Firmaların Hukuki Statülerine Ait Bilgiler

	Frekans	Yüzde (%)
Anonim Şirket	162	52,3
Limited Şirket	96	31,0
Şahıs Şirketi	52	16,8
Toplam	310	100

Tablo 17’ye bakıldığında firmaların %52,3’ünün anonim şirket statüsünde olduğu (162 firma), %31’inin limited şirket statüsünde olduğu (96 firma) ve %16,8’inin şahıs şirketi statüsünde bulunduğu (52 firma) görülmektedir. Katılımcı firmaların çoğunun anonim şirket statüsünde bulunduğu tespit edilmiştir.

Tablo 18. Firmaların Teknoloji Düzeylerine Ait Değerler

	Frekans	Yüzde (%)
İleri	114	36,8
Orta	196	63,2
Toplam	310	100

Tablo 18’de firmaların teknoloji düzeylerine ait değerler bulunmaktadır. Buna göre %63,2 oranında firmanın orta derece teknoloji düzeyine sahip olduğu (196 firma), %36,8’inin ileride derece teknoloji düzeyine sahip olduğu (114 firma) görülmektedir. Firmaların çoğunluğunun orta derecede teknoloji düzeyine sahip oldukları görülmektedir.

Tablo 19. Firmaların Sektörel Dağılımına Ait Göstergeler

	Frekans	Yüzde (%)
Tekstil	83	26,8
Gıda	40	12,9
Plastik	20	6,5
Ağaç ve Ağaç Ürünleri	54	17,4
Taş ve Toprak	20	6,5
Makina ve Metal	49	15,8
Otomotiv	20	6,5
Diğer	24	7,7
Toplam	310	100,0

Tablo 19’da firmaların sektörel dağılımları yer almaktadır. Buna göre %26,8’inin tekstil (83 firma), %17,4’ünün ağaç ve ağaç ürünleri (54 firma), %15,8’inin makina ve metal (49 firma), %12,9’unun gıda (40 firma), %7,7’sinin diğer sektörlerde (24 firma), %6,5’inin otomotiv (20 firma), %6,5’inin taş ve toprak (20 firma) ve %6,5’inin plastik sektöründe yer almakta olduğu (20 firma) görülmektedir. Katılımcı firmaların çoğunluğunun tekstil sektöründe yer almaktadır.

3.7.4. Anket İfadelerine Ait Tanımlayıcı İstatistik Verileri ve Yorumları

Anket çalışmasının bu bölümünde çalışmada kullanılmış olan “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”, “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi”, “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçeklerine ait ortalamalar, standart sapmalar, frekans dağılımları ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 20. Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı

İFADELER (n=310)	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Standart Sapma
	%	%	%	%	%		
1 MBS, işletmede kurumsal yönetim ilkeleri arasındaki ilişkiyi güçlendirmiştir.	3,2	14,8	28,1	40,3	13,5	3,4613	1,00651
2 MBS, işletmenin performansının değerlendirilmesinde yenilik sağlamıştır.	0,3	4,8	37,1	51,7	6,1	3,5839	0,69515
3 MBS, işletmenin ürün veya hizmet rekabetine yenilik sağlamıştır.	0,3	5,8	32,3	47,7	13,9	3,6903	0,79291
4 MBS, muhasebe personelinin işletme yönetimiyle bilgi paylaşımına, işletme içerisindeki diğer personelle bilgi paylaşımına, müşteriler hakkında bilgi edinmeye ve tedarikçilerle bilgi paylaşımına katkı sağlamıştır.	1,6	18,4	26,5	41,6	11,9	3,4387	0,97598
5 MBS ile, işletme sağlıklı bütçe ve planlama sayesinde kârlılığını artırmıştır.	0,6	11,9	28,4	46,8	12,3	3,5806	0,87667
6 MBS, işletmenin performansını ve sürdürülebilir rekabetini geliştirmesine neden olmuştur.	1,3	7,7	26,8	51,6	12,6	3,6645	0,84208

Tablo 20’de katılımcıların “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı Ölçeği” ile ilgili görüşlerin değerlendirilmesine ilişkin ifadeler yer almakta olup, verilen ifadelerde katılımcıların katılım oranlarına, ortalamalara ve standart sapmalarına da yer verilmektedir. Ölçek içerisinde yer alan sorulardan katılımın en çok olduğu sorunun (%51,7) oran ile 2.soru olan ‘muhasebe bilgi sistemi işletmenin performansının değerlendirilmesinde yenilik sağlamıştır’ ifadesi olduğu görülmektedir. Bu sorunun ortalaması 3,5839 ve standart sapması ise 0,69515’dir. Ortalama değeri en yüksek olan sorunun ise 3,6903 ortalama ile 3.soru olan “muhasebe bilgi sistemi işletmenin ürün veya hizmet rekabetine yenilik sağlamıştır.” ifadesinin olduğu görülmektedir.

Tablo 21. Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi

	İFADELER (n=310)	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Standart Sapma
		%	%	%	%	%		
1	Muhasebede, işlemler günü gününe kayıtlara geçirilmektedir.	1,0	3,2	15,8	56,1	23,9	3,9871	0,78404
2	Muhasebede yardımcı defter kullanımına önem verilmektedir.	0,6	2,6	20,6	60,6	15,5	3,8774	0,71358
3	Muhasebe defterlerine sadece sorumlu kişiler ulaşabilmektedir.	1,2	2,9	17,4	60,3	18,1	3,9097	0,76211
4	Mevcut hesapların nasıl kullanılacağı ile ilgili yönergeler hazırlanmıştır.	1,0	2,9	16,1	62,9	17,1	3,9226	0,72884
5	Muhasebede çalışanlar devamlı hizmet içi eğitim almaktadırlar	1,4	3,5	18,4	55,2	21,6	3,9226	0,80881
6	Muhasebede çalışanların hepsi yeterli mesleki yeterliliğe sahiptir.	1,3	1,0	22,3	59,0	16,5	3,8839	0,72812
7	Muhasebede çalışanlar arasında kesin bir görev dağılımı mevcuttur.	1,5	1,0	18,4	60,0	17,4	3,9516	0,72913
8	Muhasebede çalışan eleman sayısı yeterlidir.	0,6	4,8	13,2	61,9	19,4	3,9452	0,75913
9	İşletme içi bilgi akışını sağlayan belgeler yeterlidir.	1,0	4,8	24,2	49,4	20,6	3,8387	0,83982
10	Belgeler üzerine taraflar mutlaka imza atmaktadırlar.	1,0	2,3	21,9	57,4	17,4	3,8806	0,74734
11	İşlemler hemen belgelendirilmektedir.	1,0	1,3	19,7	61,3	16,8	3,9161	0,70555
12	Belgelerin kimler tarafından hazırlanacağı bellidir.	1,0	3,2	18,1	55,5	22,3	3,9484	0,78657
13	Üretim raporları düzenli olarak hazırlanmaktadır.	1,0	2,9	20,6	57,1	18,4	3,8903	0,76381
14	Satış raporları düzenli olarak hazırlanmaktadır.	1,0	1,0	20,0	58,7	19,4	3,9452	0,71974
15	Stok raporları düzenli olarak hazırlanmaktadır.	1,0	3,5	14,2	63,2	18,1	3,9387	0,74137
16	Düzenli şekilde finansal raporlar hazırlanmaktadır.	1,0	3,2	17,4	53,9	24,5	3,9774	0,79814
17	Düzenli olarak işletme bütçeleri hazırlanmaktadır.	0,3	2,3	19,7	59,0	18,7	3,9355	0,70759
18	İşletmede kayıtları tutanlarla, kontrolünü yapan kişiler farklıdır.	0,6	1,3	18,7	62,6	16,8	3,9355	0,67959
19	Muhasebe işlemleri sıklıkla kontrolden geçirilmektedir.	0,7	4,8	13,5	61,9	19,0	3,9387	0,75863
20	İşletme içi belgelerde mutlaka kontrol ve kayıt ile ilgili paraflar bulunur.	0,3	2,9	16,8	54,2	25,8	4,0226	0,75651

Tablo 21'de katılımcıların "Muhasebe Bilgi Sisteminin Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi Ölçeği" ile ilgili görüşlerin değerlendirilmesine ilişkin

ifadeler yer almakta ve verilen ifadelerde katılımcıların katılım oranlarına, ortalamalara ve standart sapmalarına da yer verilmektedir. Söz konusu ölçek soruları içerisinde en yüksek katılımın olduğu soru olan (%63,2) ile 15. soru ‘stok raporları düzenli olarak hazırlanmaktadır’ ifadesi olduğu görülmektedir. Bu sorunun ortalaması 3,9387 ve standart sapması ise 0,74137’dir. Ortalaması en yüksek olan sorunun ise 4,0226 ortalama değeri ile 20. soru olan, “İşletme içi belgelerde mutlaka kontrol ve kayıt ile ilgili paraflar bulunur.” ifadesi olduğu görülmektedir.

Tablo 22. İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi

İFADELER (n=310)		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ortalama	Standart Sapma
		%	%	%	%	%		
1	Muhasebede kayıtlar mevzuata uygun tutulmaktadır.	0,3	5,8	16,1	49,7	28,1	3,9935	0,83992
2	Muhasebe bilgilerine işletme yöneticileri istediğinde ulaşabilmektedir.	0,4	5,8	17,7	44,2	31,9	4,0161	0,87193
3	Mali tablolar mali analize imkân verecek şekilde hazırlanmaktadır	0,3	4,2	19,7	58,4	17,4	3,8839	0,74569
4	Stoklarla ilgili raporlar düzenli olarak hazırlanmaktadır	0,5	6,5	18,4	71,9	2,9	3,7065	0,64434
5	Müşteri ve Satıcılarla ilgili raporlar düzenli olarak hazırlanmaktadır	0,3	6,1	29,7	53,2	10,6	3,6774	0,75843
6	Mal alış ve satışlarıyla ilgili raporlar düzenli olarak hazırlanmaktadır.	1,0	6,8	23,9	55,5	12,9	3,7258	0,80792
7	Kullanılan muhasebe programı işletmenin ihtiyaçlarını karşılamaktadır.	1,9	6,1	25,8	46,1	20,0	3,7613	0,90724
8	Muhasebe personeli muhasebe programını etkin kullanabilmektedir	0,6	9,4	24,8	57,7	7,4	3,6194	0,78225
9	Muhasebe raporları açık ve anlaşılır olarak düzenlenmektedir	0,7	7,1	30,3	48,7	13,2	3,6677	0,81804
10	Muhasebe kayıtları ve raporları gerçek durumu göstermektedir.	0,3	18,1	30,6	40,3	10,6	3,4290	0,91718

Tablo 22’de katılımcıların işletmelerde “Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçeği ile ilgili görüşlerin değerlendirilmesine ilişkin ifadeler yer almakta ve verilen ifadelerde katılımcıların katılım oranlarına, ortalamalara ve standart sapmalarına da yer verilmektedir. Ölçeğe ait sorular içerisinde katılımın en yüksek olduğu sorunun (%71,9) değeri ile 4. soru olan ‘stoklarla ilgili raporlar düzenli olarak hazırlanmaktadır’ ifadesi olduğu görülmektedir. Bu sorunun ortalaması 3,7065 ve standart sapması ise 0,6443’dür. Ortalaması en yüksek olan sorunun ise 4,0161 ortalama değeri ile 2. soru olan, “Muhasebe bilgilerine işletme yöneticileri istediğinde ulaşabilmektedir.” ifadesi olduğu görülmektedir.

3.7.5. İşletmelerin Sosyo-Demografik Bilgileri ile Ölçek Sorularının Analizi

Tablo 23. Katılımcının firmadaki pozisyonuna ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu

Ölçekler	Pozisyon	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	F	p
Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	Genel Müdür	21	3,6032	,65717	,14341	0,3883	0,8169
	Genel Müdür Yardımcısı	49	3,4864	,71995	,10285		
	Muhasebe Müdürü	114	3,5892	,68240	,06391		
	Finans Müdürü	27	3,4753	,85448	,16444		
	Muhasebe Personeli	99	3,6077	,71520	,07188		
	Toplam	310	3,5699	,71062	,04036		
Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	Genel Müdür	21	3,8429	,49074	,10709	0,8439	0,4981
	Genel Müdür Yardımcısı	49	3,9265	,45816	,06545		
	Muhasebe Müdürü	114	3,9434	,54976	,05149		
	Finans Müdürü	27	3,7704	,77488	,14913		
	Muhasebe Personeli	99	3,9732	,55752	,05603		
	Toplam	310	3,9284	,55788	,03169		
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	Genel Müdür	21	3,8429	,49454	,10792	1,5627	0,1841
	Genel Müdür Yardımcısı	49	3,7592	,48816	,06974		
	Muhasebe Müdürü	114	3,7044	,43789	,04101		
	Finans Müdürü	27	3,5963	,63031	,12130		
	Muhasebe Personeli	99	3,8141	,48677	,04892		
	Toplam	310	3,7481	,48610	,02761		

Tablo 23’de bulunan araştırma verileri katılımcıların firmadaki pozisyonu ve “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”, “Muhasebe

Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi", "İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi" ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı bilgilerine ilişkin olarak verilmektedir. Buna göre $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde katılımcıların pozisyonu ile ölçekler arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmektedir. Buna göre H1, H9 ve H17 hipotezleri $p > 0,05$ olması nedeni ile reddedilmiştir.

H1: "Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı" ile katılımcının firmadaki pozisyonu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

H9: "Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi" ile katılımcının firmadaki pozisyonu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

H17: "İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi" ile katılımcının firmadaki pozisyonu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

Tablo 24. Katılımcının Eğitim Düzeyleri ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu

Ölçekler	Eğitim Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	F	p
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	Lise	74	3,2455	0,69145	0,08038	8,8985	0,0000
	Ön Lisans	121	3,7769	0,58632	0,05330		
	Lisans	90	3,4759	0,78832	0,08310		
	Yüksek Lisans	20	3,9250	0,53112	0,11876		
	Doktora	5	3,6333	0,85310	0,38152		
	Toplam	310	3,5699	0,71062	0,04036		
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	Lise	74	3,9108	0,68298	0,07939	0,7802	0,5387
	Ön Lisans	121	3,9120	0,53190	0,04835		
	Lisans	90	3,9239	0,50493	0,05322		
	Yüksek Lisans	20	4,0150	0,40850	0,09134		
	Doktora	5	4,3200	0,57728	0,25817		
	Toplam	310	3,9284	0,55788	0,03169		
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	Lise	74	3,8149	0,62344	0,07247	1,1396	0,3379
	Ön Lisans	121	3,7612	0,42414	0,03856		
	Lisans	90	3,6978	0,45567	0,04803		
	Yüksek Lisans	20	3,6100	0,41282	0,09231		
	Doktora	5	3,9000	0,25495	0,11402		
	Toplam	310	3,7481	0,48610	0,02761		

Tablo 24’de bulunan araştırma verileri katılımcıların eğitim düzeyleri ve “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”, “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi”, “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı bilgilerine ilişkin olarak verilmektedir. “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı” ölçeğinde $p < 0,05$ olduğu görülmektedir. Buna göre katılımcıların eğitim düzeyleri ile muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir ancak eğitim düzeyi doktora olanların sayısının 20’den küçük olması nedeni ile söz konusu değerlendirme yapılamamakta bu nedenle de anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Buna göre H2 hipotezi $p < 0,05$ olması nedeni ile kabul, H10 ve H18 hipotezleri $p > 0,05$ olması nedeni ile reddedilmiştir.

H2: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı” ile katılımcının eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Kabul)

H10: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ile katılımcının eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

H18: “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ile katılımcının eğitim durumu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

Tablo 25. Firmanın Faaliyet Süresi ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu

Ölçekler	Faaliyet Süresi	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	F	p
Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	1-5 Yıl	41	3,6423	0,7787	0,1216	0,8933	0,4449
	6-10 Yıl	44	3,6212	0,7201	0,1086		
	11-20 Yıl	138	3,4964	0,7301	0,0621		
	20 Yıldan fazla	87	3,6264	0,6389	0,0685		
	Total	310	3,5699	0,7106	0,0404		
Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	1-5 Yıl	41	3,9598	0,6466	0,1010	4,8847	0,0025
	6-10 Yıl	44	3,8307	0,4715	0,0711		
	11-20 Yıl	138	3,8373	0,5604	0,0477		
	20 Yıldan fazla	87	4,1075	0,5111	0,0548		
	Total	310	3,9284	0,5579	0,0317		
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	1-5 Yıl	41	3,7146	0,5725	0,0894	0,2329	0,8734
	6-10 Yıl	44	3,7182	0,6617	0,0997		
	11-20 Yıl	138	3,7717	0,3700	0,0315		
	20 Yıldan fazla	87	3,7414	0,5075	0,0544		
	Total	310	3,7481	0,4861	0,0276		

Tablo 25’de bulunan araştırma verileri işletmelerin faaliyet süreleri ve “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”, “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi”, “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı bilgilerine ilişkin olarak verilmektedir. “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ölçeğinde $p < 0,05$ olduğu görülmektedir. İşletmenin faaliyet süresi ile muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre H13 hipotezi $p < 0,05$ olması nedeni ile kabul, H5 ve H21 hipotezleri $p > 0,05$ olması nedeni ile reddedilmiştir.

H5: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı” ile işletmenin faaliyet süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

H13: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ile işletmenin faaliyet süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Kabul)

H21: “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ile işletmenin faaliyet süresi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

Tablo 26. İşletmenin Teknoloji Düzeyi ve Ölçeklere İlişkin T Tablosu

Ölçekler	Teknoloji Düzeyi	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	t	p
Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	İleri	114	3,4912	0,7883	0,0738	-1,4894	0,1569
	Orta	196	3,6156	0,6591	0,0471	-1,4209	
Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	İleri	114	4,0088	0,5971	0,0559	1,9435	0,0429
	Orta	196	3,8816	0,5298	0,0378	1,8830	
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	İleri	114	3,6912	0,5387	0,0505	-1,5738	0,1166
	Orta	196	3,7811	0,4509	0,0322	-1,5019	

Tablo 26’de bulunan araştırma verileri işletmelerin sahip oldukları teknoloji düzeyleri ve “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”,

“Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi”, “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı bilgilerine ilişkin olarak verilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre işletmelerin sahip oldukları teknoloji düzeyi ile “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ölçeği arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre H15 hipotezi $p < 0,05$ olması nedeni ile kabul, H7 ve H23 hipotezleri $p > 0,05$ olması nedeni ile reddedilmiştir.

H7: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı” ile işletmede kullanılan teknoloji düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

H15: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ile işletmede kullanılan teknoloji düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Kabul)

H23: “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ile işletmede kullanılan teknoloji düzeyi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

Tablo 27. İşletmenin 2016 Yılı Cirou ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu

Ölçekler	2016 Yılı Ciro	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	F	p
Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	100.000-999.999 TL	73	3,5548	0,6950	0,0813	1,7903	0,1686
	1.000.000-7.999.999 TL	179	3,6238	0,7327	0,0548		
	8.000.000-40.000.000 TL	58	3,4224	0,6475	0,0850		
	Toplam	310	3,5699	0,7106	0,0404		
Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	100.000-999.999 TL	73	3,9507	0,5464	0,0639	0,1054	0,8999
	1.000.000-7.999.999 TL	179	3,9165	0,5828	0,0436		
	8.000.000-40.000.000 TL	58	3,9371	0,4982	0,0654		
	Toplam	310	3,9284	0,5579	0,0317		
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	100.000-999.999 TL	73	3,7753	0,4824	0,0565	0,2885	0,7495
	1.000.000-7.999.999 TL	179	3,7302	0,4838	0,0362		
	8.000.000-40.000.000 TL	58	3,7690	0,5037	0,0661		
	Toplam	310	3,7481	0,4861	0,0276		

Tablo 27’de bulunan araştırma verileri işletmelerin 2016 yılı ciro rakamları ve “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”, “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi”, “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı bilgilerine ilişkin olarak verilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre işletmelerin 2016 yılı ciroları ile ölçekler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Buna göre H3, H11, H19 hipotezleri $p>0,05$ olması nedeni ile reddedilmiştir.

H3: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı” ile işletmenin 2016 yılı cirosu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

H11: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ile işletmenin 2016 yılı cirosu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

H19: “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ile işletmenin 2016 yılı cirosu arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

Tablo 28. İşletmenin Çalışan Sayısı ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu

Ölçekler	Çalışan Sayısı	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	F	p
Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	10-49	206	3,6100	0,7066	0,0492	1,9653	0,1620
	50-249	104	3,4904	0,7154	0,0701		
	Toplam	310	3,5699	0,7106	0,0404		
Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	10-49	206	3,9216	0,5826	0,0406	0,0906	0,7637
	50-249	104	3,9418	0,5079	0,0498		
	Toplam	310	3,9284	0,5579	0,0317		
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	10-49	206	3,7733	0,5049	0,0352	1,6586	0,1988
	50-249	104	3,6981	0,4446	0,0436		
	Toplam	310	3,7481	0,4861	0,0276		

Tablo 28’de bulunan araştırma verileri işletmelerin çalışan sayıları ve “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”, “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi”, “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturup

oluşturmadığı bilgilerine ilişkin olarak verilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre işletmelerin çalışan sayıları ile ölçekler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Buna göre H4, H12, H20 hipotezleri $p>0,05$ olması nedeni ile reddedilmiştir.

H4: Muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı ile işletmede istihdam edilen personel sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

H12: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ile işletmede istihdam edilen personel sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

H20: “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ile işletmede istihdam edilen personel sayısı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

Tablo 29. İşletmenin Hukuki Statüsü ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu

Ölçekler	Çalışan Sayısı	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	F	p
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	Anonim Şirket	162	3,5432	0,7489	0,0588	0,92837	0,39631
	Limited Şirket	96	3,5486	0,6749	0,0689		
	Şahıs Şirketi	52	3,6923	0,6496	0,0901		
	Total	310	3,5699	0,7106	0,0404		
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	Anonim Şirket	162	3,9793	0,5682	0,0446	1,4507	0,23601
	Limited Şirket	96	3,8641	0,6251	0,0638		
	Şahıs Şirketi	52	3,8885	0,3476	0,0482		
	Total	310	3,9284	0,5579	0,0317		
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	Anonim Şirket	162	3,7877	0,43	0,0338	2,22548	0,04976
	Limited Şirket	96	3,6615	0,5774	0,0589		
	Şahıs Şirketi	52	3,7846	0,4543	0,063		
	Total	310	3,7481	0,4861	0,0276		

Tablo 29’da bulunan araştırma verileri işletmelerin hukuki statüsü ve “Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”, “Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi”, “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı bilgilerine ilişkin olarak verilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre

işletmelerin çalışan sayıları işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi arasında olumlu bir farklılık olduğu görülmektedir. Buna göre H22 hipotezi $p < 0,05$ olması nedeni ile kabul, H6 ve H14 hipotezleri $p > 0,05$ olması nedeni ile reddedilmiştir.

H6: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı” ile işletmenin hukuki statüsü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

H14: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ile işletmenin hukuki statüsü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

H22: “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ile işletmenin hukuki statüsü arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Kabul)

Tablo 30. İşletmenin Bulunduğu Sektör ve Ölçeklere İlişkin Anova Tablosu

Ölçekler	Sektör	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	F	p
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	Tekstil	83	3,7369	0,6116	0,0671	1,689115	0,1410
	Gıda	40	3,4958	0,8169	0,1292		
	Plastik	20	3,5417	0,7834	0,1752		
	Ağaç ve Ağaç Ürünleri	54	3,4846	0,8076	0,1099		
	Taş ve Toprak	20	3,3500	0,7759	0,1735		
	Makine ve Metal	49	3,5238	0,6770	0,0967		
	Otomotiv	20	3,3667	0,5914	0,1322		
	Diğer	24	3,7778	0,5575	0,1138		
	Total	310	3,5699	0,7106	0,0404		
Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	Tekstil	83	3,8747	0,5035	0,0553	1,145175	0,3346
	Gıda	40	4,1238	0,5904	0,0934		
	Plastik	20	3,8025	0,5794	0,1295		
	Ağaç ve Ağaç Ürünleri	54	3,8648	0,5623	0,0765		
	Taş ve Toprak	20	3,9100	0,4890	0,1093		
	Makine ve Metal	49	3,9827	0,6124	0,0875		
	Otomotiv	20	3,9650	0,4017	0,0898		
	Diğer	24	3,9104	0,6774	0,1383		
	Total	310	3,9284	0,5579	0,0317		
İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	Tekstil	83	3,6675	0,4415	0,0485	0,789826	0,5962
	Gıda	40	3,8050	0,5114	0,0809		
	Plastik	20	3,8850	0,5133	0,1148		
	Ağaç ve Ağaç Ürünleri	54	3,7667	0,5693	0,0775		
	Taş ve Toprak	20	3,8350	0,3014	0,0674		
	Makine ve Metal	49	3,7653	0,5290	0,0756		
	Otomotiv	20	3,7100	0,4141	0,0926		
	Diğer	24	3,7000	0,4625	0,0944		
	Total	310	3,7481	0,4861	0,0276		

Tablo 30’da bulunan araştırma verileri işletmelerin bulunduğu sektör grubu ve “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı”, “Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi”, “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ölçekleri arasında anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığı bilgilerine ilişkin olarak verilmektedir. Elde edilen sonuçlara göre işletmenin bulunduğu sektör ile ölçekler arasında anlamlı bir ilişki bulunamamış ve H8, H16 ve H24 hipotezleri $p>0,05$ olması nedeni ile reddedilmiştir.

H8: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı” ile işletmenin dahil olduğu sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

H16: “Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletmelerde Algılanma Düzeyi” ile işletmenin dahil olduğu sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

H24: “İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği Ve Yönetim Kararlarındaki Önemi” ile işletmenin dahil olduğu sektör arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. (Red)

SONUÇ

Dünya üzerinde faaliyetlerini sürdürmekte olan işletmelerin küreselleşme nedeni ile yoğun bir rekabet ortamı içerisinde oldukları bilinmektedir. Bu rekabet ortamında işletmelerin ihtiyaç duydukları en önemli kavram bilgidir. İhtiyaç duyulan bu bilgi işletme içerisinde bilgi sistemleri tarafından sağlanmaktadır. İşletmeler bilgi sistemlerinden elde ettikleri bilgiler neticesinde rekabet ortamına ayak uydurabilmekte ve kendilerini yenileyebilmektedirler. İşletmelerin faaliyetleri hangi sektörde olursa olsun maliyet unsuru üzerine kurulmaktadır, bu nedenle maliyet unsuru ile ilgilenen ve işletmelere bu hususta geri bildirim sağlayan, yönetim bilgi sisteminin önemli bir bacağı olan, muhasebe bilgi sistemi işletmeler açısından oldukça önemlidir. Özellikle Türkiye’de işletmelerin %99’unu küçük ve orta ölçekli firmalar oluşturmaktadır. Dolayısıyla KOBİ’lerin piyasa üzerindeki etkileri oldukça fazladır. Ülkemizdeki ticari faaliyetlerin başarılı olabilmesinin arkasında büyük oranda KOBİ’lerin etkileri yatmaktadır. Başarının temel kaynağının ise bilgi olması ve işletmelerde bu bilginin muhasebe bilgi sistemi tarafından sağlanması da KOBİ’ler de muhasebe bilgi sistemine verilen önemin ne kadar değerli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın 1. bölümünde muhasebe bilgi sistemi, 2. bölümünde KOBİ’ler açıklanmış, 3. bölümünde ise Kayseri’deki KOBİ’lerin muhasebe bilgi sistemine bakışı üzerine bir araştırma yapılmıştır.

Araştırmada hazırlanan anket toplamda üç adet ölçekten oluşmaktadır. Bu ölçekler; A.İ. Akgün ve S. Kılıç’ın (2013), E. Dinç ve A. Karakaya’nın (2014) ve Y. Öz ve H. Yavuz’un (2015) makalelerinde yer verdikleri ölçeklerden yararlanmak sureti ile oluşturulmuştur. Daha sonra elde edilen anket sonuçlarından alınan veriler ile ölçeklere güvenilirlik analizi uygulanmış ve tüm ölçeğin Cronbach’s Alpha değeri 0,910 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca anket ölçeklerinin Cronbach’s Alpha değerlerinin 0.80 ile 1.00 arasında olduğu tespit edilmiştir. Buna göre anket araştırmasında kullanılan ölçeklerin

yüksek düzeyde güvenilir olduğu ve ölçek sorularının birbirleri ile tutarlı oldukları gözlemlenmiştir.

Araştırma küçük ve orta büyüklükteki işletmeler üzerinde gerçekleştirilmiştir ancak çalışan sayısı 1-9 kişi arası olan ve mikro ölçekli işletmeler olarak tabir edilen işletmeler kurumsallaşma düzeyinin düşük olması sebebi ile araştırmaya dahil edilmemiştir. Araştırma verileri Kayseri’de faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki 335 işletmeden elde edilmiştir. Kayıp veriler olması nedeni ile 310 adet anket değerlendirmeye alınabilmiştir. Araştırmaya katılan firmaların büyük çoğunluğunun orta ölçekli olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya 10-49 kişi arasında çalışanın olduğu; orta ölçekli 206 firma ve 50-249’unun ise 50- 249 kişi arasında çalışanı olduğu; büyük ölçekli 104 firma katılmıştır.

Araştırmadan elde edilen değişkenlerin, işletmelerin sahip oldukları demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğinin belirlenebilmesi ve iki veya daha fazla değişkene ait ortalamalar arasında anlamlı bir fark olup olmadığını tespit edilmesi için Tek Yönlü Varyans analizi yapılmıştır. Buna göre $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı; Katılımcıların pozisyonlarına ($p=0,81$) 2016 yılı cirolarına ($P=0,16$), çalışan sayılarına ($P=0,16$), faaliyet sürelerine ($p=0,44$), hukuki statülerine ($p= 0,39$), teknoloji düzeyine ($p=0,15$), içinde buldukları sektöre ($p=0,14$) göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Katılımcıların eğitim düzeylerine ($p=0,00$) bağlı olarak muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı üzerinde anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Muhasebe Bilgi Sistemi’nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi: Katılımcıların pozisyonlarına ($p=0,49$), eğitim düzeylerine ($p=0,53$), 2016 yılı cirolarına ($P=0,89$), çalışan sayılarına ($P=0,76$), hukuki statülerine ($p= 0,23$), içinde buldukları sektöre ($p=0,14$) göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. İşletmelerin teknoloji düzeyine ($p=0,04$) ve faaliyet sürelerine ($p=0,02$) muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi üzerinde anlamlı bir farklılık göstermektedir.

İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sistemi'nin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi: Katılımcıların pozisyonlarına ($p=0,18$), eğitim düzeylerine ($p=0,33$), 2016 yılı cirolarına ($P=0,74$), çalışan sayılarına ($p=0,19$), faaliyet sürelerine ($p=0,87$), içinde buldukları sektöre ($p=0,59$), teknoloji düzeyine ($p=0,11$) göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. İşletmelerin hukuki statülerinde ($p= 0,04$) ise işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi üzerinde anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Sonuç olarak katılımcıların sahip oldukları eğitim düzeylerinin muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı etkisinde daha yüksek bir etkiye sahip olduğu tespit edilmiştir. Eğitim düzeyleri daha yüksek olan katılımcıların buna paralel olarak deneyimlerinin fazla olması, bilgi ve donanımına da sahip olmaları sebebi ile muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısı üzerinde etkinliklerinin de daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. İşletmelerde muhasebe bilgi sisteminin işletmelerde algılanma düzeyi üzerinde etkili olan unsurların işletmelerin faaliyet süreleri ve sahip oldukları teknoloji düzeyleri olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla ileri teknoloji düzeyine sahip olan ve faaliyet süreleri daha uzun yıllar olan işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin algılanması etkisinin daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Son olarak işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliği ve yönetim kararlarındaki önemi ise işletmelerin hukuki statüsüne göre farklılık göstermektedir.

Bu bağlamda Kayseri ilinde bulunan küçük ve orta büyüklükteki işletmelerde muhasebe bilgi sistemine verilen önemin, muhasebe bilgi sisteminin işletmelerdeki etkinliği ve yönetim kararlarındaki öneminin, muhasebe bilgi sisteminin yönetim tarafından algılanma düzeyinin ve son olarak da muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısının tespiti üzerine gerçekleştirilen bu araştırmadan elde edilen sonuçlara göre işletme yönetimi ve çalışanlarına muhasebe bilgi sisteminden etkin bir şekilde yararlanabilmeleri için bu sisteme verilen önemin göz ardı edilmemesi önerilebilir. Özellikle de işletmelerin faaliyetlerini sürdürebilmeleri için ihtiyaç duydukları bilginin muhasebe bilgi sistemi tarafından sağlanması hususu dikkate alındığında bu hususun önemi ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışma Kayseri'de faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmeler üzerinde muhasebe bilgi sisteminin işletme yönetimine getirdiği yenilik algısının, muhasebe bilgi

sisteminin işletmelerde algılanma düzeyinin ve işletmelerde muhasebe bilgi sisteminin etkinliğinin ve yönetim kararlarındaki öneminin tespit edilmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada uygulanan anket ölçekleri üzerinde değişiklik yapılmamış ve orijinal halleri değiştirilmemiştir. Gelecekte yapılacak araştırmalarda tasarlanacak ölçekler, ülkemizdeki KOBİ'lerin sahip oldukları demografik ve ekonomik özelliklere göre oluşturulabilir. Ayrıca bu çalışmada kullanılan anket KOBİ tanımı dışında kalan işletmeler üzerine uygulanarak, bu işletmelerde muhasebe bilgi sistemini etkileyen unsurlar tespit edilmeye çalışılabilir.

KAYNAKLAR

- Abugeddida, R. A. (2013). "The Management İnformation". *WEI International Academic Conference Proceedings*,196-200.
- Acar, D. ve Dağlar H. (2005). "Entelektüel Sermayenin Ölçülmesinde Muhasebe Bilgi Sisteminin Katkısı". *Muhasebe ve Denetim Bakış Dergisi*, 4, 33-40.
- Acar, D. ve H. Özçelik. (2011). "Muhasebe Bilgi Kalitesini Etkileyen Kritik Başarı Faktörleri", *Mufad Journal*, 49, 10-23.
- Acar, V, Öksüz, Ö. (2013). "Finansal Bilgilerin Elektronik Ortamda Paylaşımı Ve E-Defter Uygulamaları". *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 5 (8), 62-89.
- Acar, D. ve Ömürbek V. (2003). "Bilgi Teknolojilerinin Muhasebe Bilgi Sistemi Kullanımı Üzerine Etkisi ve Bir Uygulama: Gıda Sektörü". *(MUFAD) Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 20, 6-78.
- Akgemici, T. (2001). *KOBİ"lerin Temel Sorunları ve Sağlanan Destekler*. T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Kosgeb, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Arşivi, Web Sayfası: http://www.kobider.org.tr/pdf/kobi_sorunlar_destekler.pdf (Erişim Tarihi: Aralık 2016).
- Akgün, İ. ve Kılıç S. (2013). "Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetiminin Etkinliği Üzerindeki Etkisi". *Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 2, 21-36.
- Aktaş, Hüseyin (2009). *Hisse Senetleri Piyasasında Muhasebe Bilgilerinin Önemi: İMKB'de Değer İlişkisi Analizi* (4. Basım). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Alagöz, A., Öge S. ve Koçyiğit N. (2013). "Muhasebe Bilgi Sistemi ve Karar Destek Sistemleri İlişkisinin Yönetimsel Karar Alma Faaliyetlerine Etkisi". *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 27-40.
- Altuğ, M. (2014). "Muhasebe Bilgi Sistemleri". *Marmara Üniversitesi Muhasebe ve Finansman Ana Bilim Dalı Dergisi*, 23, 57-85.

- Anameriç, H. (2005). "Yönetim Bilgi Sistemlerinin Yönetim Fonksiyonları Üzerine Etkisi". *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*,45, 25-43.
- Arslan, A. "KOBİ'lerin Ekonomik Ve Sosyal Sisteme Katkıları, Güçlü Ve Zayıf Yönleri"http://kulamyo.cbu.edu.tr/db_images/site_212/file/Giri%C5%9Fimcilik3.pdf (Erişim Tarihi: Ocak 2017).
- Atay, M. S., (2012), "KOBİ'lerin Türkiye'de Bankalarla Yaşadığı Finansal Sorunlar ve Çözüm Önerileri". *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 6, 1-7.
- Atlı, D. (2014), "Bilgi Çağında İşletmeler Açısından Bilgi Yönetimi ve Stratejik Önemi". *Akademik Bilişim XVI. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*, 5 - 7 Şubat 2014, Mersin Üniversitesi, 631-637.
- Ayvaz, C., (2005), "KOBİ Marka İlişkisi". T.C. Türk Patent Enstitüsü Markalar Dairesi Başkanlığı, Uzmanlık Tezi, Ankara.
- Bayraktar, A. (2007). *Türkiye'de Muhasebe Hileleri Tarihi*. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Yüksek lisans tezi.
- Bayülken, Y., C. Kütükoğlu, (2012). "Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi İşletmeleri" Tmmob Makine Mühendisleri Odası Oda Raporu, Yayın No: 583.
- Bedük, A. (2002). "Bilgi Çağı, Örgütlerde Bilgi-nin Önemi ve Bilgi Teknolojilerinin Örgütlere Sundukları Değişim ve Olanaklar". (I. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, 10-11 Mayıs 2002, Karaman-Türkiye), Karaman 2002, s.695-706.
- Bekçi, İ. ve H. Alkan. (2009). "Finansal Bilgi Sisteminin Hisse Senetlerine Yatırım Kararı Üzerine Etkisi: İmkb'de Bir Uygulama". *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3, 1-20.
- Bensghir, T. K. (1993). "Yönetim Destek Sistemleri", *Amme İdaresi Dergisi*, 26, 239-253.
- Bilici, N., Kolçak M., (2013). "KOBİ'lerde Sağlanan Finansal Desteklerin Üretim ve İstihdama Katkıları: Erzurum Alt Bölgesinde Bir Uygulama", Erzurum Smm Odası, Eğitim Yayınları, 2011/ 229 Nolu Bilimsel Araştırma Projesi.

- Buckland, M. (1991). *Information and Information System*. University of California Berkeley. <http://people.ischool.berkeley.edu/~buckland/thing.html> (Erişim Tarihi: Ekim 2016).
- Büyükmirza, Kamil (2011). *Maliyet ve Yönetim Muhasebesi* (7. Basım). Ankara: Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Calp, M.H. (2016). "İşletmelerde Uygulanan İnsan Kaynakları Yönetiminde Veri Tabanı Kullanımının Önemi". *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 18, 539-557.
- Can, V. ve Ceyhun A. (2004). *Muhasebe Paket Programları* (3. Basım). İstanbul: Sakarya Kitabevi.
- Canbolat, N. (2006). *İşletme Yönetiminde Muhasebe Bilgi Sisteminin Yeri ve Önemi: KCETAŞ Örneği*. Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi. Kayseri.
- Coşkun, D. ve Demir Y. (2009). "Finansal Bilgi Sisteminin İşletmelerin Yönetim Fonksiyonu Üzerine Etkisi". *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4, 1-21.
- Çelik, C. (2007). "KOBİ'lerin Sorunları Ve Çözüm Stratejilerinin Algılanan Performans Üzerine Etkileri": (Aksaray ve Mersin Örneği), *Mersin Üniversitesi Erdemli MYO Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 16, Sayı 2, 2007, s.119-138.
- Çelik, O. (2015). *Muhasebe ve Finansal Raporlama, SPL Sermaye Piyasası Lisanslama Sicil ve Eğitim Kursları, Lisanslama Sınavı Çalışma Kitapları*.
- Çetin, H. ve Eren T. (2014). " Muhasebe Meslek Mensupları Tarafından Bürolarda Kullanılan Muhasebe Paket Programı Seçimi: Konya İline Yönelik Bir Araştırma". *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 29, 83-100.
- Çiçek, H., Emreca E., (2016). "KOBİ'lerin Yönetim ve Organizasyon Sorunları: Burdur İli İmalat Sektöründeki İşletmeler Üzerinde Bir Araştırma" *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 8(1):141-158.

- Çidem, İ. (2013); “*Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği: Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Üzerine Bir Araştırma*”, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Darıcı, B., Coşkun D. ve Balık Z.S. (2010). "Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Problemlerini Ortaya Çıkarmaya Yönelik Bir Çalışma: Şırnak İli Örneği". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 1-2, 153-170.
- Daştan, A. ve Sürmen Y. (2007). "Muhasebe Bürolarında Bilgisayarlı Muhasebe Paket Programı Kullanımına Yönelik Doğu Karadeniz Bölgesi Analizi". *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 22, 1-26.
- Davenport, P. ve L. Prusak. (2005). Working Knowledge: How Organizations Manage What They Know. http://www.kushima.org/is/wp-content/uploads/2013/09/Davenport_know.pdf (Erişim Tarihi: Ekim 2016).
- Demir, B. (2010). "Muhasebe Bilgi Sistemlerinde Bilgi Kalitesi". *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 48, 142-153.
- Demir, Ö. ve M. Gül. (2015). “Üretim Yapan KOBİ’lerde Karar Sürecinde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkileri: TRB1 Bölgesinde Yapılan Bir Araştırma”. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 171-191.
- Demir, Y., Coşkun, D. (2009). “Finansal Bilgi Sisteminin İşletmelerin Yönetim Fonksiyonu Üzerine Etkisi: Aydın İli Örneği”. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (4).
- Dinç, E. ve Abdioğlu, H. (2009). "İşletmelerde Kurumsal Yönetim Anlayışı ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlişkisi: İMKB–100 Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma". *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21, 157-184.
- Dinç, E. ve Karakaya A. (2009). "Muhasebe Bilgi Sistemi ve Kurumsallaşma Düzeyi Arasındaki İlişki’ye Yönelik Bir Araştırma". *Selçuk Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 27, 22-50.
- Dinç E., Karakaya A. (2014), "Muhasebe Bilgi Sistemi Ve Kurumsallaşma Düzeyi Arasındaki İlişkiye Yönelik Bir Araştırma", *Selçuk Üniversitesi*

İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, ss. 21-50.

- Domenici, D., Domenici V. (1996). Talking Knots of the Inka. (Web Page: <http://archive.archaeology.org/9611/abstracts/inka.html> (Date Accessed: September 2016).
- Dursun, A. (2005). “Finansal Tabloların Denetimi Altında Alternatif Bir Yaklaşım: Finansal Tabloların Sigorta Ettirilmesi Modeli”, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 421-428.
- Ekinci, M. Behzat (2003). *Türkiye’de KOBİ’lerin Kurumsal Gelişimi ve Finansal Sorunları*. İstanbul: Askon Yayınları.
- Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü. (2016). *Türkiye'deki Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler*. Web Sayfası: <http://www.oecd.org/cfe/smes/33705673.pdf> (Erişim Tarihi: Aralık 2016).
- Engin, A.O. (2005). "Bilgi'nin İnsan Hayatındaki Yeri ve Önemi". *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 427-453.
- Erol, M. (2005). Muhasebe Meslek Mensuplarının (SM-SMM-YMM) Mesleki Faaliyetlerinde Kullandıkları Muhasebe Paket Programları Üzerine Ampirik Bir Çalışma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 28, 141-146.
- Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü, “*KOBİ Destekleri Ülke İncelemeleri*” <http://esnaf.gtb.gov.tr/data/54ace8d9f293705988210506/ckt.pdf> Erişim Tarihi: Şubat 2017.
- Ersoy, M. (2012). “Finansal Bilgilerin Yönetimi Sürecinde Muhasebe Bilgi Sistemi”. *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 6, 9-21.
- Ertan, Y. (2010). *Stratejik Yönetimin Kamu Yönetimi Alanında Uygulanması ve Sorunları*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı.
- Esmeray, A. (2016). “The Impact of Accounting Information Systems on Firm Performance: Empirical Evidence in Turkish Small and Medium Sized Enterprises”. *International Review of Management and Marketing*, 6, 233-236.

- Grande, E. U., R. P. Estebanez ve C. M. Colomina (2011), "The Impact of Accounting Information Systems (AIS) on Performance Measures: Empirical Evidence in Spanish SMEs" *The International Journal of Digital Accounting Research*, 11; 25-43.
- Gül, H., Kandemir T. ve Çakır E. (2010). "KOBİ'lerde Risk ve Belirsizlik Beklentileri: Karaman Örneği". *Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 119-144.
- Gümüş, A., Ak R. ve Saydan R. (2005). " AB KOBİ'leri ile İş birliği". 2. *KOBİ'ler ve Verimlilik Kongresi*, Aralık 2015, 55-63.
- Gümüştekin E. (2004). " İşletmelerde Yönetim Bilişim Sistemleri". *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 11, 125-141.
- Gümüştekin E. (2004). " Bilgi Yönetiminin Stratejik Önemi". *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3-4, 201-212.
- Güney, A. (2013). "Yönetim Anlayışında Muhasebe Bilgi Sisteminin Yeri", *Journal of Research in Education and Teaching*, 3,276-280.
- Güney, S. ve Özyiğit, H. (2015). Muhasebedeki Verilerin Yönetimde Kullanılması ve Elektronik Muhasebe Verilerinin Yönetim Kararlarına Etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 53, 279-297.
- Hall, J. A. (2008). Accounting Information System, Web Sayfası: https://books.google.com.tr/books?id=Y5SrpcU7j14C&pg=PR1&hl=tr&source=gbs_selected_pages&cad=2#v=onepage&q&f=false (Erişim Tarihi: Kasım 2016).
- Hatunoğlu, Z. ve N. Güneş (2012). Kurumsal Yönetim Uygulamalarının Muhasebe Bilgi Sistemine Etkisi", *II. Bölgesel Sorunlar ve Türkiye Sempozyumu*, 1-2 Ekim 2012.
- Hoşcan, Y. ve Şahin M. (2005). "*Yönetim bilgi sistemi*". Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- İlter, K. (2007). "Bilgi Sistemleri Perspektifinden Kurumsal Kaynak Planlaması: Etkiler ve Değerler". *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6, 1-20.

- İnce, M., A. Bedük ve E. Aydoğan. (2004). "Örgütlerde Takım Çalışmasına Yönelik Liderlik Nitelikleri". *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11, 423-446.
- İraz, R. (2005). "İşletmelerde Bilgi Yönetiminin Yenilik ve Rekabet Gücü Üzerindeki Etkileri". *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 19, 243-258.
- Kalaycı, G. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (5. Baskı). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Kalkan, V.D. ve Keskin H. (2005). "KOBİ' lerde Bilgi Yönetimi Süreci ve Araçları: Literatür Değerlendirmesi ve Bir Araştırma". *Bilgi Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 35, 173-206.
- Kara, T. (2014). "Kültür Endüstrisi Kavramı Çerçevesinde Medya Ürünleri: Eleştirel Yaklaşım". *Tojdac*, 4, 51-60.
- Karaçar, P. ve Erkan Avlar. (2010). "Yapı Ürünlerinde Teknolojik Yeniliklerin Benimsenmesinde Bilgi Edinme Süreci İçin Model Önerisi". *Megaron Journal*, 5, 33-42.
- Karagül, A.A. (2005). "Bilgi Yönetimi, Kurumsal Kaynak Planlaması ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlişkisi Çerçevesinde Muhasebe Eğitimi". *XXIV. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu*, 59-88.
- Karayormuk, M.A. ve A. Köseoğlu. (2005). "Pazarlama Bilgi Sistem ve Bir Kamu Kuruluşu Örneği". *Kocatepe Üniversitesi İktisai ve İdari Bilimler Dergisi*, 2, 103-121.
- Kaya, Ergün. (2000). *Havaalanlarında Fiyatlandırma Açısından Muhasebe Bilgi sistemi* (1. Basım). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Knox, K.T. (2007). "The various and conflicting notions of information". *Issues in Informing Science and Information Technology*, 4, 676-689.
- Kocabıyık, T. ve M. A. Altunay. (2008). "Artan Rekabet Ortamında KOBİ'lerin Sorunları ve Buna İlişkin Bir Araştırma". *Marmara Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 2, 743-761.

- Koçak, A. (2008). "Malzeme Yönetiminde İhtiyaç Planlaması ve Kanban Sistemlerinin Bütünleştirilmesinde Farklı Yaklaşımlar". *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10, 225-246.
- Kaderli, Y. ve Ç. Köroğlu (2014). "İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sistemi İle Kurumsal Yönetim Anlayışı Arasındaki İlişki". *MUFAD Dergisi*, 63, 21-38.
- Köse, A. (2009). "KOBİ'lerde Finansal Raporlamanın Amaçları ve Muhasebe Bilgilerinin Kullanım Düzeyine İlişkin Batı Karadeniz Araştırması". *MUFAD Dergisi*, 41, 114-121.
- Kurtaran, Ö. ve F. Çubukçu. (1991). "Bilgi". *Ansiklopedik Bilgi İşlem Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Türkmen Kitabevi.
- Kurtcebe, E. (2008). *21. Yüzyılda Muhasebe Mesleği'nin Vizyonu*. Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi İşletme Anabilim Dalı Muhasebe Finansman Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Denizli.
- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Arşivi, Kanun No: 4778-1, 18.11.2005, Resmi Gazete. Web Sayfası: http://www.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Mevzuat/KOB%C4%B0'lerin_Tanimi,_Yonetmelik.pdf (Erişim Tarihi: Aralık 2016).
- Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı Arşivi, Kanun No:3624, 12.04.1990 Resmi Gazete. Destek Programları Yönetmeliği. Web Sayfası: http://www.kosgeb.gov.tr/Content/Upload/Dosya/Mevzuat/KOSGEB_Destek_Programlari_Y%C3%B6netmelil.pdf (Erişim Tarihi: Aralık 2016).
- Küçüksavaş, Nihat (2001). *Genel Muhasebe İlkeler ve Uygulaması* (7. Basım). İstanbul: Beta Basım Yayıncılık.
- Küçükylmazlar, A. (2004). Kobi Rehberi. Web Sayfası: <http://docplayer.biz.tr/9327979-Avrupa-birligi-nin-turk-kobilerine-yonelik-programlari.html> (Erişim Tarihi: Aralık 2016).

- Laudon, K.C. and Laudon J.P. (1996). *Management Information Systems: Organization and Technology* (4th Edition). New Jersey: Prentice-Hall
Çeviri: Abdullah Nuralan.
- Mbroh, J. K. (2012). " Accounting and Control Systems Practiced By Small and Micro Enterprise Owners within the Cape Coast Metropolitan Area of Ghana ". *Asian Journal of Business and Management Sciences*, Vol. 9, 28-47.
- Megep, Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi, "*Muhasebe Ve Finansman*", Ankara, 2017.
- Mizrahi, R. (2011). "KOBİ'lerde Muhasebe Bilgi Sisteminin etkin Kullanımı Üzerine bir Araştırma". *Organizasyon ve Yönetim Dergisi*, 2, 307-316.
- Mudashiru. A. (2013). "Accounting Information System as an aid to Decision Making In Food and Beverages Companies In Nigeria". *Australian Journal of Business and Management Research*, 3, 26-33.
- Müftüoğlu, M. T. ve T. Durukan. (2004). *Girişimcili ve KOBİ'ler*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Odabaş, H. (2005). "*Bilgi Yönetimi Sistemi*". C. C. Aktan ve İ. Y. Vural (Ed.), *Bilgi Çağı ve Bilgi Yönetimi Sistemleri içinde* (ss. 101-120). Çizgi Kitabevi.
- Odabaş, H. (2005). *Bilgi Yönetimi Sistemi* (3. Basım). Konya: Çizgi Kitabevi.
- Odabaş, H. (2008). Bilgi Yönetimi ve Yüksek Öğrenim Kurumlarında Kurumsal Açık Erişim. *XIII. Türkiye'de İnternet Konferansı*, 1-7, 22-23 Aralık. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara. http://eprints.rclis.org/12670/1/Y%C3%BCksek_%C3%96%C4%9Frenimde_Bilgi_Y%C3%B6netimi_ve_A%C3%A7%C4%B1k_Ar%C5%9Fivler.pdf (Erişim Tarihi : Ekim 2016).
- Odabaşı, Y., Önder H. ve Özçelik Ö. (2010). "Uluslararası Doğrudan Yatırımların KOBİ'lerin Gelişmesindeki Etkilerinin Yapısal Eşitlik Modeli İle İncelenmesi". *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26, 85-96.
- OECD, SMEs outlook. (2002). Web Sayfası: <http://www.oecd.org/cfe/smes/oecdsmehandentrepreneurshipoutlook-2005edition.htm> (Erişim Tarihi: Ocak 2016).

- Oktay, E. ve A. Güney (2002), “*Türkiye’de KOBİ’lerin Finansman Sorunları ve Çözüm Önerileri*”, 21. Yüzyılda KOBİ’ler: Sorunlar, Fırsatlar ve Çözüm Önerileri Sempozyumu, Ocak, Doğu Akdeniz Üniversitesi, KKTC.
- Öğüt, A. (2001). *Bilgi Çağında Yönetim* (6. Basım). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ömeroğlu, N. (2003). *Muhasebe Bilgi Sistemleri ve Paket Destekli Yapılandırma*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi.
- Ömürbek, Vesile (2013), “*Kurumsal Kaynak Planlamasında Muhasebe Bilgi Sisteminin Rolü: Gıda Sektöründe Uygulama*”, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi, Isparta 2003.
- Ömürbek, V. Ve İ. Bekçi. (2006). Bilgi Teknolojilerinin Muhasebe Eğitimi Üzerindeki Rolü: Bilgisayarlı Muhasebe Dersi Alan Öğrenciler Üzerine Bir Araştırma". *Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi*, 18, 75-94.
- Öner, M., Gülel M. ve Gençyılmaz G. (2005). " AB KOBİ’leri ile İş birliği". 2. *KOBİ’ler ve Verimlilik Kongresi*, Aralık 2015, 167-176.
- Özdemir, S., Ersöz H.Y. ve Sarıoğlu H.İ. (2006). *İşsizlik Sorununun Çözümünde KOBİ’lerin Desteklenmesi*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası Yayın No:45, Vimek Ajans.
- Özdemir, S., Ersöz H.Y. ve Sarıoğlu İ. (2006). "İşsizlik Sorununun Çözümünde KOBİ’lerin Desteklenmesi". İstanbul Ticaret Odası. Web Sayfası: <http://www.ito.org.tr/itoyayin/0001268.pdf> (Erişim Tarihi: Aralık 2016).
- Özer, M. A. Web Sayfası: <http://www.ceis.org.tr/dergiDocs/makale241.pdf>, (Erişim Tarihi: Eylül 2015).
- Özgener, Ş. (2003). “Büyüme Sürecindeki Kobi’lerin Yönetim Ve Organizasyon Sorunları: Nevşehir Un Sanayii Örneği” *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20, 137-161.
- Özgüner K., H., Çakmak, A. Ç. ve Fidan, Y. (2015). “KOBİ’lerde yönetim ve pazarlama sorunları: Karabük örneği”. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 10 (2), 51-69.

- Özkanlı, Ö. ve Namazalieva K. (2006), “Kırgızistan’da Faaliyet Gösteren Bazı Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Yönetim Sorunları Üzerine Bir Araştırma”, *Bilig*, Güz, 39: 97–125.
- Parlakkaya, R., Erbaşı A., “Finans ve Muhasebe Tümlleşik Bilgi Sistemlerinin Yönetim Pramidinin Tüm Katmanlarına Uygulanmasına Yönelik Bir Model Önerisi”. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 43, 123- 136.
- Sabuncuoğlu, Z. ve T. Tokol. (2011). *İşletme*. İstanbul: Beta Basım Yayınları.
- Sağsan, M. (2003). Bilgi Yönetiminin Kavramsal Çerçevesi ve Başkent Üniversitesi İletişim Fakültesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü. Web sayfası: <http://kaynak.unak.org.tr/bildiri/unak03/u03-28.pdf> (Ekim 2016)
- Saldamlı, A. (2008). “İnsan Kaynakları Yönetiminde Bilişim Teknolojisinin Kullanımına Yönelik Bir Araştırma: Tekirdağ Örneği”. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13, 239-263.
- Sayın, E.R., Şen T.D. ve Şeniş B.F. (2001). *Yönetim Bilgi Sistemi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sevilengül, Orhan (2000). *Genel Muhasebe* (9. Basım). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sevim, Ş., Çetinoğlu T. ve Kurnaz N. (2006). "Muhasebe Sistemlerine Bilgi Teknolojileri Hizmet Desteği Sağlayan Bilgisayar Firmalarının Hizmet Kalitesinin Ölçülmesi Üzerine Ampirik Bir Araştırma". *Dumlupınar Üniversitesi Muhasebe Finansman Dergisi*, 32,1-14.
- Smirat, B. Y. (2013). " The Use of Accounting Information by Small and Medium Enterprises in South District of Jordan, (An empirical study) ". *Department of Managerial and Finance Sciences*, 3Vol. 4,169-175.
- Sürmeli, F., Erdoğan M. ve Erdoğan N. (2005). *Muhasebe bilgi sistemi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sürmeli, F., Erdoğan M., Erdoğan N., vd. (1998). *Muhasebe Bilgi Sistemi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Sürmeli, F., Cemalcılar Ö., Benligiray Y. (2009). *Genel Muhasebe*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

- Sürmeli, Fevzi (1996). *Muhasebe Bilgi Sistemi* (3. Basım). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları.
- Şahin, M., Besler S., Tonus H.Z., vd. (2001). *Yönetim Bilgi Sistemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Şakrak, M. *Yalın Düşünce İlkelerine Dayalı Muhasebe Bilgi Sistemi ve Model Önerisi*. Web Sayfası: http://www1.mmo.org.tr/resimler/dosya_ekler/5f26eb0e92110ca_ek.pdf (Erişim Tarihi: Kasım 2016)..
- Şenkayas, H., A. H. Turan, (2006). "İşletmeler İçin Bilgi Birikimi Yönetimi". *Celal Bayar Üniversitesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 13, 18–26.
- Ticaret ve Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanunu, Kanun No:5590. Web Sayfası: <http://www.tobb.org.tr/HukukMusavirligi/Documents/Mevzuat/5590.pdf> (Erişim Tarihi: Aralık 2016).
- Tokatlı, E. (2014). Web Sayfası: <http://img.eba.gov.tr/332/5a7/62d/cf7/c60/574/019/ba7/4b1/a05/383/dcb/802/67e/001/3325a762dcf7c60574019ba74b1a05383dcb80267e001.pdf> Erişim Tarihi: Kasım 2016.
- Toroslu, M. Vefa (2012). *Muhasebe Teorisi* (1. Basım). Ankara: Adalet Yayınevi.
- Tura, A. H. (2006). "İşletmeler İçin Bilgi Birikimi Yönetimi". *Yönetim ve Ekonomi*, 13, 17-26.
- Türk İstatistik Kurumu, (2013), Web Sayfası: <http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=21864> Erişim Tarihi: Kasım 2016).
- Türkoğlu, M. (2003). "Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Büyük İşletmelerle Rekabetinde Stratejik İş birlikleri Yaklaşımı: Göller Bölgesi Uygulaması". *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 273-279.
- Türk Ticaret Kanunu*. (1956). Kanun Numarası: 6762, Sayı: 1587.
- Uğur, A. (2000). "Çalışma hayatında zaman yönetimi". *MPM Kalkınmada Anahtar Verimlilik Dergisi*, 12, 18–22.

- Uludağ İ. ve Serin V. (1991). *Türkiye’de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler*. Web Sayfası: <http://www.ito.org.tr/itoyayin/0003538.pdf> (Erişim Tarihi: Aralık 2016).
- Uzay, Ş. (2007), “*Faaliyet Denetimine Genel Bakış*”, 2nd International Symposium on Auditing in Turkey, Antalya, İSMMMO, Editör: Cemal İbiş, 275-307. http://iibf.erciyes.edu.tr/akademi/mh/suzay/SUZAY_Faaliyet_Denetimi.pdf.
- Üçtuğ, Y. (2015). Kültür Sanat İnkalar ve Gizemli Düğümleri "Quipuslar". Web Sayfası: <http://ebulten.library.atilim.edu.tr/sayi/2015-09?sayfa=11> (Erişim Tarihi: Ekim 2016)
- Yalçın, İ. (2006). *Türkiye’de Küçük ve Orta Boy İşletmelerin Sorunları Çerçevesinde Finansman Sorunu Ve Çözümüne Katkı Olarak Kredi Garanti Fonları*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Yalkın, L. D. (2011). *Bilgi Teknolojileri Denetimi: Kavramsal Çerçeve, Aşamaları, Sınırları, Sorunları*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Doktora Tezi. Ankara.
- Yayla, E. (2006). *Güç ve Yetki İlişkilerinin Muhasebe Bilgisi Kararları Üzerindeki Etkisi: Türkiye’deki Özel Hastahaneler Üzerine Yapısal Bir Model Önderisi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Doktora Tezi. Ankara.
- Yavuz, H. (2014). " *Muhasebe Bilgi Sisteminin İşletme Yönetim Kararları Üzerinde Etkileri: Bartın İlindeki KOBİ’ler Üzerinde Bir Araştırma*". Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Bartın.
- Yavuz, H., Öz Y. (2015). “İşletme Yönetiminin Aldığı Kararlarda Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkisi Ve Önemi: Küçük Ve Orta Ölçekli İşletmelerde Bir Araştırma”, *Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Dergisi*, 1, 205-226.
- Yaylacı, G. (2010). "Örgütsel Stresi Yönetmede Etkili Kişilerarası İletişim stratejileri". *Amme İdaresi Dergisi*, 38, 51- 59.

- Yazıcı, N. (2010). "Bir Bilgi Sistemi Olarak Muhasebenin KOBİ'lerin Yönetim Kararlarına Etkisi: Erzurum Araştırması". *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 47, 202-212.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2004). *Spss uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık
- Yıldırım, O. ve Tek N. (2004). *Finansal Muhasebe (2. Basım)*, İzmir: Birleşik Matbaacılık.
- Yıldız, İ., Eskin, F., (2012). Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Kobi'lerin Muhasebe Bilgi Sisteminin Değerlendirilmesi, *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 4 (2): 61-69.
- Yılmaz, H. (1999). "İşletmelerde Finans Karar Destek Sistemi". *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1, 52-66.
- Yılmazer, Özge (2010); "Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ) Yönetiminde Muhasebe Bilgi Sisteminin Yeri ve Önemi (Ankara Tekstil İşletmeleri Örneği)" Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yüksel, A. (2011). Türkiye'de KOBİ'lerin Banka Kredilerine Erişimi. Web Sayfası: http://www3.kalkinma.gov.tr/DocObjects/View/12573/Turkiyede_Kobilerin_Banka_Kredilerine_Erisimi_UzmanlikTezi.pdf (Erişim Tarihi: Aralık 2016).
- Zengin, Y. ve M. Aykırı. (2012). "Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerde Finansal Sorunlar: Kars İlinde Bir Uygulama". *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3, 91-116.
- Muhasebenin Görev ve Fonksiyonları, Web Sayfası: <http://docplayer.biz.tr/580263-Muhasebenin-gorev-ve-fonksiyonlari.html>, (Erişim Tarihi: Ocak 2017).
- Denetim Türleri, Web Sayfası: <http://archive.ismmmo.org.tr/docs/yayinlar/kitaplar/130/2%20denetim%20turleri.pdf> (Erişim Tarihi: Nisan 2017).
- Muhasebede Sınırlı Uygunluk Denetimi, Web sayfası: http://www.denetimnet.net/UserFiles/Documents/2010/Muhasebede_sinirli_uygunluk_denetimi.pdf (Erişim Tarihi: Nisan 2017).

Muhasebe ve Vergi Uygulamaları, Web Sayfası: <http://w3.bilecik.edu.tr/osmaneli/bolumler/muhasebe-ve-vergi-uygulamalari/> (Erişim Tarihi: Nisan 2017).

Bilgisayarlı Muhasebe Programları Standartları Genel Tebliğ Taslağı, Web Sayfası: <http://www.stokcari.com/bilgisayarlimuhasebe.asp> (Erişim Tarihi: Nisan 2017).

EKLER

ANKET

Değerli Katılımcı:

Bu anket çalışması Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Bölümü Yüksek Lisans Tezi kapsamında hazırlanan "Kayseri'deki Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin (KOBİ) Muhasebe Bilgi Sistemine Bakışı ve Bir Anket Çalışması" başlıklı tez konusunun uygulama kısmına yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu çalışma ile elde edilecek veriler sadece bilimsel amaçlarla kullanılacak olup, başka hiçbir kişi, kurum ya da kuruluşa verilmeyecektir. Anket sorularına vereceğiniz cevaplar amacımıza yönelik sonuçlara ulaşmamızda en büyük yardımcımız olacaktır. Göstermiş olduğunuz ilgiye şimdiden teşekkür ederim.

Özge BULUŞ

1. Katılımcının Firmadaki pozisyonu:

- (a) Genel Müdür
- (b) Genel Müdür Yardımcısı
- (c) Muhasebe Müdürü
- (d) Finans Müdürü
- (e) Muhasebe Müdürü
- (e) Muhasebe personeli

2. Katılımcının Eğitim Durumu:

- (a) Lise
- (b) Ön Lisans
- (c) Lisans
- (d) Yüksek Lisans
- (e) Doktora

3. İşletmenin 2016 yılı cirosu:

- (a) 100.000- 999.999 TL
- (b) 1.000.000- 7.999.999 TL
- (c) 8.000.000- 40.000.000 TL

4. İşletmede istihdam edilen personel sayısı:

- (a) 10- 49
- (b) 50- 249

5. İşletmenin faaliyet süresi:

- (a) 1-5 yıl
- (b) 6-10 yıl
- (c) 11-20 yıl
- (d) 20 yıldan fazla

6. İşletmenin hukuki statüsü:

- (a) Anonim Şirket
- (b) Limited Şirket
- (c) Şahıs İşletmesi

7. İşletmede kullanılan teknoloji düzeyi:

- (a) İleri
- (b) Orta

8. İşletmenin dahil olduğu sektör grubu:

- (a) Tekstil
- (b) Gıda
- (c) Plastik
- (d) Ağaç ve Ağaç Ürünleri
- (e) Taş ve Toprak
- (f) Makine ve Metal
- (g) Deri ve Deri Ürünleri
- (h) Otomotiv
- (i) Diğer

Aşağıdaki sorulara işletmenizin durumuna göre en uygun cevaba (kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum) (X) işareti koyunuz.

Muhasebe Bilgi Sistemi (MBS): Geleceğe yönelik işletme faaliyetlerinin planlanmasını ve uygulanan planlar neticesinde ortaya çıkan faaliyetlerin kontrol edilmesini, ayrıca yönetime bu faaliyetlerin gerçekleştirilmesindeki sorumluluğunun yerine getirilebilmesi için gerekli bilgileri sağlayan sistemdir.

Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletme Yönetimine Getirdiği Yenilik Algısı	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
MBS, işletmede kurumsal yönetim ilkeleri arasındaki ilişkiyi güçlendirmiştir.					
MBS, işletmenin performansının değerlendirilmesinde yenilik sağlamıştır.					
MBS, işletmenin ürün veya hizmet rekabetine yenilik sağlamıştır.					
MBS, muhasebe personelinin işletme yönetimiyle bilgi paylaşımına, işletme içerisindeki diğer personelle bilgi paylaşımına, müşteriler hakkında bilgi edinmeye ve tedarikçilerle bilgi paylaşımına katkı sağlamıştır.					
MBS ile, işletme sağlıklı bütçe ve planlama sayesinde kârlılığını artırmıştır.					
MBS, işletmenin performansını ve sürdürülebilir rekabetini geliştirmesine neden olmuştur.					

Muhasebe Bilgi Sistemi'nin İşletmelerde Algılanma Düzeyi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Muhasebede, işlemler günü gününe kayıtlara geçirilmektedir.					
Muhasebede yardımcı defter kullanımına önem verilmektedir.					
Muhasebe defterlerine sadece sorumlu kişiler ulaşabilmektedir.					
Mevcut hesapların nasıl kullanılacağı ile ilgili yönergeler hazırlanmıştır.					
Muhasebede çalışanlar devamlı hizmet içi eğitim almaktadırlar.					
Muhasebede çalışanların hepsi yeterli mesleki yeterliliğe sahiptir.					
Muhasebede çalışanlar arasında kesin bir görev dağılımı mevcuttur.					
Muhasebede çalışan eleman sayısı yeterlidir.					
İşletme içi bilgi akışını sağlayan belgeler yeterlidir.					
Belgeler üzerine taraflar mutlaka imza atmaktadırlar.					
İşlemler hemen belgelendirilmektedir.					
Belgelerin kimler tarafından hazırlanacağı bellidir.					
Üretim raporları düzenli olarak hazırlanmaktadır.					
Satış raporları düzenli olarak hazırlanmaktadır.					
Stok raporları düzenli olarak hazırlanmaktadır.					
Düzenli şekilde finansal raporlar hazırlanmaktadır.					
Düzenli olarak işletme bütçeleri hazırlanmaktadır.					
İşletmede kayıtları tutanlarla, kontrolünü yapan kişiler farklıdır.					
Muhasebe işlemleri sıklıkla kontrolden geçirilmektedir.					
İşletme içi belgelerde mutlaka kontrol ve kayıt ile ilgili paraflar bulunur.					

İşletmelerde Muhasebe Bilgi Sisteminin Etkinliği ve Yönetim Kararlarındaki Önemi	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Muhasebede kayıtlar mevzuata uygun tutulmaktadır.					
Muhasebe bilgilerine işletme yöneticileri istediğinde ulaşabilmektedir.					
Mali tablolar mali analize imkân verecek şekilde hazırlanmaktadır.					
Stoklarla ilgili raporlar düzenli olarak hazırlanmaktadır.					
Müşteri ve Satıcılarla ilgili raporlar düzenli olarak hazırlanmaktadır.					
Mal alış ve satışlarıyla ilgili raporlar düzenli olarak hazırlanmaktadır.					
Kullanılan muhasebe programı işletmenin ihtiyaçlarını karşılamaktadır.					
Muhasebe personeli muhasebe programını etkin kullanabilmektedir.					
Muhasebe raporları açık ve anlaşılır olarak düzenlenmektedir.					
Muhasebe kayıtları ve raporları gerçek durumu göstermektedir.					

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı, Soyadı: Özge BULUŞ

Uyruğu: Türkiye (TC)

Doğum Tarihi ve Yeri: 06 Ağustos 1992, Kayseri

Medeni Durumu: Bekar

Gsm: +90 553 463 16 50

e-mail: ozgebulus@gmail.com

Yazışma Adresi: Melikgazi Mah., Sivas Cad., Kadı Mahmut Vakfı, 5. Blok, Kat: 1,
No:2 Melikgazi/KAYSERİ

EĞİTİM

Derece	Kurum	Mezuniyet Tarihi
Yüksek Lisans	Erciyes Üniversitesi SBE	---
Lisans	ERÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	2013
Lise	Mustafa Eraslan Lisesi, Kayseri	2010

İŞ DENEYİMLERİ

Yıl	Kurum	Görev
2015-2017	Fibabanka A.Ş.	Uzman Yardımcısı

YABANCI DİL

İngilizce